

I D E A

PERFECTI SODALIS,

IDEA
PERFECTI-SODALIS.

1
I D E A

PERFECTI SODALIS

O L I M

In Prænobili Adolescente

JOANNE BAPTISTA

A

SCHULTHAUS

Tridenti spectata

N U N C

Ad imitandum proposita

A

CONGREGATIONE MINORE

TRIDENTINA

VIRGINIS IMMACULATÆ.

Anno suo sæculari.

TRIDENTI, MDCCXXVII.

Ex Typographia Joannis Baptistæ Monauni.

Cum Facultate Superiorum.

IDEA

PERFECTI SODALIS

OLIM

In Patroli Adolescentie

IOANNIS BAPTISTA

A

SCNULTHAUS

Tridentis speciosa

NUNC

Ad instantiam proposita

A

CONGREGATIONE MINORE

TRIDENTINA

VIRGINIS IMMACULATE

Anno suo seculari.

1733

TRIDENTI, MDCCXXVII.

Ex Typographia Joannis Baptiste Monardi
Cuius Facilitas Spectanda.

PRÆFATIO

Ad Parthenium Lectorem.

Haud ignobile in Cælo fulget sydus Via lactea dictum, eo quod candidam nubem repræsentet, ex meris stellulis, ut Mathematici opinantur, coagmentatam. Si ego Prænobilis adolescentis Joannis Baptiste de Schulthaus Lavisiensis Tirolensis, ac Sodalis nostri vitæ cursum apud nos exactum considero, videor mihi intueri in Mariano nostro Cælo ejusmodi nitidissimum sydus, in quo omnes vitæ actiones visæ sunt velut totidem fulgentissimi virtutum actus, tam arctè inter se connexi, ut unus perpetuus splendor appareret. Floruit in Congregatione nostra circa annum 1635. uti in sæculo Mariano coronato insinuatum est. Patria illi celebre Lavisium Tirolis oppidum, Pater Præn. D. Julius à Schulthaus Archiducum Austriæ ad confinia Italiæ Commissarius, & deputatus Provincialis &c. Mater Præn. Domina Julia Sardagna de Hohenstein Tridentina. Ad nos studiorum causa delatus in Mariano Odeo brevi ad eum perfecti Sodalis ascendit verticem, ut publica apud omnes suo tempore sanctitatis opinione, qualis de viventibus haberi potest, inclarerit, visusque sit in Regia virtutis via quasi manifesta B. Virginis Patronæ suæ manu ita duci, ut ex una virtute perpetuò in alteram attolleretur, etiam dono lacrymarum

rum insignis. Placuit autem hujus Sodalis virtutes ad omnes Marianarum legum apices examinare, eo consilio, ut, & omnes eum perfecti Sodalis numeros implevisse appareat, & Parthenio Lectori unà refricentur regularum earundem species, si fortè memoria excidissent. Cæterùm admirabiles planè virtutum actus à Tridentino hoc Sodali exerciti, & hoc libro referendi partim ex Imperio conscientiae Moderatorum, & voluntate Præsidium ab eodem in chartam relati sunt, cujus autographum Marianis Commentariis insertum adhuc exstat: partim etiam ex ejusdem Bonis operibus in sortitione S. Menstrui oblatis, nec non actis Pranobilis Familiae à Schulthaus desumpti sunt. Exhibet etiam succinctum Elogium pientissimi hujus adolescentis Florus Marianus anno 1722. Neoburgi in lucem editus folio 597.

CAPUT.

CAPUT I.

REGULÆ PRIMÆ SYNOPSIS.

*Sodales conentur B. V. morum integritate imitari,
ac zelum præ se ferre Ejusdem gloriæ ubique
promovendæ.*

§. I.

*Quo modo Sodalis Tridentinus B. Vir-
ginem imitatus sit in Castitate.*

D perfecti Sodalis ideam efforman-
dam duo præcipit Regula : Sin-
gularem Virginis imitationem ,
& præcipuum Matris cultum .
Imitari & colere Christianorum
est : singulari imitatione & cultu
prosequi Sodalium ; utpote quos,

ut milites Principi juramentum , sic Virgini di-
ctum homagium arctius obstringit . Est Virgo
illustrissimum virtutum omnium speculum : So-
dalem quoque speculum esse oportet , quod Dei-

A

paræ

paræ mores in se recipiat , aliisque repræsentet . Speculum quoddam est Maria , sed speculum sine macula , speculum puritatis , quod perpetuò intuens Sodalis noster Joan. Bapt. à Schulthaus , quò proximius Virginem imitaretur Virgo , Castimoniam suam , approbante conscientie suæ arbitro , perpetuam Deo voti religione consecravit ; quo in voto non ego tam zelum miror , quàm zelo junctam prudentiam . noluit ad hoc votum nuncupandum cæco impetu proflire absque prudentis viri consiliò ; ne sibi eveniret , quod non paucis aliis ; qui , quàm temerè sese Deo obstringunt , tam facilè fidem frangunt . Non cuivis contingit adire Corinthum . Licentiam non dedisset prudens Confessarius , ni in Adolescente hoc notasset pro voti custodia in excubiis stare fortissimum reliquarum virtutum præsidium : non dedisset , nisi prodromis ex signis haud obscure collegisset , hunc Castitatis florem illibatum tumulto quoque inferendum . Et fanè sua illum haud fefellit opinio . Nam quidquid contra tentaret Caro , Mundus , Dæmon , irritò omnia conatu ad votum , quasi ad clypeum appulsa , resilierunt . Cùm suos Virgini ex asse dedicasset amores , mulierum aspectum , alloquium , contubernium & multò maximè familiaritatem velis remisque fugiebat . Nôrat nimirum cautissimus hic Ulysses magnum hoc mundi mare transfretantibus navim procul agendam ab his innocentie scopulis , ab his Syrenibus , quas non immeritò Martialis vocat , *hilarem navigantium pernam , blandasque mortes , gaudiumque crudele .*
Semel

Semel, cùm solus esset cum virgine quadam nobili, quam declinare nulla ratione poterat, nec verbum cum ea locutus est, sed ad orationem conversus, ab ea non destitit, donec alius supervenerit. An non hoc est pangere fœdus cum oculis, ut ne quidem cogitaret de Virgine? Puellas magnos pupillarum dolores esse dixit Alexander, quando Darij à se bello victi filias formâ excellentes ad aspectum non admisit. Felix Macedo! si, quam oculorum moderationem inter arma tenuit, etiam inter Babylonica pocula retinisset, nunquam orbis domitor in fœdum voluptatum immigrasset mancipium. Quàm verè hîc Poëta.

Hîc labant turre, etiam virile

Pectus hîc tandem precibus liquefcit:

Dum taces, clamat facies venusta:

Muta perorat.

Aliàs, cùm tota fermè die apud fœminam quamdam commorandum ipsi fuisset, interrogatus ab amico, quo colore illa esset? num placuisset? respondere nil potuit; quia ne minimo quidem oculorum coniectu ejus formam delibârat. Nôrat prudentissimus adolescens jactus oculorum animorum esse jacula; leviter evolare, sed graviter lædere. Nôrat Caroli Quinti Cæsaris vocem quidem fuisse: *Veni, Vidi, Vici*: sed malè oculatorum aliam sæpè esse nœniam: *ut vidi, ut perii, quò me meus abstulit error*! Adstabat illi proxima aliquando puella cum accensa candela in manu, quæ, cùm subtristem advertisset adolescentem; & oculos in sinistrum latus intorquen-

tem, quæsit ex illo, an fors lumen oculis esset fastidio? cui ille. *O mulier, tu mihi potius fastidio es, quàm lumen, quod manu profers!* Quo audito hæc rubore suffusa longius recessit. Cautelam hanc nimiam extitisse forsan arbitraberis, Mariane lector? sed falleris: Urfinus ille, de quo Magnus Gregorius, sacro Sacerdotis character insignis iam in mortis limine pedem fixerat, & tamen ad accessum fœminæ propius, num adhuc viveret, explorantis, extremas, quas habebat, in eam vocem collegit vires: *recede à me mulier, igniculus adhuc vivit.* Si, inquam, vir tantus, qui uxorem reliquerat, ut Religiosè viveret, post Sacerdotii quadraginta, eoque plures vitæ eremiticæ annos sexagenariò major ad mortis confinia deductus, cum acenso iam cerco in manu, timuit, cur non formidet adolescens in ætate tam vivida, & ad concipiendam flammam nata, factaque?

Matrem, quam aliquando Tridentum venire contigerat, datâ operâ nunquam aspexit, ne quidem manus illius, ut aliàs mos patriæ ferebat, exosculatus. Causam rogatus à matre, respondit *Te non aspicio, non quia mater: sed quia mulier es.* Sic est: res est solliciti plena timoris amor: etiam tuta timet: nusquam sat firma securitas, ubi periclitatur Castitas. Aliquando puellæ sibi aliquid, quo indigebat, manu offerenti, reposuit; manum prius remove; & tunc præmium acceptavit; nec induci unquam potuit, ut vel vestes mulieris tangeret: forsan timebat, ne sicut procedit ex vestimentis tinea, ita ex muliere iniquitas Viri.

Com-

PERFECTI SODALIS: 3

Commendaverat fœminæ nescio quod , quo urgebatur , negotium : suscepit illa has in se partes ; sed dum abit , rogat illa , ut secum iret : ita futurum , ut & citius & felicius expediretur negotium : cui iste : *malo potius , ut meum negotium intermittatur , quàm hac ratione conficiatur .* Quàm sapienter ! sua mulieri voluit concedere , sed non se . Rarò velim tibi omineris felicem causarum exitum , si sociam adhibeas fœminam . Jam pridem in paradiso conquestus est Adam , negotium suum , propter quod unicè magnum hoc mundi forum ingressus erat , fuisse eversum : cui culpam imputat ? *Mulier , quam dedisti mihi sociam .* Crede mihi , antiquum suum illa morem retinet : hominem semper expellit è paradiso .

Nullum unquam munusculum , à fœmina sibi oblatum , acceptavit . Semel domicella pretiosam illi & ex Alabastro elaboratam corollam precatoriam dono obtulerat , quam ille respuit subdens : pretiosam sibi reservaret , sibi suam ligneam sufficere . Timebat nimirum , ne corona illa in mutui affectûs transiret compedes . Timuit Troianus ille Danaos & dona ferentes ; cur non & Dalilas adolescens ? Munera excæcant sapientes , quantò magis improvidos juvenes ! præsertim si periculum non tam à dono immincat , quàm à donantis manu .

Sed in hac carnem inter & spiritum tam importuna lucta à verbis tandem ventum ad verbera . Audierat aliquando Sodalem impura & Veneris haram redolentia eruçantem verba , quibus

ita commotus est, ut alta voce inclamanti SS. JESU, & MARIAE nomina, uberrimæ ei ex oculis profilierint lacrymæ: quinimmo, ut apertius injuriam vindicaret, obscæna proferenti sonantem totis viribus impegit alapam, qua si os impudens non obstruxit, saltem rubore suffudit.

Si à carnis concupiscentia intus enata, vel à Dæmone ingesta ad cordis fores pulsaret tentatio, baculum suum arripiebat, & in pedes, crura, totumque corpus immaniter desæviebat. Herculem crederes cum Lernæa hydra decertantem, de qua aliàs, ut pugna continua, sic rara victoria. Nec aërem verberabat, cum ictus senserint & caro, & dæmon, qui in turpissimam semper est actus fugam. Si in aciem iste rediret, instauraret pugnam, cominus cum illo congressus, ita faciem, frontem, caput pugnis contundeat, ut exinde retulerit tumorem, vertiginem, capitisque dolorem, semel etiam in bidduum protractum. Quis neget jam, in hoc Adolescente existisse intensissimum Castitatis studium, unde subsecutus est tantus capitis dolor & inflammatio? Cui capitis dolori leniendo non ille rosas adhibuit, sed spinas, solitus, quando pertinacior premebat tentatio, coronam spineam, quam in arcula hunc in finem asservabat, capiti imponere, ut acerbos spinarum persentisceret dolores caro, ne aculeos suos voluptas figeret. Sed macte animo generose pugil! Ex hoc spineto nascentur rosæ, unde tibi immarcescibilis illa virginitatis laureola texetur, qua redimitus sequeris Agnum, quocunque ierit.

Verum quem stantem & vigilem dejicere non potuit dæmon, jacentem, ac dormientem aggredi statuit. At in Argum incidit etiam in somno centum oculis pro aureo suo castitatis vellere excubantem. Altum aliquando dormienti malorum ille dierum tenebrio obscuro illudit somnio, ac in purissimum pectus impuri amoris flammam injicit: Quid iste? cohorrescit, evigilat, & velut ad repentinum incendium è lecto profilit, ad Virginis imaginem in cubiculo prostantem, ad Lunam illam etiam de nocte lucentem se prostermit, inter mixta lacrymis lamenta exclamans: *Sancta Mater, tu vides laborem meum, & in hoc mea voluntatis repugnantiam!* Sanè alterum Josephum Egyptiacum crederes à lecto profugum, nisi quòd ille ipsum scelus fugerit, Sodalis verò noster vel ad ipsam sceleris umbram, ad turpe nimirum somnium cohorruerit. Sceleris umbram dixi; nam quidquid propudiosus Morpheus in dormientibus, negotio suo perambulante in tenebris, vel in mente, vel in corpore operatur, nullius peccati ream convincere conscientiam potest, si ante somnum sciens, & volens nullam dedisti causam, nec postea id, quod in somno peractum est, approbes, ratumque habeas. Pertimuit ille tamen, quia sicut, Gregorio teste, piarum mentium est, ibi peccatum credere, ubi peccatum non est, ita etiam non tantum scelus fugere, sed etiam vel ipsam sceleris umbram. Qua quidem sua in fuga liquidò ostendit, suum Castimoniae studium ipsum attigisse perfectionis verticem, siquidem consummatae virtutis indicium

est, si vel in somno ad virtutis Leges opereris.

§. II.

Quæ alia præsidia adhibuerit tuenda castitati?

L Ana, ut munda fiat, tunditur: hinc illud thema, *albescit ab ictu*: Castitas in mortificatione; cui ita addictus erat, ut ejus vita videretur, perpetuum mortificationis studium. Jejunia B. Virgini dicata abierant apud ipsum invulgarem nimis abstinenciam, rigidiorum placuit viam ingredi. Diebus Lunæ, & Mercurii statuta lege sibi esum carnum interdixerat; quater à vino singulis hebdomadis abstinebat. Tempus illud, quod à vespere diei Jovis, usque ad meridiem diei Sabbati intercurrerebat, sic transigebat abstemius, ut subin ne quidem aquæ, ne dicam, vini guttulam sumeret; & id in honorem calicis Dominicæ Passionis. Nunquam melius sibi esse censebat, quàm sicubi palatui fecisset ægerrimè. Insigniter noverat ejus genium defraudare, ejus appetitus frangere. Siquis cibus gustui arridebat, ab eo abstinebat; à quo verò abhorrebat, eum invito obtrudebat, nisi coactus, nunquam visus est cibum sumere deliciariorum.

Romualdus ille in palæstra Christi emeritus centum annorum miles, siquando eum delicatior cibo pruritatu titillaret gula, cibum quidem

opi-

piparè præparari præcipiebat ; sed subinde ori,
 naribúsq; accommodans , & solum inde odorem
 captans , dictitabat : ò gula , ò gula , quàm dul-
 cis , quàm suavis modò tibi saperet cibus iste ;
 sed væ tibi , gula ! ex eo tu quidem mihi nun-
 quam gustabis . Atque ita intactum coquinæ re-
 mittebat . Audiisti hîc senem ; iam vide juve-
 nem , de irritata pariter gula triumphantem . Au-
 di , quid in suis bonis operibus scribat : *Sapissi-
 mē ex amore Dei vino abstinui , & ut magis me
 mortificarem , ori admovebam , atque iterum re-
 movebam . Curaveram aliquando cibum , quo
 omnium libentissimē vescebar , à matrefamilias pa-
 rari . Cùm mensæ infertur , pulsat ad domus ja-
 nuam mendicabulum , cui ego cibum , quem solo
 odoratu gustaveram , obtuli ad manducandum . De-
 lectabatur nullo magis cibi genere , quàm esu
 fructuum , & præsertim uvæ , cui his in parti-
 bus dulcedo & gustum facit & pretium . Verùm,
 ut palatum proritaret , ac luderet , sub ferias au-
 tumnales vindemiæ tempore ad vineta se confe-
 rebat , omnia Pomonæ cimelia ostentantia , quæ
 ad illecebras adolescentis manum , & dentes invi-
 tabant , sed ille vincendi se studio dies integros
 ibi hæsit , & ut oculos irritaret , irritatæque gu-
 læ orexin aspiciendo affligeret , ne quidem gra-
 num attigit , sed vel lectitando libellum pium ,
 vel vindemiatoribus spiritualia suggerendo moni-
 ta tempus exegit . Denique sicut ille apud Poë-
 tam , *Spektato fonte recessit* ; sic iste , postquam
 oculis omnia , gulæ nihil concesserat , cum in-
 genti facta meritorum vindemia domum se reco-
 pit .*

Sed

Sed nec clementius Tactum habuit. Ter in hebdomade, & quidem tribus horis, arctè lumbos adstrinxit cilicio: præstitisset id quotidie, si conscientiae moderator permisisset. Ter iterum acri flagello tenerum corpus conscindebat, inflatis ad minimum centum ictibus, non sine profusione sanguinis. Sardanapalum illud libidinis monstrum meris rosis indormisse ferunt: iacuisset melius sus in volutabro. Sed quid noster Sodalis? quater in hebdomade nudo solo, & asseri incubare compertus est, haud dubiè, quòd nec de die inter pectines & specula molliter occupari voluerit: etiam cum lecto somnum carperet, capiti asserculum supponebat.

Nescio quo instrumento ferreo, quod mortificationis dictârat studium, (carpentum dixisses acuminibus armatum) manus dirè excruciabat. Sæpe nudis genibus, & super saxa acuta, non nisi maximo cum doloris sensu, fundebat preces, quin claviculos, quandòque in globum contusos supponebat genibus, ut alacrius in mortificationis stadio decurreret, calceis subin lapillos iniecerat, & ita per urbis templa precabundus incedebat. Ceterùm, quas alias se se excruciandi artes excogitârit, conscij domestici parietes fusiùs loquerentur, si farì possent. Petierat, ut die Parasceves in consueta poenitentium supplicatione potestas sibi fieret bajulandæ crucis; quod, cum negatum esset, tam vehementer sequenti Sabbato Sancto in templo coram Deo Eucharistico flagello in se desævijt, ut deficientibus viribus necesse fuerit eum vinò, aliisque fomentis sustentari.

tari ac recreari. Habent sanè hîc, quod' erubescant, qui luxurianti corpori paulò inclementius facere perhorrescunt: habent etiam, quod sibi timeant. Conqueritur hic adolescens, quòd, non obstantibus omnibus his castitatis præfidijs, non eò usque hostes suos arcere potuerit, quin etiam dormienti minùs castis phantasiæ obiectis imaginibus non rarò illuderent. unde arguere prònum est; Si adolescenti tam pio, ac per inediæ, famisque, & magni rigoris mille documenta exercito, hæ tamen tales à Cyprijs portentis locatæ fuerunt insidiæ, ut ei diurnis laboribus fracto, & super lignei lectuli culcitram abiecto, tamque parci somni, tam præfractè improbéque insultarent: quid fieri illis ego Veneris nepotulis arbitror, quàmque licenter in eos grassabuntur hi nocturni Cupidines, quos à ludo vinóque potulentos, dapúmque cupedijs pastos fartóisque, & longâ desidiâ pingues, in mollibus stragulis, in calentibus plumis, in blandientibus umbris ad usque satietatem reperiunt quotidie stertentes? nempe ad hos aditum non invenient hæ stygiæ noctuæ? aut ab ebrijs cubilibus, atque ad omne flagitium patentibus abstinebunt; si in tam innocens, & abstemium musæum, per tantas virtutum custodias illabi se posse opinantur.

Cùm semel integro mense, id Superis ad virtutis exercitium permittentibus, molestissimè infestaretur carnis stimulis; licèt aliàs singulis hebdomadis fixa à conscientia moderatore lege, trinam tantum sui adhiberet verberationem, tum vero leges inter arma filere ratus, immiti, & quotidiana

diana penè manu in innocua sæviebat membra ;
ut sanguineam ad purpuram ruborem traheret om-
nis petulantia carnis. Neque hìc stetit carnis edo-
mandæ ardor : ulteriùs progressus est ; audi , quid
de se scribat : *Sobitus eram tempore hyemis , urgen-
te tentatione , manè ante solis ortum aquam ex
vicino fonte scaturientem manibus plenis excipere
diuque tenere ; quem dolorem sentiebam omnibus
maiores ; ad quem præterea augendum manus in-
de amotas calidissimis ollarum aquis immergebam
unde dolorem , quem non satis exprimere possum ,
sentiebam . Subinde etiam magnos inter cruciatus
admovebam manus candentibus ollis , atque ita ad-
motas aliquandiu firmas tenebam .* ita ille .

Non potui non vehementer semper admirari
Mediolanensis illius Sodalis memorabile sanè fa-
cinus , qui ante diem Sacræ Communionis ad
fœdas somniorum imagines præpediendas , tho-
race cilicino per noctem uti consueverat : conti-
git , ut nocte quadam conquistum non inveniret .
Dormientem inimica ludibria incessunt : ille ,
odiò obscœni phantasmatis , profilit è strato , ut
flagello se tueatur . cùm ne hoc quidem reperi-
ret , linteò tantùm indutus (& erat sæva hyems)
in hortum domesticum descendit , ibique tam-
diu obambulat , dum periculosus ardor extinctus
est nocturno frigore . Præclarum sanè facinus !
Sed si Mediolanensem hunc Sodalem cum Tri-
dentino nostro conferas , nescio , an non in hoc
singulare quid reperiās : Mediolanensis Sodalis ca-
stitas frigidò elementò examinata est : Tridenti-
ni frigidò , & calidò : per ignem , & aquam hæc
tran-

transijt, ut igne probata, aquâ perpurgata, aurum mundissimum, probatissimūque inveniretur.

Verūm has pugnandi artes in fortissimis his pugilibus admiror, & laudo; non cuivis suadeo: Spiritus, ubi vult, spirat: illius tantū est similes inspirare pugnas, cuius est insolitas dare victorias. Tu magis usitata apprehende arma.

§ III.

Qua ratione Virginis Humilitatem sit imitatus?

Humilitas tantum est Virginalis puritatis, & castitatis ornamentum, ut S. Bernardus dicere præsumpserit: *sine humilitate audeo dicere, nec Virginitas Mariæ Deo placuisset*. Quin addit: *ex Virginitate MARIA Deo placuit, tamen ex humilitate concepit*. Sed qualis quantūque huius virtutis imitator noster Sodalis?

In aliorum opinione maximus, in sua minimus eò usque sibi viluerat, ut quando alii eum Sanctum vocitabant ille se diabolum, & diabolo deteriorem compellaret. Profundius se se abiecere, quā potuerit, haud ego sanè dispicio. Sed quem propria humilitas quasi ex hominum consortio infra Luciferi pedes abiecerat, aliena æstimatio etiam supra conditionem humanam extulit. Ob eximium castitatis studium passim

angelus audiebat, utpote qui carne quidem hominem, moribus verò angelum representabat. Nam ut recte Chrysologus: *semper est angelis cognata Virginitas: in carne præter carnem vivere, non terrena est vita sed cælestis*. Tam benè cùm ubique apud alios audiret, tam malè tamen suis in auribus hæc sonabant encomia, ut, cùm aliquando plateam transiens à nescio quo angelum se nominari audiisset, in proximum templum velut ad humilitatis asylum confugerit, prostratusque coram Deo Eucharistico lacrymas inter mediam horæ partem amarè conquestus sit, quòd Deus permetteret, quem diabolum, quin diabolò deteriorem esse ipsemet se noverat, erroneâ vulgi opinione in angelum lucis transfigurari. Eiusmodi magnificas sui opiniones tam operosè averfabatur, quàm ardentè alii eas venantur. Semel cuidam in laudes suas effuso corrugata fronte quasi offensus reposuit: *si laudare me vis, iniurijs affice; si autem calumniari me cupis, laudes meas recense*. Sic est, uti superbi laudibus, ita plerumque humiles sui despectione gaudent; quia iudicium, quod intus in corde de se foveant, ab alijs approbari sentiunt. Ipsa natura duce quis amat aliorum opinionem suo conformari iudicio; quod quidem in Sodale nostro de se tam vile erat, ut in corde omnes se meliores, Deoque gratiores duceret, identidem dicere solitus: *Se omnium abiectissimam creaturam, pessimam, Deo invisam, virtutibus nudam, inferno dignissimam*.

Nulla fuit tam vilis functio, tam abiectum offi-

officium, ad quod ejus animi demissio se non demitteret. Pedes pauperum abluere, oscularique, peregrinis inservire hospitibus, mediastinorum obsequijs fungi, sacra loca everrere, Sodalitatis infima administrare officia pro dignitate habuit. Perducto ad finem prandiō, cœnâque, domestico famulatio à servitiis esse, mensæ cibos inferre, pium libellum prælegere quotidiana nobilis adolescentis recreatio erat. Amabat ille familiaritatem inire cum iis, quos inferior fortuna à reliquorum consuetudine reiiciebat: hinc pauperculum studiosum in perpetuum sibi socium delegebat, quem etiam pene ex integro de suo alebat. Sæpius se rudem, ac ignorantem confessus est, aliōque demissè rogabat, ut se velut rudem discipulum edocerent. Mirabilis profectò discipulus, qui, dum ab infimis instrui non erubescit, factus Magister, sublimem docet sapientiam, illud suo exemplō inculcans, *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde*. Quando per officium licuit, solitus erat in Mariano oratorio semper in ultimo confidere loco, quem quidem morem postremum sibi capeffendi locum solennem sibi voluit in omni reliqua cum mortalibus conversatione. Quando funera, aut sacrum Viaticum ad ægros deportatum, comitabatur, tanquam indignus, qui se honesti hominis lateri adjungeret, solus extremō locō agmen claudebat. Si templum ingrediebatur, inter rusticos sibi subsistendi capiebat locum, fermè semper super nudam humum flectere solitus, etsi scamna non desissent. Sæpe ad templi alicujus fores subsiste-

bas

bat, indignum se reputans, qui illud ingrederetur: e contra verò finitis scholis ultimus egredi constanter observatus est.

Interdum Condiscipulos suos domum è schola reduces, ut libros suos ad cuiusvis contubernia deferendos sibi consignarent, rogabat, eos per Dei amorem, ut precibus efficaciam adderet, obtestatus; quod cum subin impetrasset, longè majoribus incedebat lætitiis, posse se famulum agere, ac solent alii, quando se famulorum coronâ suos aucupantium nutus cingi conspiciunt. erat subin ut se se confunderet: vinum, & panem emendicabat: semel pallio centonem assui curavit. Indignaris, ni fallor, dum hoc legis, Nobilis Lector, censesque, oportuisse hunc juvenem, si sui nominis noluit, saltem stemmatis, prosapieque habere rationem? at falleris: Hoc enim centone, hoc demissionis studio voluit in hac Humilitatis palæstra illum omnibus innatum animi fastum præmaturè suppressere, qui etiam nobiles quandòque eousque in præceps agit, ut vestium pompa, vitæque profusiore luxu, fatiscen- te sub nimio expensarum onere crumena, tandem ad incitas redacti, non iam uno, sed undique centonibus obsiti cum uxore, & liberis mendicatum ire cogantur.

Ut autem animi modestiam ardentissimè in se diligebat, ita etiam fastum in alijs Vatiniano odio persequabatur. Si quemquam fastuosius incedentem observabat, ne quidem caput eidem nudabat aliàs ad omnes urbanitatis leges excultissimus adolescens: Hic tamen earum transgres-

for videri voluit, ut intelligerent, qui se præsumptuos è supra cæteros extollerent, dignos non esse, qui communi honoris significatione etiam infimis exæquarentur. Et quia sciebat, vestium elegantiam, aliasque exterioris cultûs vanitates superbarum cogitationum scaturigines, & alimenta esse posse, omnia ista damnabat; neque in aliis similia pati poterat, præsertim in Sodalibus, quos *soli Deo Eiusdemque Matri placere debere, e contra studere mundo displicere* identidem dictitabat. Minimè ipsum latuit, neglectum corporis cultum vim magnam habere mentem intra modestiæ terminos cohibendi, dum sibi persuadet, vile id esse oportere, quod plebeio amiculo tegitur: Sicut e contrario facile falsus ex auro splendor infunditur, dum pretium suum è vestitu æstimat. Hinc etiam factum, ut, cum aliquando ei pretiosiores ex patria submissæ essent vestes, nulla ratione induci potuerit, ut illas indueret, sed intactas & integras domum remiserit. moderatas tamen vestes minimè reprehendebat. imo laudabat, sæpè dicere solitus, *nos exteriùs oportere mundos esse, non mundanos.*

Cum multum quoque adiumentum afferat ad animi modestiam comparandam culpas suas fateri, deprecari, suppliciis expiare; in hoc quoque genere à se desiderari nihil passus est: Solitus erat sæpè erratorum suorum veniam à sodalibus precari: interdum flexis genibus, demisso capite ab iisdem eandem expetere visus est: semel ob levem quemdam ex inadvertentia commissum defectum ante pedes cuiusdam personæ in publico se abiicit

B

veniam.

veniãque poposcit. Aliàs à contubernali quodam enixè & quidem ad pedes provolutus rogaverat, ut siquem in se defectum adverteret, ne liberrimè se corrigere gravaretur.

Quando sciebat reprehensum se iri ab aliquo, ipsum ex composito accedebat, gratiasque agebat eò ampliores, quò acerbior erat reprehensio. Hoc ejus humilitatis studium, tot ejus demissionis exempla, cùm identidem omnium oculos incurrerent, Congregationis Præses illum non rarò constituit, ut sui locò Tirones instrueret. Videtur iste voluisse imitari alterum illum Luxemburgi Congregationis Præsidentem, qui cum Tirones ad Sodalitii mores erudiisset, ipso, quo inscribebantur, die in genua provolutus, singulorum pedes in publico conventu exosculatus est, ut *factis*, inquit, *nunc eos doceam, quod priùs verbis*. Profecto altiùs imprimere suis Tironibus humilitatis studium non poterat, quàm figendo hoc osculum. Sed nec Tridentinus hic Præses altiùs animi demissionem suis Tironibus inferere potuit, quàm dando in Magistrum vivum hoc humilitatis speculum, qui omnia, quæ dicebat verbis, docebat & factis. Longa via per præcepta, brevis per exempla.

§ IV.

Quomodo ejus humilitas triumphavit de respectibus humanis?

Narrant Annales Franciæ, Urbanum IV. Pontificem in Concilio Claromontano Principes ad pugnandum pro terra Sancta tam acriter cohortatum fuisse, ut secuta concionem hac omnium voce : *Deus vult ! Deus vult !* ad arma profilierint, vocemque eandem in tesleram militarem assumpserint. Eò quoque Mariophilus noster intentam curam, operamque impigram converterat, ut si quando in se Divinæ voluntatis impulsus humanus respectus oppugnaret, hoc eodem scuto : *Deus vult ! Deus vult !* generosè retunderet.

Monuerat ipsum aliquando amicorum nonnemo, ut hanc tam exoticam vitæ methodum misfam faceret : futurum aliàs, ut omnium incurreret indignationem, aversionem, & contemptum cui iste : *hoc ipsum est quod quero : soli Deo placere, & hominibus displicere*. Iterum cum nescio quem scandalosum lusum, qui tunc temporis invaluerat, in publica multorum corona pro zelo suo acerbè traduceret, alius, qui adstabat, indignabundus reposuit : si ita ludum hunc cavillari pergeret, fore, ut brevè ipsi os glande plumbea obstruatur : sed quid iste ? *hæc me non terrent.*

Pro causa Dei nec vitam, nec mortem curo : & ita in pia sua fatyra intrepidus perrexit. Et hoc erat illi sole nne in eiusmodi eventibus ; quanto cum importuniùs turba Malorum à proposito movere nitebatur , tantò pressius virtuti insistebat exemplo illorum cæcorum , dum Christus transiret , clamantium : Domine miserere nostri turba autem increpabat eos , ut tacerent : at illi magis clamabant. Matt. 20.

Incidit aliquando in Religiosos mendicantes faccis prægrandibus onustos, quibus deportabant panes, aliàmque elemosinam ostiatim collectam. Hos rogat amore Dei, ut sua sibi onera gestanda comitterent, quibus ab initio abnuentibus, cùm repetitis precibus institisset, quod petierat, tandem impetravit : faccis itaque onustus, sed magis cachinnis ac fannis onerandus urbem obambulavit, indèquè Religiosos extra mænia ad Monasterium cum sua Sarcina comitatus est eà animi lætitiâ, ut non tam ire, quàm currere videretur.

Habuit extra civitatis pomeria obviam aliquando pauperculum hominem sub prægrandi Sarcina, quam humeris gestabat, vix non fatiscentem, cujus misertus rogat, ut sibi deferendam committeret, à quo licet ab initio abnuentem tandem precibus extorsit, inque suo sublatam humeros mendicabulum usque ad Civitatem horæ, & amplius itinere comitatus est studiosorum aliorumque viatorum passim occurrentium fannis ac ludibriis magis adhuc prægravandus, quæ iste nil veritus, cùm observasse homi-

hominem aliquantulum claudicare, eidem suam dextram porrexit, ut hac quoque in parte misellum sublevaret; sed longè magis fallebat itineris molestias spiritali suo alloquio, quo hominem ita commoverat, ut aperta daret cordis contriti indicia. Dúmque ventum erat ad urbis portas, cum Joannes iterum institit rogare, ut sibi liceret in ipsam usque urbem Sarcinam deportare; sed cum alter id obsequii recusaret, depositum suum mendico extradidit, liberali eleemosina adjecta. Utque hunc charitatis actum insigni sui victoria coronaret, cum magnam hominum frequentiam ad portas stantem conspexisset, in genua provolutus, mendicabuli pedes deosculatus est: quo risu & cachinnis à procacibus exceptus fuerit, pronum erit cuivis conjectare. Tantùm aberat, ut hic illud humani generis idolum, *quid dicent homines?* curaret, veneraretur, eique genu flecteret, quin potius, ut in se everteret, exscinderet, pessumdarétque omnibus viis, & studiis al- laboravit semper dicere solitus: mali socii tam parum honoris meis exemplis deferunt, ut nullus moveatur, cur ego curem ipsorum verba? Illi me non sequuntur cum deberent, cur ego fiam ipsorum mancipium, quod longè turpissimum?

Verùm hæc ut ut obstupefcentia sint in Adolescente nobili, longè mirabilius tamen facinus aggressus est, quo respectus humanos omnes velut in triumphum duxit. Hoc ut lucidius pateat, lubet illud prævia quadam historiola illustrare.

De Aloysio Lanuza S. J. ex Illustrissimo in

Sicilia sanguine oriundo fertur, quod, cum adhuc adolescentulus esset, Parens ei perquam pretiosas vestes, quo festivis Paschæ feriis cultior appareret, dono obtulerit. Sed ipse spectaculum ex se æqualibus facturum, in quo risum, & sannas referret, ipsa sacra patientis Christi hebdomade illas induit, & torque aureo, aliisque exquisitis, & muliebribus munditijs cultum auxit, qui alias neglector sui tritas, & laceras affectabat vestes, & quando aliud non posset, pallium præposterè, quò derideretur, induc bat: itaque ornatus ingressus est scholarum atrium. Dum eum spissa circumstat, velut ad insolens id temporis excita spectaculum juvenus, miratur, videt, & variè factum interpretatur: accedit è Magistris quidam disciplinæ severioris, *heus tu*, inquit, *Adolescens comptule! sic parentatur extincto pro nobis Redemptoris Istis rependuntur vincula, chlamys coccinea, catena ferrea? si sapis, pone lacinias sume lacernam, & pro aureo torque ex fune contextam collo injice, sicque ornatus redi.* Dictum, factum. Remeat Aloysius lætus optato successu domum, & alterum de se heroicum spectaculum daturus, prorsus eo ornatu, quem Magister suserat, cum fune de collo pendulo ad scholas redit, stupente cum omnibus etiam Magistro censore tantam juvenis de se victoriam. Hæc nobilis hic adolescens Siculus; quid Tridentinus?

Hic cum advertisset, omnia suis perstrepere laudibus, se in omnium oculis, ore, veneratione esse, quæ omnia ejus humilitas extremè ode-
rat, ut hanc sui opinionem omnibus evelleret,
ref-

peffumdarétque, ftatuit ftultum fe fingere, & in-
condito geftu, ac habitu, motibúſque incompoſitis
amentis in modum obire urbem, omnium fan-
nis, & cachinnis liberaliter onerandus, ut ita
mundi faſtum generoſo pede calcando, homi-
nibus, qui illum hucusque non niſi admiraban-
tur, ſe deinceps exhibilandum præberet. Fabulam
hanc primùm intra domeſticos parietes orſus in
familiari colloquio tam abſonas, inepta, & à re
abludentia proferre cœpit, ut ab omnibus deri-
deretur, iniecta ſuſpicionem, perpetuò illò pia
commendandi ſtudiò eò deductum, ut iam men-
te exerraret, hoc ſucceſſu lætus tibialia diverſi
coloris induit alba & flava, crines ſibimet ipſe
nullò artificiò totonderat, ut ipſe aſpectus omni-
um riſum provocaret: obſoletum exesúmque pile-
um & quidem modò inverſo capiti impoſuit, pal-
lio centonem aſſuit, ligulis ruſticis calceos ſubſtrin-
xit, atque ſic ridiculè ornatus, ſtulto propior, quàm
mentis compoti domò in publicum prodit, fre-
quentiores urbis plateas obambulat contumelijs,
ſanníſque os præbiturus. Ac tandem in Gymna-
ſium ita ſquallidus, & geſtu, inceſſu, oréque in-
compoſitus ſe contulit, ut à condiscipulis quo-
que haberetur mente captus, divini potiùs amo-
ris captivus.

Quid ita amice lector de hoc Sodalis noſtri
facinore ſentias, nescio: illud ſcio: à S. Augu-
ſtino id ſummi fieri, qui ita ſcribit: *pecunias con-
temnere volenti ſatis eſt facile: honorem autem de-
ſpicere multi laboris indiget, magnæ ſapientiæ, an-
gelicæ quidem cuiuſdam animæ eſt ipſum cœleſtis*

celsitudinis apicem tangentis. Et ex his inferre licet : quod si angelicæ mentis est honorem despiciere , quid erit , confusionem , vilipensionem , contemptum sui extremum quærere , et quidem studiô tam exquisitô ?

Nec defuere tot votis expetita , et tam ambiciosè quæsita vulgi ludibria . Nam , et promiscuæ facis homines , alii sibilo , et cachinnis fordide eum excipere , alij scommatis , injuriisque passim insectari , alij acerbis reprehensionibus proscindere sunt aggressi , quo illi nil poterat accidere jucundius , nil optabilius . Ita ex urbe Gymnasiôque domum tanquam olympico certamine victorem reversum quanta cælestium voluptatum ubertas exceperit , quæ animi malacia consecuta sit , quàm copioso affluxu divina quædam lumina sese menti infuderint : ipsemet fatebatur , se exprimere verbis non potuisse . Nec mirum ; *Vincenti datur Manna absconditum* .

Hanc scenam mundo ridiculam , cœlo autem obstupefendam non tantùm in urbe hac semel iterùmque sed etiam sub ferias autumnales sua in patria dedit , quam hoc cultu , hoc habitu amantis in morem perambulavit , atque illis de causis petulantium adolescentum ludibria hilari animo excipiebat , proridiculo , atque oblectamento alijs esse gaudebat , dum inde Deo honos aliquis accederet . Audi , quid ipse de se scribat : *libenter me stultum nominari audiebam , & semper , quando audiebam , præ letitia exultabam . Et quando post cuiusdam ludibria ad persolvendas preces accederem , capiebam novum orationis fervorem , cogitando Chri-*
stum

stum etiam voluisse pro rationis experte haberi. A Deo ferventissime flagitavi, ut essem omnium iocus atque ludibrium. Quando Deus occasionem dedit, ut aliqui mihi illuderent, Deo pro hac mihi gratissima gratia grates habebam. Ita ille.

Verum enim verò cum sapientiores, id quod erat, arbitrati, latentem sub hoc stulti schemate virtutem suspicari essent aggressi, tandem fabula hæc in plausum desijt, sannæ in laudes, contemptus in honores, ludibria in venerationem, ita, ut de ipso id dici potuerit, quod de S. Paula scribit S. Hieronymus: *quantò plus se deiiciebat, tantò magis à Christo sublevabatur; latebat & non latebat; fugiendo gloriam, gloriam merebatur, quæ virtutem quasi umbra sequitur, & appetitores sui deferens appetit contemptores.*

§ V.

*Quo zelo arserit Marianæ
Gloriæ augendæ.*

Vult altera Regulæ pars, ut in animo tuo, aliorumque excites cupiditatem Sanctissimi illius nominis extollendi, quæ quidem ita in Joannis nostri corde exarsit, ut Mariani nominis gloria omnium suarum actionum videretur primum movens. Petunt Sodales alii à Virgine suscipi in servum perpetuum; iste verò in mancipium, hoc enim nomine non alio perpetuò sese erat solitus

litus compellare, ut vel ex nomine intelligeres, se, suaque omnia reapse Deiparæ obsequiis fuisse mancipata. Et ut hujus sui mancipatûs velut tesserâ quadam identidem moneretur, catenulam ferream brachio alligatam, quam mille dissuaviabat osculis, circumferebat, à quo opifice elaboratam nescio; illud scio, manui adaptatam non alio quàm ab artifice amore. Refert Vincentius Bellovacensis adolescentem non tam sanguine quàm virtute illustrem in digitis annulum gestâsse; sed quem in finem? ut Virgo ex illa tessera illum tanquam sponsum agnosceret: Mariophilus noster catenam circumtulit, ut se non tam sponsum, quàm mancipium respiceret. Hanc catenulam cùm aliquando perdidisset, diu inter lacrymas velut alteram drachmam evangelicam conquisivit. Sed non erat, cur jacturam hanc tot lacrymis prosequeretur: Prior adolescens, de quo paulò antè Bellovacensis, cùm propè ædiculam Marianam pilâ luderet, & timeret, ne annulum cum reliqua manu contaminaret, eruit illum, & digito Virginis infixit. Jam satur ludi repetiturus depositum advertit, imaginem reflexo introrsum digito annulum acceptum sic includere, ut nisi vis fieret, digitusque rumperetur, elabi manu, eximique nequiret. Adolescens còspectaculo recreatus facile sibi persuasit, donum Virgini placuisse. Placuerit & Virgini catenula mancipii sui Joannis nostri, quam si amisit, certè Virginis affectum non amisit, in perpetuum Mnemosynon Mariani hujus mancipatûs hanc procul dubio Maria sibi reservârit.

Prīmō , quo nobiscum versatus est , annō , Congregationis Ædituum egit , adolescens à sanguinis claritate in paucis nobilis , egissetque semper , nī Congregatio imperāisset , ut scopas cum Marianis commutaret fascibus . Ad quod quidem Æditui officium , quid magis illum promoverit , an humilitatis studium , an amoris meritum , haud facilè dixeris . Forſan tibi tam ope- roso officio videbitur minùs apta tenera illa & delicata , & vixdum quindecim annorum ætas ; aptior potiùs ob morum elegantiam , & ad omnes urbanitatis leges exacta , quæ pro more sæculi subserviret Gynecæo quam Odeo . Ast falleris : Quas vires negavit ætas , supplevit amor , supplevit ingenium , supplevit ars . Trabes integras & quidem semel tam gravem , ut aliquot dies doluerint humeri , per publicas urbis plateas inspe- ctante toto populo ad Marianum Odeum depor- tabat . Jumentum veriùs dixisses , quam Maria- num mancipium ad exemplum illorum factum , quibus hodie etiam non impeditis aliquot passus facere , vel schedam chartaceam ferre , formu- lam Marianam ipso solenni instaurationis die propriis manibus Magnæ Matri in ara consignare onus videtur intolerabile , ut necesse sit in sub- sidium puerum vel ancillulam adhibere .

Cùm pavimentum scopis everreret , peristroma- ta explicaret , tapetes suspenderet , aras adorna- ret , observatus est oculos identidem ad affixam parieti Virginis imaginem attollere , suspirare , exclamare : *O Mater ! fac ut te tuumque filium amem !* ut intelligeres , quale hoc esset mancipium ,
quod

quod utique non fervilis timor, sed amor, ut operi instaret, urgebat, longè aliter ac modo fit, ubi quosdam ad ejusmodi officia vix proscriptionis metu compuleris.

Cùm aliquando pro imminente quadam supplicatione pro more Marianum ferculum adornaret, supervenit alius adolescens in paucis Nobilis, alterum dixisses Absalonem: tam elegantem, oblongam, & in humeros defluam nutriebat Cæsariem. Dum hospes hic curiosò oculò inspicit omnia, ac perlustrat, quærit ex eo noster Æditi-mus: Num sibi arriderent omnia? cui alter: placent omnia: unum displicet: quòd B. Virginis statua perelegans aliàs, tam exoletam & vetustate exesam cæsariem in fronte præferret, cui acutè Joannes reposuit: si tu tuum statuæ mutuares capillitium, quàm præclarè huic medereris malo? Hæc verba joco à Joanne nostro prolata alter totidem sensit jacula, totidem Mariani amoris stimulos. E vestigio domum revolat, coram Virginis imagine in genua procumbit, arreptaque forfice totam sibi præscindit comam, ac eleganti strophio involutam ad Odeum defert, Ædituo porrigit, ut in cæsariem concinnata veteri abjecta Marianæ statuæ deinceps subserviret in capitis ornamentum. Quod & factum, cùm hoc nobile amoris de vanitate spoliū in publicis supplicationibus fuerit multis retrò annis Tridenti circumlatum. Non mihi hîc cætera Sodalitia per orbem sparsa sua ostendent vexilla, manubias adoreas Cæsarum, Regum, Ducum, Congregationibus dono oblata, quæ olim devi-

PERFECTI SODALIS. 29

Starum gentium spolia , nunc totidem Marianī amoris trophæa , Virginis statuis imposita , in publicis suis supplicationibus magnificè circumtulère : non inquam hæc mihi jactitent : ad judicem apello sponsum , quid sibi præplaceat ? qui Tridentinam Sponsæ suæ statuam contemplatus forsā pæana nobis ex Canticis accinet : *Vulnerasti cor meum in uno crine colli tui* .

Porro ut ad hanc servitutem constantiùs serviendam sese animaret , formulam votivam singulis diebus bis , manè & vespere , & quidem extensis brachiis instaurabat . Quid tu ad hæc Lector ? qui fortassis illam ne quidem semel in anno , ne quidem ipso solenni Renovationis die innovas ; et tamen pro Sodali haberi vis & sepeliri ? Sed inaniter magnum nomen præfers , si illud factis non impleas . Spem magnam fundas in communione bonorum operum , Sodalium suffragiis , thesauro indulgentiarum : sed utique nōris illam regulam juris : *datur beneficium propter officium* , hoc si defit , gaudebis titulo , sed sine vitulo .

Unum mirabere : Nobilis hic Æditimus duas artes didicerat & non inconcinnè callebat , sartoriam nimirum & pictoriam . Utramque voluit Mariano suo mancipatui ancillantem . Vidisses ipsum humili scabello insidentem cum acu in manu diebus vacationum non raro in odeo Marianam reficere supellectilem , nil veritum aliorum etiam nobilium spectatorum præsentiam & censuram . Nollem , habuisset aliquos nostri ævi & nobilitate censores , num artem hanc ritè calluerit .

rit . Displicuisset certissimè si non ars , saltem artificis situs , utpote tam humilis & abiectus , & nobilem minimè decens . Sed si vilia , infima abiectaque ministeria splendorem fortiuntur à magnis Principibus , quibus ea præstantur , ita , ut etiam nobiles manus invitent & pertrahant ; cur vile quid censeatur , quod Magnæ Matri , cur abiectum , quod exhibetur Cœlorum Imperatrici ? sed non omnes capiunt verbum hoc .

Scio equidem longè ab hac mundi opinione remotum fuisse Hispanum illum Belliducem , qui Manilæ in Philippinis , ut sibi Sodalitatis æditium agere liceret , petiit , & impetravit , suumque gladium , quo contra Dei Deiparæque hostes certârat , ad aram Virginis suspendit . Si tu ex opposito nobilis æditui nostri acum appenderes , nescio , quodnam ego anathema magis mirarer ? Forsan plures ex nobilitate invenies , qui malint pro Virginis gloria gladium stringere , quàm acum .

Verùm jam videre mihi videor Marianum hunc fartorem , seposita in odeo acu , in musæo suo arreptô penicillô pictorem agere . Sed amabò te , quid pingit ? Illam quam semper gestabat in corde , ut in oculis quoque ferret , Matrem Mariam . Verùm ut adverto lentè procedit opus . Quid in mora ? fors illud cum Xeuxe reponit . *Æternitati pingo ?* Poterat id verius dicere , quàm Xeuxes ; nam quæ æternitati pingit , non ars est , sed sola virtus : hæc sola opus perfectum habet & incorruptibile . Verùm non hæc tarditatis causa . Identidem decedentes ex oculis lacrymæ inter-

terpellant opus . Ita nimirum fieri amat , quando penicillum ducit amor artifex : suas moras nectit , suas reciprocatur vices . Pingebat Mariophilus , pingebat & Maria : ille in tela Virginem , Hæc in corde adolescentis sui efformabat imaginem ; ille utebatur coloribus , ista flammis . Quid mirum jam , si cor in lacrymarum imbrem exæstuarit ? Scire fors desideras , an aliud exemplar ante oculos habuerit , ad cuius normam hanc suam effingeret Iconem ? Puto ego , quod nullum . Non ignoro Apellem , cùm Helenam quàm venustissimè coloribus animare vellet , omnes Græciæ Virgines , quas formæ prærogativa supra cæteras eximias fecerat , contemplatum omnes elegantias , quas liberalior natura in tot vultus dispensarat , ingenioso artificio in artis collegisse compendium . Verùm Marianus hic Apelles ad præsentandam illam Diviniorem Helenam , quæ pulchra ut Luna , electa ut Sol , ad quodnam exemplar respiceret ? an ad universas Cœli Virgines ? sed nonne hoc esset mutuare lucem à stellis , ut solem illustres ? Quam hætenus pro dignitate exprimere nullus valuit calamus , nec poterit penicillus . Fors quæres , quò pretiò hæc pictura steterit ? arbitror ego sat exiguò . Mercenarius non est amor . Sat pretii tulit , si dilecto placuit . Melius quævisisses , quanti stent propudiosæ ille imagines longè alias Helenas exhibentes eo turpiori , quo elegantiori penicillo effectas , quibus veluti totidem Idolis tot ardentia corde & oculis emissa desideria impurus amor iuge velut sacrificium immolat . Istæ Istæ Magni
stant

stant, stant animâ, stant Deò, stant Cœlò. Verùm Sinamus Marianum nostrum pictorem suis indulgere coloribus, & amoribus, nos ad alia zeli sui studia enarranda, quæ non caput, sed librum requirunt, calamus transferamus.

CAPUT II.

REGULÆ SECUNDÆ, ET TERTIÆ SYNOPSIS.

Omnes Magistratui, & Præsidi pareant iniis, quæ ad Sodalitii officia spectant. 2. Sacramenta statuto tempore frequentent.

Considera concinnum regularum ordinem: prima ostendit scopum, altera præfigit media, quorum primum, & præstantissimum est obedientia cæterarum virtutum & parens & custos. Est Congregatio phalanx quædam illius honoribus militans, quæ est terribilis velut castrorum acies ordinata. Et quis nescit in præliis ad signum buccinæ, tympani, & Præsectorum nutus omnia peragi? nimirum ibi certior de hoste victoria, ubi ad numeros omnes exactior obedientia. Ast qualis quantusque in hac virtute noster extitit Sodalis? ut in cæteris omnibus, sic in hac quoque præcellens. Videtur ad apicem expressisse illud D. Bernardini monitum: *Tara oculos visui, aures auditui, linguam voci, manus*

operi, itineri pedes, totumque te collige, ut imperantis colligas voluntatem. Prima suarum actionum in Mariano Odeo cynosura Præsidis ac Magistratus erat nutus; ita quidem, ut ne minima imperia neglexerit unquam, nec maxima detrectaret. Suscipiebat autem Præsidis vel Magistratus edictum, velut emissam divinitus vocem, nulla quaesita præcepti causâ vel motivô. Nescit nimirum judicare, qui perfectè didicit obedire: si moneret Præses, iuberet Mariana Lex, diceret, quid vellet fieri, non disputabat, non se excusabat, sed simpliciter, & velociter parebat, paratus ad omnia: seu facilia, seu ardua, pari gaudio, & promptitudine exequebatur.

Hanc tam expeditam obedientiam æquali passu sequebatur Reverentia erga Præsidentem, & Magistratum, individua obedientiæ comes. Solebat coram illis assurgere, caput aperire, viâ decedere: ad stare, alloqui singulari tum animi tum corporis veneratione, exosculari manus, aut vestes, aliâque honoris signa pro more exhibere. Altissimè nimirum animo imbiberat, illum sapientiæ aphorismum: omnis potestas à Deo est, quidquid præstiteris majoribus tuis, infra debitum honorem erit, si Deum in illis consideraveris.

Sed non minorem præstabat obedientiam corporis medicis, quàm animi. Semel in gravem morbum prolapsus è Rhetoricæ palæstrâ egressus in amplum patientiæ circum descendere coactus est, non minùs iam in patientiæ, quàm priùs in scientiæ Gymnasio Discipulus perquam strenuus. Inter alia enituit obedientia erga Medicum

C

à cuius

à cuius voluntate nec latum unguem discedere est visus; abstinebat, se se continebat, sudore difflebat, amarissimas forbillabat potiunculas: nec imperia tantum, sed nutus medici venerabatur. Est morbus aliàs lapis lydius obedientiæ. Videtur multorum obedientia naturam sequi, & imitari adeò, ut dum corpus ægrotat, etiam obedientia videatur infirmari: Certè plures invenies, qui malint medicum honorare sani, quàm ægri eidem obedire, & sæpè, quorum obedientiam suspicis, dum valent, cùm ægrotant, despicias. Porro obedientiæ iunxit Sacramentorum frequentiam. Singulis ad minimum hebdomadis semel sua peccata sacra exomologesi expiabat, idem factitare solitus, quando in hebdomadam festus incidebat dies Solenniores tres Nativitatis Domini, & Pentecostes ferias trina itidem Confessione, & Communionem ex Confessarii licentia solenniores fecerat. Dies illos, queis sibi à sacro epulo abstinendum erat, compellare erat solitus, *dies suos esuriales, dies ieiunii.*

Sed quæ tantæ Sacramentorum frequentiæ adhibita præparatio? Integrò triduò se ad. Ista comparabat, non ignarus, quidquid recipitur, per modum recipientis recipi, & quò magis conscientiam à nævis, & sordibus evacuaveris, eò plus capere de fontibus gratiarum. Altè cordi insculptum gerebat illud Divi Hieronymi monitum: *Nihil quietius, nihil purius, nihil denique pulchrius ea mente debet esse, quæ in Dei habitaculum præparanda est; quem non auro templum fulgentia, non gemmis altaria distincta delectant, sed*

sed anima ornata virtutibus.

Longo tempore consueverat in aliquo templo ad pedes Christi in crucem acti provolutus, lacrymis etiam cadentibus, delictorum veniam postulare tanta interdum cum vehementia, ut ex concussione corporis totius ingentem persentiret dolorem. Ita acta Congregationis. Illud magis mirandum, quod subiungunt: adeo in omnia vitia in se extirpanda incubuerat, ut ferme quoties confiteri vellet, nil haberet, quod diceret; sed à Confessario instructus semper peccatum aliquod è præteritis confessionibus relegeret; et quidem illa, quæ maiora ipsi videbantur, afferebat ut ita maiore rubore suffunderetur. Rogabat etiam Confessarium, ut sibi duplicem poenitentiam iniungeret, nempe orationi adderet, disciplinas, cilicia &c. Eousque dolebat, cum in defectum etiam non voluntarium incidisset, ut sæpè lacrymas funderet, & nescio quantum sibi temporis labi crederet, quoad usque illum Sacramentali exomologesi delevisset. Sacram Synaxin accedebat ea tum animi, tum corporis submissione, ac reverentia, ut Angelico huic ferculo non hominem, sed Angelum crederes adgeniculari. Hoc refectus, quò ab omnibus arbitris ageret remotior, in angulum quemdam Ecclesiæ se se recipiebat, horam integram flexis genibus & suspiriis & lacrymis indulgens. Quæ causa fuit, ut rarò cum aliis condiscipulis in Oratorio sacræ accubuerit mensæ; quia licet cæteros affectus habuerit in potestate, non tamen lacrymas, ubi cor amoris flammis incaluerat, vel invito ebul-

lientes. Vides hic ad quem virtutis apicem eve-
hat hoc amoris Sacramentum, hoc omnium gra-
tiarum compendium. Et fanè SS. Eucharistia,
cùm infinitum in se contineat Sanctitatis fontem,
depravatam naturam facilè corrigit, intellectum
ad supernaturalia elevat, voluntatem Sanctis desi-
deriis implet, frangit vires cupiditatis, *sensum*
minuens in minimis peccatis, & in gravioribus
tollens consensum: Hinc minimè mirandum, si
tam admirabili animi puritate nituerit Ejus con-
scientia, cùm toties mundissimo illo Sacramen-
torum lavacrò fuerit mundata expurgatà que. Vi-
disse fanè in tersissimo hoc speculo miram ani-
mæ quamvis peccati gravioris speciem exhorte-
scentis munditiem. Sed quid dico gravioris no-
xæ? Veniales etiam noxas angue peius & draco-
ne subterfugiebat. Ita adhuc adolescens solidissima
jam christianæ perfectionis fundamenta jecerat,
osor, hostisque omnis mali tam infensus, ut mor-
te peius horreret, quidquid vel umbram offen-
sionis divinæ præferret. Testes illi conscientia
arbitri, quibus mentis integritas ac innocentia
longâ experienciâ perspecta fuit. Interdum exclamare
auditus est; *Domine gladio me potius trans-*
fige. millies potius moriar, quàm ut Deum vel
levissimè offendam. Testantur Congregationis an-
nales, quòd ab eius ore non modò indecens ver-
bum nullum, sed vix aliquod, quod in severa
etiam trutina pro otioso haberi posset, excidisse
auditum sit. An non huic Adolescenti illud D.
Jacobi accines? *si quis autem in verbo non offen-*
dit, hic perfectus est vir.

Et

P E R F E C T I S O D A L I S. 37

Et ex hac cordis puritate , ex hoc odio ipeccati , in ejus corde enatus est admirabilis sanè amor Dei. Ut enim lapis detentus locò altò , sublati impedimentis , statim deorsum ad centrum fertur ; sic anima , sublati peccati impedimentis ad Deum centrum , ac finem suum deferatur , eique per charitatem conjungitur. Hinc rectè D. Augustinus : *ponderibus suis aguntur omnia, & loca sua petunt , levìa sursum , gravìa deorsum* , pondus nostrum amor noster : Si in nobis dominabitur amor peccati , motus & desideria nostra deorsum tendent ; sed si hic amor extinctus est , dominabitur in nobis Creatoris amor & hic pondus nostrum erit , còrque nostrum majore levitate ad Deum , quam lapis ad centrum feretur . *Fecisti nos Domine ad te , & inquietum est cor nostrum , donec requiescat in te* . Id quod luculenter patuit in Sodali nostro , in cujus pectore , quàm potenter exarserit hæc charitatis flamma , ex ejusdem verbis intelliges depromptis ex ipsius manuscriptis .

Studebam , inquit ille , Deum toto corde amare : sæpe de die clamabam : vulnera cor meum telo tuæ nimie charitatis .

Hortabar etiam omnes ad hunc amorem , & ut hunc quotidie à Deo peterent , in quo omnis nostra felicitas & in hac terra & in Cælis consistit , & omnes virtutes in charitate Dei latent ; quia si Deum amabis , voluntatem illius facies , in qua sita est omnis nostra perfectio . Sæpius dum cogitabam , quàm pauci Deum ament , in uberrimum fletum prorupi , Sæpissimè stans ad focum rogabam

Deum, ut plus quam focus ille arderem amore Dei. Semel dum Cælum fulminaret, ad singula fulmina petivi vulnerari amore & telo charitatis Divinae. His ita fui accensus, ut cor non os amplius loqueretur, quod adeo quatiebat, ut cum veritate dicere potuissem, anima vulnerata est: quod incendium ad minimum credo media hora durasse. Aliàs adeo inflammabar, ut non nisi agere admodum loqui potuerim advertentibus aliis. Accidit etiam, dum Christum cruci affixum brachiis cordi admoverem, corde salitante præ amore crux parum repercuteretur. Ignorabam alia arma, quibus me defenderem contra insidias demonis, quam memoriam Christi amoris; quare propinquantem tentationem hac voce repellebam: Domine, fac te amem! fac te amem! & semper hoc modo palmam reportavi. Interdum in hæc verba prorumpebam non sine gemitibus: Jesu mi dulcissime! ego te amare desinam, quem nondum incepti? Scias mi Jesu, quod tua me charitas nunquam deseret: sive sim in inferno, mecum eandem traham: sine illa vivere non possum, à qua tam benignè vitam habeo. Solitus etiam eram, antequam cubitum irem tribus genuflexionibus SS. Trinitatem venerari, & dum istud peragerem singulariter precabar, ut cor amore Dei accenderetur, & quidem tali affectu, ut quadam die sentirem mihi cor accendi, & adeo palpitare, ut disrumpendum videretur. Volebat mihi nonnemo versiculos quosdam dare de amore Dei, cui ego: non opus est illi aliunde actus amoris colligere, qui Dei amans est; nam ipse sibi fa-

facies, & scriberet. Semel dum vellem de amore Dei scribere aliquid, priusquam inciperem, ita mecum cogitabam: quid scribam de illo, quem amo? quæ cogitatio effecit, ut pergere non possem. Postquam ergo me in angulum aliquem contulissem, ibidemque lacrymas abstersissem, tunc iterum componere capi. Sed apprehenso Crucifixo in lectum unicum cum ipso me prostravi, & ruptis binis oculorum fontibus ita Deum fui allocutus: O Deus, quis dicet, te à me non amari? Quamvis te ipsam veritatem sciam: si tu tamen hoc diceres, quam ægre id crederem! Sæpè alios rogabam, ut pro me preces funderent pro impetrando mihi Cælesti hoc amore; sæpè exclamabam ad Deum: O quàm serò te amavi, & hac cogitatione lacrymas provocabam. Nesciebam aliud meditari, quàm Dei charitatem; quare cæteræ meditationes in Dei amorem tandem incidebant. Nec avelli ab eo poteram; quas ob causas accidit, ut sapiùs mediam horam replicandis istis verbis, amo te Domine, insumpserim. Tantusque amoris ignis accendebatur, ut interdum omnibus Corporis sensibus distractis, nec audirem, nec viderem, nec tangerem, nec aliud gustarem, sed Cælestibus consolationibus raptus, immobilis longo tempore manerem. Interdum hoc igne succensus totus ardebam facie, suspiria mittebam, & vel ipsum corpus disrumpendum putabam, nisi ardorem mitigassem. Atque, ut hic Dei amor cresceret, quàm plurimos actus amoris exercui, & interdum Crucifixi imaginem, flamma nempe Divini amoris in me vehementi concepta, manibus comprehensam cordi admoventes

in hac verba prorumpēbam: amo, amo te Domine: nec plura proferre poteram. Ex hoc nata gratia vel donum lacrymarum tam abundans, ut intra octo vel decem dierum spatium, centies ni fallor, lacrymas propter Christum emissem sæpissimè copiosissimas, ita, ut dubitarit R. Pater Spiritualis de oculorum naufragio. Quare permisit, vel iussit à me legi librum aliquem, & cum notasset oculos optimos, nil lectionem impediētes, saltem oculorum flumina detineri imperavit. &c. Hæc ille.

Et sanè in hoc Adolescente hic in Deum amor ita in ipsum sæpè corpus ebulliit, ut is sui nescius, nihil nisi amores cælestes ingeminaret, & totum quasi terrarum orbem in commune secum charitatis incendium raperet: id unum dolens, quòd non orcum etiam iis flammis involvere liceret. Ex hac fornace ignita adversus Dæmones tela deprompsit, cujus si quando insultus adverteret, his repentè verbis hostem exanimavit: *cor à me petis: at cor non habeo, Deus habet.* Miraberis hæc amice lector, sed mirari desines, ubi expenderis, quibus artibus amorem sui extinxerit. Ex profani amoris funeribus, & cineribus Divinus exsurgit amor.

Hanc charitatem secutum est ardentissimum martyrii desiderium, suique sanguinis pro Dei causa fundendi, vel certè in ejus gratiam omnium mortalium odia perferendi; sibi ipsi omnes tam hujus Orbis, quàm Inferorum pænas imprecabatur, modò id è voluntate Dei, ac ad Dei gloriam foret. Quando sanguine è naribus manabat, quod ei per frequenter evenerat, auditus est

iden-

identidem illa verba lingeminare : O quis mihi
det , ut liceat & hunc , & omnes cordis mei gut-
tulas amore Dei mei profundere ! Singulis diebus,
ut hanc impetraret gratiam , Deum rogabat , &
quò facilius exaudiretur , Patronos sibi quosdam
delegerat . Erat etiã solitus identidem suos fa-
miliares rogare , ut suas apud Deum interpone-
rent preces , sibi que gratiam martyrii exorarent .
Adeò hoc desiderio excruciabatur , ut Martyrem
dixisset : quia caruit martyriò . Sed non erat ,
cur adeò torqueretur ob lauream Martyrii ; nam
licet cruentam illam consecutus non sit , non ca-
ruit tamen illâ , de qua Bernardus : *Martyrii quod-
dam genus est , spiritu facta carnis mortificare , il-
lo nimirum , quo membra cæduntur , horrore quidem
mitius , sed diuturnitate molestius .*

CAPUT III.

REGULÆ QUARTÆ SYNOPSIS.

*Omnes , quantum fieri poterit , stabili utantur
Confessario .*

Pergunt Regulæ ad propositum sibi scopum
præscribere media : Obedientiæ Magistratui,
Sacramentorum frequentiæ addunt Confessarium
stabilem . Res parvi hæc momenti tibi videbi-
tur ! vehementer erras . Electio Confessarii sta-
bilis

bilis canalis est amplissimus, per quem juxta ordinarium Divinae Providentiae cursum copiosissime in animam Christianam gratiae defluunt caelestes. Axioma sat receptum est: Homo, qui eundem frequentat Confessarium, vel peccator nunquam fuit, vel si fuit, esse desinet.

Quid autem hac in parte noster Mariophilus? constanter stabili utebatur conscientiae moderatore, cui non erubescibat omnia mala sua pandere; omnes conscientiae latebras detegere; omnes animae noevos ob oculos ponere, omnia pectoris penetralia referare: optabat illi ita notum esse se, sicut ipse erat sibi, non inscius tantò se juvandum certiùs, quantò intimiùs alter novisset. Longè secus, ac alii factitant, quos ab hoc candore retrahit malus pudor, vitium puerile, ac viro indignum. Qui vulnus tegit, nunquam sanabitur.

Cùm conscientiae suae arbitro libenter sermonem habebat, omnes etiam animi propensiones, omnes naturae inclinationes, quidquid etiam boni faciebat, quidquid caelitùs sibi immissum existimabat, prudenti discussioni committebat. Sæpè illum deprecabatur, ut si quem sibi notasset distortum inhærere affectum, indicare ne gravaretur; idque frequenter faciebat: ne redarguendi verecundia impeditus vitia sua dissimularet.

Perinde autem se huic obsequentem præstabat ac bonus miles suo Duci. Ab ejus pendebat imperiis, ad ejus præscriptum mores exigebat: illo inscio vel invito nil ausus aggredi, vel tentare. Semel ab infirmitate in lectum defectus, jussus ab

assiduo suo pie commentandi studio desistere, destitit: monitus, ut ob debilitatem virium plus cibi, alimentique assumeret, obtemperavit: monitus, ut, ne quidquid nocumenti caperent oculi, lacrymis modum poneret, omnem, quam potuit, sibi vim intulit: Iussus animi anxietates, scrupulos deponere: illicò missos faciebat, uti fusiùs referunt acta Congregationis. Quæ in adolescente eò magis miranda sunt, quò Confessariis difficilior accidit ea etiam à viris vel impetrare, vel extorquere.

Sub Confessarii sui directione etiam deliberationem de vitæ statu suscepit, & hunc in finem, cum annorum esset septendecim, petiit ab eodem ad S. P. Ignatii spiritualia exercitia admitti, visusque in tenera licet illa ætate ad talem tamen secessum iam aptissimus, petitam gratiam impetravit non minori animi sui solatio, quam emolumento, ut ex ipsiusmet verbis constare potest quæ hîc lubet afferre: Scribit itaque:

Cum tanta lætitia ad hæc spiritualia Exercitia accessi, ut materfamilias dixerit: lætior hic est, quam si ad nuptias mundanas proberaret.

Statim ubi cubiculum Collegij sui ingressus, adeò omnem aliam cogitationem abieci, ut nunquam nisi in oratione etiam Consanguineorum meminerim.

Nunquam videbar mihi in Mundo exstitisse antea; sed tunc primum in lucem prodiiisse: adeò cum Deo semper degebam.

*Gaudijs ita fui repletus, ut sæpissimè, cum illa cor meum invaderent, signa manibus ac pedibus ederem, memor, quam delectabilis res sit, Deo
vel*

vel in dulcedine, vel in amaritudine servire.

Nunquam è cubiculo fui egressus, nisi necessitate compulsus, indeque statim ad cubiculum properabam.

Dies semper dimidiatus mihi videbatur duntaxat; imò sæpè cùm existimarem adesse hanc vel illam diei horam; jam dudum plures aliæ transierant. Sæpè propterea de nimia temporis celeritate apud alium conquerebar.

Adeò libenter solus in cubiculo commorabar, ut rogarim, ne quisquam præter necessarios me conveniret.

Nunquam comedissem; adeò exiguum in cibo sumendo gustum sentiebam; imò dicebam: me nec famem, nec sitim, nec frigus, nec calorem pati.

Dum vitam S. Ignatii legerem, sæpissimè tenerimè commovebar adeò, ut per temporis aliquod spatium legendo progredi non possem.

Nunquam vel unico temporis momento fui otiosus. Non prætergressus sum Ordinem mihi præscriptum vel in minimo quidem, & ne quid contra eum facerem, singulis horis perlegebam.

Veram distractionem toto hoc tempore non habui.

Sanctissimo Missæ Sacrificio magna cum devotione interfui, locum occupans quàm poteram, Altari vicinissimum, ut intueri possem sacratissimam Hostiam, à qua oculos nunquam dimovebam.

Quando demum deliciis his valedixi, non possum exprimere, quantum ex animi teneritudine fleverim.

Pergit deinde, ac lumina, tum successum singularum meditationum adnotat, quæ hic brevitat

tatis causâ sicut, et alia plurima omittuntur.

Lubet hic mihi nonnihil subsistere, & his ex Exercitijs aliquem decerpere fructum. Scribit ille, se in hanc Sacram Eremum majori recessisse latitia, ac alius ad nuptias, ad Convivium accederet nuptiale. Quid si, et ego te, Amice Lector, invitarem ad has animæ nuptias, ad hoc convivium spirituale? Fors mihi illud cum Evangelicis illis invitatis reponeres? Habe me excusatum: non possum venire. Et cur ita? *Uxorem duxi*: tempus non habeo. Res domestica, curæ Ecclesiarum me domo abesse non permittunt: sed amabo te! an non nôsti illud Christi: *Porro unum est necessarium*. Cura præcipua animæ impendenda, ut quæ excellentiâ prior est, non sit cultu posterior. Hinc illud Chrysologi monitum: *Dedimus Corpori annum, demus animæ dies: impendimus tempora nobis, deputemus tempus auctori: Vivamus Deo paululum, qui sæculo viximus totum: seponamus domesticas curas*. Serm. 12.

Sed neque Mariophilus noster curabat alterum illud, quo aliqui ab Exercitijs retrahuntur, avocamentum, humanum respectum intelligo, & frigidum illud verbum *quid dicent homines?* generosè contemnebat, ducebátque pro nihilo falsas illas, & comentitias vulgi opiniones: solere Jesuitas hominem Exercitijs vacantem tetro quodam carcere includere, damnare ad tenebras squallore ipso insolitum horrorem spirantes, emaciare jejunijs, et vivam quamdam Inferni imaginem menti inducere; quo fiat, ut scrupulis, et angoribus animi excruciatos, eos domum referat
nulla

nulla in reliquam vitam lætitiæ parte fruiturus. Quæ sanè, quàm falsa sint, ridicula, et practico omnium judiciò, quot quot illa unquam delibârunt, reprobata, etiam noster Sodalis testis est, dum scripsit: *gaudiis ita fui repletus, ut sæpissimè, cum illa cor meum invaderent, signa manibus ac pedibus ederem.*

Scribit iterum: *Dies semper dimidiatus mihi videbatur: sæpè de nimia temporis celeritate apud alium conquerebar.* Quàm magnum erga spiritalia affectum hæc verba indicant! eò magis miranda illis mundi affeclis accident, quibus una forrassis dies inter eiusmodi spiritalia Exercitia exacta, videretur annus; cum tamen, quando suis illis conventibus ordinarijs, et utriusque sexûs conventiculis toto anno vacant, ipsa dies nimis brevis appareat, ut jungenda sit nox, et dies vertenda in tenebras. adeò verum est: videbantur illis pauci dies præ amoris magnitudine.

Scribit, *se ita omnem aliam in his Exercitijs cogitationem abjecisse, ut nunquam nisi in Oratione parentum meminerit.* Deus bone! Quàm carni, & sanguini mortuum hæc spiritum prædicant. Quid tibi ad hæc in mentem venit Amice Lector? Fortassis illa cura, illa sollicitudo agnatos ditandî exaltandique te impedit, ut non modo non devotè, sed omninò orare non possis. Fortassis iugis illa consanguineorum memoria etiam in sacris constituti efficit, ut obliviscaris tui, obliviscaris Dei, pauperum, & salutis æternæ.

Memorat: *veram se distractionem toto hoc tempore non habuisse quàm mortificatum, mundoque*

mor-

mortuum animum, quàm mentem immobili charitatis nexu in Deo fixam hæc verba indicant? Anima orationis mentalis est recollectio, quam non speret ille, ubi perpes non domitorum affectuum strepit intemperies. Tot gradibus cor ad Deum elevatur quot ab innatis recedit affectibus, et ignis remotis, quæ cursum morantur, impementis, illicò ad centrum abripitur; ita cor appetitibus depuratum, aliis non eget aliis, ut celerius ad Deum perveniat.

CAPUT IV.

REGULÆ QUINTÆ SYNOPSIS

Oratorio omnes de Sodalium officiis vel differant ipsi inter se, vel audiant differentem aliquem, aut legenti attendant.

§ I.

Quam avidè attenteque ausculta-verit verbum Dei?

Rete est verbum Dei salvificum, & indissolubile animarum non mortalis artificis manu contextum; sed Spiritûs Sapientiâ connexum, atque compositum. Sed et hamosum est: quia nisi capiatur, non capitur. Quo
qui-

quidem hamo ita captus est Joannes noster, ut
 verbum Dei unica illius videretur esca, ad quam
 unice sua anhelabant vota. Ad solitos Conven-
 tus Marianos etiam Campanæ signum prævertens
 advolabat primus, Adolescens hic Nobilis: uti-
 nam suo exemplo attraxisset, & viros, ut sal-
 tem ultimi adreperent, & non omninò integrò
 annò emanerent! Dum exhortatio haberetur,
 statuæ instar immobilis suo in angulo confidebat
 perpetuò in terram defixis oculis adeò, ut cum
 aliquando, nescio, ex cujus rei lapsu fragor in-
 gens accidisset, cæteris omnibus respectantibus,
 assurgentibúsq; ille solus hæserit immobilis,
 quasi nihil inaudiisset. Adeò mens ejus in ea com-
 mentanda, quæ dicebantur, se se immerferat. Hanc
 ejus Divini verbi excipiendi aviditatem non ex-
 satiaverunt privatæ exhortationes in Odeo Ma-
 riano: Evolabat ad alias conciones publicas, sa-
 crósque sermones audiendos, ubi ubi demum ha-
 berentur. Si integras auscultare non patiebatur
 studiorum ratio, ad excipiendam earundem par-
 tem accurrebat. Certè tanto cum animi sui so-
 latio Divini verbi excipiebat eloquia, ut nulla
 concio, quantumvis in longum protraheretur,
 ipsi nimis longa videretur, lamentari solitus:
*O quàm citò horæ fluunt, dum res Divinæ agun-
 tur, & in aliis rebus quàm longæ sunt!* Cæte-
 rum quam doctrinam in Sodalitate hauserat, in
 domum suam transtulit; coegit contubernales
 suos, Vernas, & Domesticos in aula domus:
 ibi primum è pio libello lectitans, tum è suo
 ingenio copiosissimè disputans, de Christiani
 homi-

hominis officijs differunt, eo ardore, ac contentione, ut in lacrymas concionem solverit, & ad amaram peccatorum detestationem. O Joannes Baptista! quis dabit nobis plures ejusmodi exhortatores Domesticos, qui pietatis stimulos, in Sodalitate acceptos, in aliorum quoque salutem convertant? O nobilem te Concham! quæ in alios effundit, quidquid è sacris vel libellis, vel alloquiis hausit.

Solenne illi fuit, si quos liberiùs insolescere videret, suaviter corrigere, ac in Juvenum circulis conciones, piàsque exhortationes, quas in Odeo exceperant, in memoriam revocare; in sermone familiari easdem inculcare, cælestia loqui, & nil nisi Deum, Mariàmque circumferre. Evocatus aliquando ab Illustrissima quadam Matrona, cum per urbanitatis leges aliud non licuerit, ægrè quidem comparuit, cum qua tres integras horas piè differuit, adstante etiam aliarum nobilium fæminarum integro gynecæo, ea oculorum modestia, ut in nullius faciem eos declinasse sit notatus. Tria, hic mihi miranda se se offerunt: oculorum modestia, adolescentis eloquentia, & omnium maximè mulierum patientia in tam prolixo ad tres horas producto sacro colloquio. Fortassis patientiæ condimentum fuerit rei novitas: quod rarum, charum: hanc linguam, hoc idioma in ordinariis illis conventibus, quos hodie nobilior mundus utriusque sexûs interventu celebrat, fors nunquam audiverint. Miraculi locò habita fuerit illis insolita illa oculorum modestia; cum aliàs prædictorum conventuum regula prima sit: Comparere ut videant, & videantur. D Quan-

Quandóque urbe egressus in adiacentes montes excurrit, ut nancisceretur, quos spiritualibus suis colloquiis, & exhortationibus ad Virtutis studium accenderet, crederes imitari voluisse S. Joannem Baptistam, cujus nomen gerebat, de quo legitur, quod erat prædicans in deserto. Accedebat etiam Vindemiatores, iisdémque spiritualia monita suggerebat, quæ illi tam avidis, attentisque excipiebant animis, ut manifesta darent contriti cordis signa, & quandóque etiam suspiria, & lacrymas. Rectè ille: ex modica scintilla fit sæpè maximus ignis; sic etiam ex brevi pio alloquio ingens fructus. Semel rogatus à rudium fæminarum integro grege in vinea quadam collecto, ut & se spirituales aliquas edoceret praxes, altiorem conscendit locum, & methodum ritè confitendi, cæteraque Sacramenta piè ac fructuosè suscipiendi tam scitè proposuit hic Adolescens, ut fæminæ intra sese forsan illud cogitârint: *nunquam sic locutus est homo. Quàm bellè in hunc adolescentem cadit illud B. Ruperti encomium; dum in illa verba: Candidiores nive nitidiores lacte. Thren. 4. ita commentatur: In nive sola est candoris pulchritudo, in lacte cum nitore, est & saporis dulcedo. Parum ergo erat. fuisse candidiores nive, nisi fuissent & nitidiores lacte: idest, parum fuisset, propria sibi met mundicia candidos fuisse, nisi venientibus ad se, per sermonem suum gustum præbuisent dulcedinis æternæ.*

Et fanè ex attentissima illa tot concionum & exhortationum auscultatione eam sibi rerum Di-

vinarum notitiam, eam de iisdem differendi copiam, facultatēque comparaverat, ut non tantum consodalibus suis, sed etiam viris Religiosis fuerit admirationi. Cum hæc eius peritia omnibus innotuisset, frequenter evenerat, ut essent, qui eundem accederent, peterentque, ut spiritualem institueret sermonem: Et ille nil cunctatus illorum votis annuens, differebat de proposito sibi argumento tam dextrè, tam eruditè, tam ferventer, ut auditores ab eo avelli posse vix viderentur. Eiusmodi spirituales allocutiones longo tempore in privatis cuiusdam Nobilis ædibus instituit, præsentibus subin etiam non ine ruditis auditoribus, qui avidissimè auscultabant. Dicebat verò potissimum de astutiis dæmonis, mundi & carnis, de morte, de B. Virgine, de modo confitendi, et communicandi, de SS. Passione, de animi demissione. Hæc tractabat eo spiritûs fervore, ut omnes commoveret; aliqui suspîria emitterent, alii actum contritionis elicerent, alii etiam lacrymas spargerent. Interdum numerabat viginti auditores, qui tanto cum silentio eum audiebant, ut ne minimum quidem strepitum audivisses, & etiam si sedere potuissent, genibus tamen flexis Verbum Dei exciperent. Ille interim, prout postulabat, ita intus accendebatur, ut etiam exterius spiritûs fervor appareret. Ita Congregationis acta. Ponderus verò verbis addebat longè maximum vitæ integerrimæ exemplum & fervor.

Quidquid enim os loquebatur, ex intimis cordis radicibus emanabat; nec alios ad bonum cohortatus erat, nisi prius id, ad quod hortabatur,

in se expressisset. Uno verbô profana omnia contemnenda, et coelestia solummodo in amoribus habenda esse, ore & opere demonstrabat. *Beatus*, dicebat S. Ephrem, *cuius mens, tanquam nubes pluviis, Divina gratia plena est; animasque mortalium ad incrementum fructuum vitæ capiendum irrigat. Duo nimirum sunt in hoc mundo genera iustorum: unum videlicet benè viventium, sed nulla docentium: aliud verò rectè viventium, & eadem rectè docentium. Sicut, & in cœli facie aliæ stellæ prodeunt, quæ arentem terram magnis imbribus perfundunt.*

§ II.

Quomodo lectioni sacræ vacarit.

Lectionem Sacram haud satis dici potest, quàm sibi noster Ioannes cordi habuerit. Quando in publicis conventibus sacer prælegebatur liber, avidissimis, attentissimisque Divina illa eloquia excipiebat auribus, etiam alios minùs attentos publicè monere solitus, & increpare. Domi forisque, si vacui quid temporis nactus erat, per-volutandis piis libellis id exigebat: prælegebat jam suis familiaribus, jam famulitio domi, jam foris in campo rusticanæ plebi. Et quò in uberio-rem animarum fructum sacra hæc lectio exunda-
ret, pecuniarum partem, quas parentes identi-
dem submittebant, in coemendis piis libellis,
cate-

catecheticis præsertim, expenderat, quos pauperibus distribuebat, longè secus ac alii qui ejusmodi pecunias non in coemendis libellis precatoriis, sed in lusoriis perdunt; quibus, quid aliud lucrantur, quàm iacturam temporis, quo nil pretiosius? Sed en! quid ipsemet de se in suis bonis operibus fateatur: Adeò libenter spiritualia legi, ut cum semel dormitum concedere vellem, paulo post subierit, me illa die nihil legisse; subito damnato lecto ad lunam caput Thomæ Kempensis legi, postmodum iterum lectum relegi: sæpius etiam, dum lumen abesset, ad lunam libros spirituales lectitabam. Lectionem cibum meum nominavi; & tam attentè, ac cum pietate legebam, ut sæpius inter legendum fleverim, & præ lacrymis spirare haud potuerim; neque litteras videre, nisi post aliquantum temporis.

Verùm nulla re magis capi videbatur, quàm lectione S. Menstrui & sententiarum, quæ iconismo solent subungi. Hæc illi ardentia injece- rat desideria, ut, quorum mirabatur facinora, opere quoque imitaretur. Et fanè ex lectione eorundem vitæ eousque imitationis studiò exar- ferat, ut in animo suo decreverit, omnia illa præclara facinora, à Patrono suo Menstruo præ- stita, quantum quidem liceret, & imitari, & in praxim deducere. Quare cum fortuita sortio- ne in Sanctum Menstruum nactus esset S. Ale- xium celebrem illum in patria exulem, qui sub scala paternarum ædium latitans Mundum risit, dum domi se agentem quæri in alieno orbe se au- diret; cum parentes se orbos, Sponsa viduam se la-

mentarentur , cùm tamen utrique præsentem
quærerent , vivum lugerent . Hoc spectaculo cap-
tus , et iste statuit Tridento prorsus in extera
quadam regione sub scala quadam latitare ut vile
mendicabulum . Et sanè propositum hoc suum de-
duxisset in opus , ni Divina Providentia sufflam-
minasset consilium , quæ voluit potius , ut hoc
Congregationis Tridentinæ lumen supra candela-
brum positum omnibus præluceret exemplo ,
quàm sub modio latitaret . Quo quidem suo San-
ctorum vitam imitandi studio ostendit , se asse-
cutum mentem , & scopum Congregationis ,
quem hac SS. Menstruorum fortitione intendit ,
qui non est alius , quàm Sanctorum imita-
tio .

Scio equidem , Neapoli septuagenarium Soda-
lem morientem mandasse suis , ut schedulas men-
struas filo collectas , colloque suspensas sepelirent
Alterum OEniponti easdem in speciem monilis
contextas jussisse collo circumdari , ut eo orna-
tu, atque patrocinio : *mortem contra audentior iret.*
Laudo ego hæc omnia , & magnopere approbo :
Mallem tamen cum Joanne nostro sanctorum Men-
struorum Virtutes imitatione, & moribus expressis-
ses in vita, quàm post mortem Eorundem imagines
gestare collo affixas, aut tumbæ sepulchrali . Cogno-
verat hic fortè ex historia S. sui Patroni Menstrui,
scilicet S. Francisci Seraphici , perlecta, magnum
voluntariæ paupertati pretium esse ponendum .
Hujus virtutis studia in Patrono Menstruo, seu
speculo relucetia ut æmularetur, calceis detritis
lateri appensis, veste lacerata indutus , atque in
men-

mendicabuli formam compositus proximum urbi oppidum inter preces petit; eò ubi perventum, insuper habito occurrentium respectu pedententim per oppidum panem mendicat, tanto cælestium deliciarum affluxu, ut ad eum diem nihil sibi jucundius accidisse postmodum testaretur, maxime, ubi emendicati panis frustilla, veras paupertatis delicias, gustare, & pellendæ fami adhibere cæpit. Re ad animæ solatium ita prospere succedente, iterum deinde, iterumque eodem habitu in vicos alios ad plures horas per aspera viarum excurrit, & cum ipse mendicaret ab aliis panem, simul agresti pueritiæ, captata idonea occasione, fidei Christianæ principia, sanctæque vivendi methodum tradidit. En! Quàm mirabiles fructus protulerit in Mariophilo nostro illud propositum SS. suorum Menstruorum vitas, & virtutes imitandi.

Quare meum consilium eò spectat, Amice Lector, ut & tu totus sis in pervolutandis Sanctorum Menstruorum actis, & vitis. Diligenter perlege sententias subscriptas: plus iis boni inesse senties, quàm prima fronte ostendant. Nam, ut nihil dicam, quòd menti cogitationem piam subjiciant; sæpè eam vim habuerunt, ut insignis vitæ, aut morum commutatio sequeretur. Notæ Virgilianæ sortes ad agendum Duces: nota Divorum facta, qui sacrorum verborum auditione, lectionive vitam aliam ingressi sunt. S. Antonius audiit: *Vade, vende, quæ habes, veni, sequere*, sibi dictum credidit, & ex eo quantus? S. Augustinus cum æstu cogitationum miserrimè

iactaretur , audissetque : *Tolle lege , tolle lege* .
 Aperuit & legit , & ex una sententia cor ejus expugnante in quantum Ecclesiæ lumen non evasit ?
 Hoc idem tibi dum sanctum fortiris Menstruum à Deo crede acclamari : *tolle ! lege !* nam à Deo offeruntur salutis tuæ studiosissimo .

Introductus est etiam in Congregationes hic laudabilissimus mos , ut Sodales chartis sua bona opera perscripta credant , & in Sanctorum fortitione in commune conferant , offerantque .
 Nostrium Joannem quod attinet , in Congregationis Diario ad annum 1636. hæc verba annotata invenio . *Hodie (erat 2. Februarii) lecta sunt bona opera præclara sanè unius : (Joannis scilicet ,) digna , quæ posteritas admiretur , exemplo juxta Sodales raro , & nescio , an sapius lecto : alibi sic habet : hodie lecta sunt bona opera unius , quæ in stuporem rapuerunt omnes .* Hæc lectio utique fuerit longè efficacior , quàm exhortatio , cum verba moveant , exempla trahant : & longè alia intellexerint Sodales , quàm ex illa scheda , quam hîc loci aliquis maleferiatus Sodalis obtulit , in qua hæc verba legere erat : *toto hoc mense nullum bonum opus feci* . Hoc folium , ubi Mariano consilio exhibitum fuit , tam sancto omnes justæ indignationis succendit zelo , ut sequente Dominica in publico Conventu Congregationis Præfectus velut in Sodalis funere pullo habitu vestitus ex ara Virginis arreptâ candelâ probrosum schediasma exusserit , cæteris Sodalibus interim in terram prostratis , precantibusque , ut Augustissima Patrona dignaretur hanc infructuosam ar-

PERFECTI SODALIS.

borem vel ad frugem reducere, vel si refractaria culturam non admitteret, securim ad radicem ponere, eamque exscindere. Reperiuntur nimirum, pro dolor, etiam in horto hoc Mariano plantæ ejusmodi tam steriles; arbores autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ, fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sydera errantia, quibus procella tenebrarum servata est in æternum.

CAPUT V.

REGULÆ SEXTÆ SYNOPSIS.

*Sodales in Mariano Oratorio orationi
vacent.*

Marianum Sodalitium jure dixeris turrin Davidicam, turrin illam fortissimam, ex qua pendet omnis armatura fortium. Arma subministrat adversus animæ hostes longe validissima. Primum oratio. Est oratio Virginitatis propugnaculum, victoribus scutum, esurientium annona, dormientium custos, vigilantium fiducia, periclitantium salus, trophæum, atque vexillum belli spiritualis, tutela pacis.

Huic orationi tam illi, quæ ore, quam quæ mente peragitur, ita Sodalis noster deditus erat, ut ea præcipuum vitæ suæ videretur negotium, ac studium, adeo quidem, ut cum domestici illum
quæ

quærere vellent, templum adire necesse fuerit, ubi orationi vacans, etiam si evocaretur, ab illa tamen se se dimoveri minimè patiebatur, donec eandem ad propositum sibi finem perduxisset. Certè tantum temporis orationi tribuebat, ut ejus contubernales dicere fuerint soliti, *eum perpetuo angulis loqui*, meliùs Angelis dicturi. Porro in meditatione rerum cælestium horas ipsas infumebat, quas non clepsydre fluxu, sed Charitatis in Deum impetu, ac cælestis dulcedinis sensu metiebatur: imò solidos propè dies modò in mysteriis Redemptionis, modò in eloquiorum Divinorum cogitatione defixus hærebat; cùm interea tantis incederet lætitiis, ut nullum lacrymis modum ponere ullo modo posset, ut acta Congregationis perhibent.

Subin medio in cubiculo in terram primum se abiciebat: subin expansis meditabatur brachiis. Repertus à nonnullis est hyemante cælo, dum pro animabus in piacularibus flammis detentis longa precatone lytrum persolveret, penè frigore obstupefactus. Occurrit hìc mihi ille Sodalis Ingolstadianus, qui, cùm domi forisque in templis ad aram Virginis orationes in multas diei horas protraheret, vir jam octogenario major, à conjugè quandòque aliisque domesticis rogatus est, ut sibi, ac senio parceret, tanto sub frigore fatiscenti; sed memorabile reposuit apophthegma: *non friget, aiebat, quisquis ferventer orat*. Idem dicere poterat noster Mariophilus. Quàm inter frigora intus æstuarent cordis præcordia, fac prodebant crebra & in orbem ducta suspiria,
&

& præ fervoris magnitudine ebullientes lacrymæ .

Diu etiam in genibus tubere quo lam , quod postmodum in plagam sanguine identidem in-
nantem eruperat, laborabat, & licet ingentem in-
de perſentifceret dolorem , orationes tamen ſuas
genibus innixus perſolvebat , qui quidem dolor
eouſque ſubſin increverat , ut illum vires prorsus
deficerent . Quodſi quandoque parti læſæ tibia-
lia adhærere contingeret , magno cum doloris
ſenſu ea avellebat , neque induci poterat unquam,
ut oraturus genibus quidquam ſupponeret .

Cogitationes , ſuas crebriùs ab humanis ad Di-
vina attollebat , & , ut cautæ aves , oculò ſemper
unò cœlum intuebatur , quod imprimis faciebat,
cùm operationes ſuas Divino honori confecrabat;
cùm quaſi iacula quædam è pectore breves preces
intorqueret , cùm è rerum creatarum occurſu ve-
luti gradibus quibuſdam ad Deum aſcenderet :
Dum corpus ſuò reficiebatur cibò , ſuus animæ
non deerat : omnia , piis ſuſpiriis , ac deſideriis
condiebat . Si creatura pulchrior in eius incurriſ-
ſet oculos , ſtatim mentem elevans obtutum fige-
bat in pulchritudinem Creatoris . Hinc tantus in
illo rerum humanarum contemptus . Sic eſt : ele-
menta , quantò cælo ſunt viciniſſima , tantò ſunt
puriora : ſic & Sodales Parthenii , quò altius ora-
tionis alis attolluntur , fiuntque cœlo propinquo-
res , hòc puritatis amantiſſimi , et rerum cœle-
ſtium deſideriò incenſiores frequenter cum Igna-
tio ſuſpirant : *Quàm ſordet terra , dum cœlum
aſpicio .*

Ex hoc perenni precandi ſtudio originem
ſuam

suam traxisse videtur illud lacrymarum donum, quod in hoc adolescente semper suspexerunt eiusdem conscientię Moderatores; cüm enim oculis in templo, & platea humi defixis, mentem semper ad cœlos sublatam divinis commentationibus pasceret, factum est, ut cœlestibus identidem delibutus deliciis magnam lacrymarum vim profundere sit notatus. Hinc fortassis minüs etiam mirabimur, si tantas irrigationes tanta bonorum operum fecunditas sit subsecuta.

Fassus est ipsemet nonnullis, nisi Deus cœlestium gaudiorum affluxum temperaret, quem ex orationis hauriebat studio, aliter fieri non posse, quin ruptis huius corporis vinculis animæ suæ foret hinc emigrandum; quæ quidem consolationes etsi copiosissimè identidem affluerent, non tamen decurrebant perenni, & nunquam interrupto cursu ita, ut non quandoque hic consolationum fons omnino ficcaretur subsequētibz desolationibus mentisq; tenebris, quæ eo usque subin increvère, ut iniiciente sibi Dæmone desperationis remedium, haberet, quod vehementer pugnaret: Emergit tamen semper his ex fluctibus, anchorâ spei suæ in Divina Clementia fundatâ.

Verùm quam tandem mercedem tot incensibilis Joannis nostri orandi studia retulisse arbitramur? De Illustrissimo suo non tam sanguine, quàm virtute Sodali Alexandro Bertio, qui decimo quinto ætatis suæ anno vitam in perpetuo eiusmodi comprecandi studio exactam sanctissimè absolvit Florentini Annales memorant, eum in lectulo suum mortuali iterum iterumque spectabilem habuisse.

Deipa-

Deiparam ad superas sedes clientem suum invitantem, ad cuius conspectum, capto impetu, cum fractum corpusculum in cubitum elevans resedisset; ad Cœlum! ad Cœlum! exclamare auditus est. Prædie quàm è mortalitate ad æterna gaudia emigraret, frequentes ad eum Angeli cum corollis adire visi sunt, qui dicebant, se Alexandri obitum celebrare; atque ex suo numero uni à B. Virgine imperatum esse memorabant, ut Alexandro emigranti victoriæ insigne corollam imponeret, ad quod ille imperium exequendum hilari opere accingere se visus est; nec dubium est præstitisse. En! in Alexandro hoc Mariophili nostri adumbratam sortem. Est oratio scala Cœli, per quam Angeli ascendentes Ejus ad Augustissimæ Patronæ solium vota precésque deferrebant, & dum iste illi globulis suis precatoriis constanter pergeret texere corollas & devotionis ferta, illa interim vicissim ejus meritis præparabat immarcescibilem gloriæ coronam, ut ex sequentibus patebit.

CAPUT.

CAPUT VI.

REGULÆ SEPTIMÆ SYNOPSIS.

*Sodales sacrificio incruento quotidie assistant ;
diebusque constitutis Eucharistiam simul
accipiant.*

§. I.

*Quàm devotus fuerit erga Sacrificium
Missæ, & SS. Eucharistiam ?*

Sacrificium Missæ Religionis Christianæ centrum est, devotionis cor, pietatis anima, omnium Divinorum Mysteriorum Epilogus, quodque Divinæ Charitatis abyssum in se comprehendit. Hinc non immerito mandat Regula, ut nullam elabi diem finas, qua non huic Sacrificio assistas. Incitamento tibi sit Sodalis noster qui non uno contentus etiam diebus ferialibus plerumque trinis intererat, longè pluribus, quando festi inciderant dies.

Sub ferias Autumnales, quando à scholis vacabatur, vacabat ille audiendis sacris, quotquot poterat, exemplò futuris studiosis illis, qui licet aliàs quotidie sacro interfint, dum studiis navant operam; quando verò ab iis animos relax-

relaxant, ab his etiam officij sui partibus cessant cum tamen nunquam plus temporis suppetat, quam tunc. Quando vacatur à studiis, non hoc ipso vacat officium hominis Christiani, multò minùs Sodalis.

Singulis diebus sub sacro Spiritualem instituebat Communionem, dùmque intensos amoris actus exerceret, pariter maximis Cœlestibus affluebat deliciis. *Cogitabam*, ut ipse scribit, *me accipere Jesum ex brachiis B. Virginis, & animam meam ad pedes Christi flere.* Inter alia tunc hæc tria enixissimis expetebam votis: ut Deum possem ex toto corde amare: illius tantummodo voluntatem facere: multa in hoc mundo propter ipsum acerba perferre.

Quotiescunque se se occasio offerebat Sacerdoti ad aram facienti inserviendi, eam ambabus arripiebat manibus. Missam verò tam libenter audiebat, ut propterea etiam prandium missum faceret, & reprehensiones ea de causa sibi factas libenter perferret. Fuit sæpè causa, ut etiam alij Sacrum accederent: eos verò, qui præsertim die festo illud negligenter, acerbè reprehendebat, nec placidò unquam oculò poterat intueri.

Ab hac tam frequenti, & devota sacri auditione, quam perenni Orationis, meditationis, & que animabat spiritu, geminus in ejus animam emanavit fructus, nimirum tenerrima erga SS. Eucharistiam, quæ in Missa conficitur, devotio, & dolentissima erga Christi Passionem, cujus hoc Sacrificium viva quædam imago est, com-

compassio, & affectus. Primum quod attinet, libeat id percipere ex ipsius manuscriptis, conscientiae suae arbitro oblatis, ubi sic ait:

Amore erga Sacratissimum Sacramentum ardebam singulari. Triduo integro solitus eram ad Sacrosanctam Eucharistiam recipiendam me preparare, & hoc tempore ad singulos horarum pulsus magno cum amore spiritualiter communicare. Sæpe etiam, ac si SS. Hostiam præsentem viderem, mihi imaginabar, & maximo cum fervore salutabam. Ad illius jugem memoriam in me fovendam hostiam non consecratam procuraram, ad quam in loco patenti collocatam identidem respiciebam. Sapissimè cum hymnum Pange lingua recitarem, statim tam dulci amore erga Sacratissimam Hostiam fui accensus, ut cor mihi præ gaudio subsilire videretur, & vix pergere possem.

Nocte Communionem præcedente adeò gaudiis perfundebar, ut, præ desiderio illius sacrosancti cibi sumendi uberrimè flerem, & quò magis tempus Sacrae Communionis appropinquabat, eò magis desiderio ejusdem accendebar. Aliis ad hoc sacrum Convivium accedentibus, me non accedente, sanctè invidebam. Mirè letabar aspectu accedentium; quare cor præ gaudio saltitabat. Adeò amabam hoc SS. Sacramentum, ut ipsa Sacerdotum vestigia deoscularer, & iis deosculandis satiari non possem. Nunquam adeò vehementem erga hunc SS. cibum flammam sentiebam, quàm quando supra Altare locum, in quo consecratur aspiciebam; ibi lacrymæ semper manabant; ibi inter suspiria, quæ vocem intercludebant, lan-
gue-

guescebam sicut cera ad ignem, ubi deosculando locum Consecrationis adeò inflammabar amore illius Cibi, ut interdum os amovere ab altari non potuerim, nisi prius mitigato incendio, & cum tangerem altare præ amore anima liquefacta, caput in altari somno suavissimo, sacræ Eucharistiæ desiderio oppressum, quiesceret placidissimè, & ad me cum redirem, lacrymis altare irrigarem, præsertim locum sacrum.

Cum domo egressus ad Ecclesiam properarem, tanto subin spiritus fervore in via corripiebar, ut erumpentibus copiosè lacrymis necesse fuerit in obvium plateæ angulum quemdam me recipere, ut procul ab omnium conspectu iisdem liberius frænum laxarem. Sæpius concitatis gressibus properabam ad SS. Sacramentum, quò postquam perveneram, commodo aliquo in loco, ubi tamen meum vultum nemo intueri posset, me componebam; conspectoque pane Cælesti lacrymis habenas dabam. Et dum Sacramentum à Sacerdote deponeretur, adeò cor solatiis exæstuabat, ut vix non persentiscerem amoris deliquium.

Illud die Jovis, quo institutum est, colebam veneratione singulari. Quare ea die, ubi quid loquendum, de hac Cælesti dape sermonem inferebam. Diebus festivis ut plurimum sacram hanc Mensam accedebam, & rarò sine lacrymis. Studebam propterea separato aliquo in loco, vel aliis non præsentibus id peragere; quia lacrymis temperare non poteram: semel tamen extra urbis mœnia in sacello quodam hominibus conferto S. Hostiam sumpsi, ubi spectantibus cæteris in lacrymas erupi.

Sumpta S. Eucharistia solitus eram me in angulum recipere, ubi commodius possem cum Deo negotia mea transigere. Quòd si cogerer in loco publico subsistere, abstinere ab eiusmodi amoris exterioribus signis quantum poteram. Ea de causa longo tempore nunquam in aula discipulorum una cum cæteris SS. hoc epulo me reficiebam, semel cum aliis orans ante expositum SS. Sacramentum, non potui me continere, quin tota illa hora lacrymis indulgerem, & ne id ab aliis notaretur, pallio, vel pileo tegebam faciem, oculosque.

Interdum, dum verba Consecrationis proferebantur, adeò amore erga Divinum epulum accendebam, ut inter singultus, & fletum verba non nisi dimidiata proferre possem. Quàm primùm ad aliquem locum perveniebam, prima mea cura erat invisere SS. Sacramentum. Semel ad aliquem locum me conferens, ubi illud invisissem, adeò Cælestibus gaudiis fui perfusus, ut suavissimas lacrymas funderem, nec inde possem arvell. Quare tandem domum reversus, paulò post iterum ad Ecclesiam me contuli, ut prioribus desideriis indulgerem. Post S. Eucharistiam sumptam præ amore hæc tantùm verba repetebam: quantus amor! & dum ista dicebam, semper crescebat flamma, et internum gaudium. Hæc ille, sed et plura referemus in sequentibus.

At tu Mariane Lector mirari jam desines, tot in hunc Adolescentem confluisse Virtutum, gratiarum, charismatum decora, cùm toties tam piè, tam sanctè tam ardentè os admoverit ipsi fonti gratiarum. Est enim Eucharisti-

charistia ut Sacramentorum excellentissimum, sic etiam id, quod maximas in anima nostra gratias, et effectus operatur. In alijs enim participes eius gratiæ, quæ illic communicatur, effici-mur, sed in Hoc ipsius gratiæ fontis participes reddimur. In alijs quasi ex rivis bibimus, qui ex fonte emanant, hinc verò ex ipso fonte bibi-mus, & tantò plus bibimus, quantò cum arden-tiori accesserimus siti. Qualis enim præparatio, & dispositio fuerit, talis & gratia, quam recipie-mus, erit. Ut ille, qui ad fontem aquam hau-sturus vadit, tantum haurit, quantum vas, quod attulit, capere potest. Hinc cum ardentissima in corde Sodalis nostri exarserit sitis, præparatio exstiterit summa, non poterant non plenis rivis in ejus animam gratiarum fluentia derivari.

Hinc ego non jam miror, summa eum Casti-tatis laude floruisse, cum toties gustarit illud vinum germinans Virgines. Rectè S. Augusti-nus: *Mira inter Eucharistiam & Castitatem con-cordia. Caro Christi caro est Mariæ, ex Matre Virgine corpus & sanguinem assumpsit. Et quia ex Matre Virgine hæc nobis contulit; ad Virgini-tatem, & Castitatem nos allicit: qui amat hanc Carnem, non est amicus suæ carnis.*

Hinc ego non jam miror, ejus intellectum tot cælestium veritatum radiis illustratum fuisse. Un-de hoc? non aliunde, quàm ex Eucharistia, quam S. Bernardus appellabat *Panem Sapientiæ*. Cum S. Chrysostomo dicere poterat: *Quid mihi opus est Sole & Luna & istis miraculis? Ipso Do-mino cunctorum apud me habitante, & permanen-*

te, quid mihi opus est cæteris? Ipse mihi erit sol, ipse lumen.

Sed quid ipsi viam detexit ad hos fontes gratiarum? Viva fides, quam de hoc fidei arcano ex perpetuo suo meditandi studio conceperat. Ex hac emanavit illa angelica reverentia, ille fervor, ille amor; nam & hîc verum est illud: Oculi sunt in amore duces. Ad rem nostram appositè quærit S. Bonaventura super illa verba: *duabus alis velabat unusquisque faciem suam.* II. 62. Cur facies suas velant? cùm potius debeant discooperire, ut vultum Dei cernant; & respondet: *Seraphim sunt figura fidelium. Fides facit animam Seraphicam. Ut anima fidelis Deum in throno altaris valeat contemplari, debet faciem, oculos, nempe naturales velare, & extendere solum alas fidei.* Quod ingeniosè more suo expressit Guilielmus Hesius, dum oculum humanum depinxit, qui vultu velato per tenuem velaminis rimulam Solem intuitur cum lemmate: *hac tutò, totusque videtur.* Apparet iis, qui fidem habent in illum. Sap. I.

Videre quisquis illud aureum sydus,
Jubar illud Orbis, numen illud astrorum
Mortalis optas: ora cautus obnube:
Oculi fideli fac tegantur à velo:
Pupilla fidum spectet in punctum:
Minimo videri summus ambit, & gaudet.
Ille Deus puncto totus mihi sistitur uno:
Exiguo immensus sistitur orbiculo.

§. II.

Quomodo meditatus sit Passionem Christi ex Eucharistia relucentem?

ÆNigma videtur loqui Psalmista, dum ait: *Nox illuminatio mea.* Ps. 138. quod tamen solvit Angelicus, dum scribit: Eucharistia fuit instituta in nocte; per virtutem enim hujus Sacramenti anima illuminatur, ut cognoscat mysteria Passionis in illa repræsentata. Quod & in Sodali nostro apparuit, cujus ad recipiendam Eucharistiam præparatio erat meditatio Dominicæ Passionis. Fructuosus sanè communicandi modus quieta contemplatio Passionis Christi! hanc qua ratione instituerit, lubeat iterum percipere ex ejusdem verbis. *Singulis diebus Veneris luctu singulari Passionem Domini sui meditatus, ita, ut quocunque irem, Christum Dominum vel Crucifixum, vel ad Pilatum ductum, vel spinis coronatum, vel flagellatum cogitarem.* Illo die non tantum cibi, quantum aliis sumpseram; à vino etiam abstinebam, in honorem Dominicæ Passionis. *Iisdem diebus methodo, quæ sequitur, Christi cruciatus evolvebam, & hoc quidem in cubiculo, absentibus omnibus. Primò, accepto pallio mihi imaginabar, invisere me S. Josephum, ut nempe unà cum illo B. Virginem ad ejusdem dolores leniendos visitarem. Cubiculum ergo ingressus consolabar do-*

lenem Matrem, profluentibus ubertim lacrymis, cum Sanctissima Matre pergebam ad Christum cruci affixum, ut illum inde deponerem; accedebam, inquam, ad aliquam Christi crucifixi imaginem; prius tamen, ut Christi discipulos imitarer, alba veste indutus, locum imaginis nudis pedibus accedebam. Imaginabar ergo me de Cruce pendentem Dominum refigere, quo ita deposito, tergebam illa sanctissima Vulnera, deferebamque Christum panno involutum, ad sepulcrum, manantibus lacrymis; eoque sepulto iterum B. Virginem consolabar. Postea aliquibus genuflexionibus cruce salutata, terræque osculis fixis, è cubili egressus, alios etiam stipites, brachiis comprehensos, deosculari, ibidemque actus doloris exercere solitus eram, inter huiusmodi exercitia etiam horis integris dilabentibus. Præsertim verò Christus spinis coronatus dolorem indicibilem mihi pariebat, & colaphus Christo crudelissimè inflictus; quare sæpius ad illius veram compassionem habendam mihi ipsi totis viribus colaphum impegi, quod interdum dolorem capitis excitabat. In quinque vulneribus eram sepultus, quæ deosculari satis non poteram. Sæpius orabam Deum, ut etiam in corpore dolores Passionis sentirem. Interdum, dum Christi dolores legerem, adeò illis accensus sum, ut aliquantulum desistere à lectione debuerim, guttis continuo cadentibus, libello irrigato. Interdum oculi impediti aquis, scripturam amplius non internoscebant. Interdum caput meum fure stringebam, ex quo non nisi magnum dolorem hauriebam. Nonnunquam manibus & pedibus ligatus & catenula circumdatus Christi vincula deflebam.

Sen-

Sentiebam in corde dolores ingentes, videns, Christum tam acerba pati. Interdum huic meditationi dies integros impendebam, neque antè à gemitibus cessare poteram, quàm mihi vim ingentem intulissem. Si ambulabam, ad passus singulos ingemiscebam; si stabam, vultus accendebatur flamma charitatis Divinæ; si sedebam, totus languescebam denique non cessabat fletus, donec deponerem memoriam Passionis, quam ægrè admodum expellere poteram. Visis subin Christi pat entis imaginibus, spargebam suavissimas lacrymas: sæpius tanto cum fervore actus amoris in cubiculo exercebam, ut non raro cum Christi Crucifixi imagine, cordi meo impressa, in terram prostratus iacerem; sæpius etiam domum reversus ambobus brachiis obvium aliquod lignum complexus, cogitans, me cum S. Magdalena Crucem Domini amplecti, in fletum effunder. bar.

Semel adeò flevi in meditatione Christi, ut postea nunquam cessare potuerim: adfuit tandem prandiū tempus, & mensæ assidere non valebam; tanta vi semel, bis, ter, et quoties accedebam ad mensam, semper in fletum amarissimum prorumpebam: denique cum planctu mensæ accubui, et bolum non comedi, quem prius lacrymis non aspergerem: cadebant etiam in mensam lacrymæ, ità, ut sicut inceperam, ità etiam cum gemitibus prandium clauderim. Ad amorem erga Christum patientem demonstrandum supplicia quævis, adversaque, ut mihi obvenirent, exoptavi: neve sub coronato spinis capite, membrum essem delicatum, verticem sæpe mzum sentibus incinxi. Nulla re adeò commovebar,

quam discessu Domini à sua dolorosissima Matre ; in nocte Passionis ea de causa sæpissimè repetebam hæc verba : o Maria ! o Mater ubi est Filius tuus ? Huic cogitationi immersus horas penè integras flendo consumpsi . Hæc ille : nec ego miror , hanc ultimam circa Matrem dolorosam considerationem tantos excitasse in animo eius motus . Contemplabatur nimirum Solem illum Iustitiæ , intra umbras mortis eclypsin passum , in corde Matris , velut in camera obscura , & in charta Virginea repræsentatum , videbat singula vulnera per corpus Filij dispergenda , in Matris corde , velut in puncto , unita : suavissimum illud cor amoris conversum in cor doloris . nam vulnera Christi iamiam morientis , erant vulnera Matris dolentis ; quot vulnera Filius accipiebat in carne ; tot pia Mater accipiebat in corde : Ille carne , Ista corde passa est . Hinc quantò incomparabiliter hæc Filium amavit , tantò vehementiùs doluit : & quantò ardentius diligebat , tantò est vulnerata profundius . Unde , sicut non fuit amor , sicut amor Virginis ; ita non fuit dolor similis dolori Eius . Hinc tanta compassio , hinc tantus commiserationis affectus in Mariophilo nostro , ut sæpius in suis manuscriptis hæc verba repetat : *nulla re adeò commovebar , quàm dolorosissima valedictione Christi à sua Matre in nocte Passionis .*

Ex hac memoria procul dubio profluxerit admirabilis illa in hoc adolescente in adversis patientia , de qua alibi plura : hinc pauca libet deliberare : præclarè enim meditaris patientem , si non tam compati discas , quàm pati . Semel labora-

re occeperat acerbissimo dentium dolore, quem, cum ille diu dissimulâset, tandem domestici advertère. Quare, cum remedia adhibere ad mitigandum, vel tollendum pararent, ille reiecit, ut haberet, quod pateretur. Sæpè, cum maximè cruciaretur, exclamabat: *Domine! da patientiam, et auge dolorem: quàm nihil hoc est: si tuos dolores perpendamus: deliciae sunt.* Hoc dolore tandem liberatus, vehementer indoluit, dictitans, se maguam Dei gratiam amisisse: itaque denuò enixis precibus Deum rogare institit, ut antiquos dolores permitteret innovari; licèt cum hac mali acerbitate medium fermè annum esset luctatus, et tres ferè menses malum dissimulâset. Quid tu de hac patientia sentias, nescio: illi procul dubio magnopere mirabuntur, qui cum hoc malo non per sex menses, sed aliquot dies confictati, vix non de mentis potestate exeunt; quique, precibus flectere si nequeant superos, Acheronta movebunt. Cùm post temporis intervallum iterum prioribus doloribus tentari cœpisset, gratias Deo agens ad domesticos lætabundus accurrit, dicens: *inveni meam gemmam, inveni meam gemmam!*

Semel inter deambulandum in claviculum impegerat, qui calceo perforato, & ad carnem, ipsūque os penetrans ingentem ei procreârat dolorem, ut claudicans incedere cogeretur. Quid hîc ille? An more aliorum linguam evocavit in fulmina, execrationes, blasphemias? Absit. Claviculum pede extractum de osculando satiari non potuit, indignum se reputans, qui pro Deo aliquid

quid pateretur. Quàm procul ab hoc exemplo distant ii, qui, ut observat Seneca, hominum rerumque impatientes levissimis causis moti irascuntur, & furoris impetu abrepti à rebus sensu carentibus, & brutis animalibus pœnas exigunt, quibus par esset suam potius insaniam castigare.

Etiam convitiis, contumeliisque laceffitus neque animo molestiam capiebat, neque vultu tristitiam, aut verbô indignationem aliquam præferbat, sed lætitiâ incedere videbatur. Evenerat frequenter, ut alii illum asinum, alii stultum nominarent; alii cùm iam bibere destinâset, vini poculum è manibus excuterent; ita alii librum, alii calamum: omnia tamen sine ullo iracundiæ indicio sufferebat. Nonnemo perfrictæ frontis juvenis (oderant enim eum mali) in nobilissima virorum corona sonantem ei inflixerat colaphum. Cujus hîc cesset iracundia? cui non ebulliat bilis? Non in clamores inconditos asperetur vox? Non lingua in convitiâ procurat? non in alapas, colaphosque reciprocos utraque manus provolet? Immotus tamen hîc Joannî nostro animus perstitit. Verberi nec verbum reposuit; quin quod mirêre, gratias egit percussori, dixitque adstantibus, se summè lætari, quando propter Deum innocens aliquid pati valeret. Alias quoque injurias sine ullo iracundiæ motu libenter propter Deum tulit. Quin alios quoque colaphos à contubernalibus suis sibi inflictos pacatô animô sustinuit, etiamsi illos in multorum præsentia innocens pateretur, gratias agens percussori, & quamvis natura ab initio, ut ipse scribit,

bit, vehementer reluctaretur, victor tamen omnia sufferebat.

Quando iterum contubernales, quibus perspecta erat ejus patientia, ex eo quæerent, quid ageret, si hostilem induti animum, eum pessimè haberent; probris, ac calumnijs proscinderent? instar canis pedibus conculcarent? suspiciendò in cœlum, hoc unum reponebat: utinam dignus essem talia pro Christo pati! Cùm illi nuntiata esset mors parentis suæ, ne quidem minimò editò doloris signò, nil aliud reposuit, quàm illud Jobi: Dominus dedit, Dominus abstulit: sit Nomen Domini benedictum. Nec miror, non fuisse turbatum nuntiò mortis Matris; Virginem Matris semper locò habuit, & præ altera Matre, quam lubens dimisit, ut cum illa citiùs, cum utraque æternùm esset. Sic pariter in omnibus prosperis æquè, ac adversis gratias Deo agebat, et quomodocunque res caderent, semper dicere solitus: *laus Deo semper; sit nomen Domini benedictum.*

In Canticis legimus: *Sicut malus inter ligna Silvarum, sic dilectus meus inter filios.* Cant. 2. Per malum, inter ligna Silvarum eminentem, interpretes Crucis intelligunt arborem, in qua pependit dilectus ille, Christus Dominus, humanæ salutis assertor; ad cujus arboris pedem Sponsa quietem captans exclamat: *sub umbra illius quem desideraveram, sedi, et fructus ejus dulcis gutturi meo.* Quid umbra hæc, quid fructus, quid dulcedo gutturis, nisi affectus, ex meditatione Christi patientis in anima pia excitati, & ad com-

compatiendum, ad imitandum, ad redamandum inflammati? hæc umbra, hæc quies, hæc suavitas à Joanne quoque nostro persentiscebatur, quando dilecti, sub speciebus Panis Eucharistici, velut sub umbra latentis, et in hac umbra electis suis consolationes superfundentis, iisque mirabilem dulcedinem non rarò in corpus ex anima redundantem, impertientis præsentiam experiebatur. Hoc est illud manna, de quo Augustinus: *amarescant mihi omnia, ut Tu solus dulcis appareas animæ meæ*. O umbra delectabilis, ô dulcis quies, ô suavissimæ sessio sub hac arbore, ô nectar, ô ambrosia Amoris Promi condi, sive in vulneribus dilecti in crucem suffixi, vinariam cellam aperientis; sive mensam ex Eucharistiæ penu instruientis.

CAPUT VII.

REGULÆ OCTAVÆ SYNOPSIS.

Sodales statas preces matutino tempore : Alias vespere dicant , dieique exactæ rationes à seipsis reposcant : denique omni virtutum exercitio sese perficiant .

§ I.

Quem ordinem diurnum sibi præscripserit ?

Ordinem diurnum , quem sibi Sodalis noster præscripserat , si ritè inspexeris , horologium quoddam Marianum te intueri arbitraberis , in quo observare erit non interruptum motum ab una virtute in aliam ad omnem Marianarum legum indicem exactissimum . Si quæras , quibus ponderibus fuerit instructum ? reponet ille cum S. Augustino : *Amor meus pondus meum ; illuc feror , quocunque feror* . Exterior ille bonorum operum ordo index erat haud fallax , quàm rectè intus irent omnia . Placet hîc horologium hoc tuis spectandum [subijcere oculis .

Surgebat à sommo constanter horâ quartâ . *Magnus* , inquit S. Athanasius , *certaminis decus est è lecto*

è lecto ipso Deo sistere seipsum, et prevenire in gratiarum actione solem. In qua quidem victoria nobilis hic adolescens eò maiorem meretur laudem, quò rariores ex hac ætate, ex hoc ordine, sui reperit imitatores. In utramque dormitur aurem, dum sol iam vergit in meridiem. Sed suas quisque excusationes prætenedit; scio, non tot in Iride colores variant, quot causas longioris somni necessitatis colore sensus comminiscitur. Nunc ætatem iuvenilem, et corporis incremento adhuc idoneam prætexit: nunc nocturnarum horarum brevitatem conqueritur: nunc, nisi ad satietatem dormiat, secuturam capitis gravedinem, scientiæ sectandæ inimicam, minatur. Interea contrahitur turpissima somni proferendi consuetudo, et quò diutiùs de surgendo disputant hinc somnus, inde Vigilantia, hoc surgitur seriùs, erratur multipliciùs, cum ingenti tum scientiarum, tum virtutum præiudicio; cum aurora non Mafis tantum, sed et sapientiæ sit amica, et ut aurora huic mundo solem, sic animis nostris lucem sapientiæ invehat vigilantia.

Quæres hinc, quo excitatore Joannes sit usus? Non alio, scribit ille, quàm Angelo suo Custode: huic negotium hoc commiserat, certas hunc in finem ante cubitum fundendo preces: et fatetur, se constanter expertum, quacunque noctis hora, etiam duodecima, prima, vel secunda abrupti somnum præoptârat, ad primum horologii pulsum se oculos aperuisse. Et quidni sub diei exordium, in hoc Angelus Tutelaris gratificaretur clienti suo, quem tota reliqua die suis votis,

im-

imperijs, et nutibus habuit obsequentissimum, suæ gloriæ studiosissimum? Scribit ipsemet Jonnes noster de se: *Angelum Custodem semper præsentem cogitavi, et quando aliquam portam, templum vel scholam ingressus fui, sedi, dormivi; semper aliqua cæremonia ipsi primum locum assignavi. Sæpe ingenti gaudio cogitatio Angeli Custodis præsentis me recreavit: Non miror. Similis simili gaudet.*

*Ita experrectus, Scribit ille, statim ad Deum mentem levavi, salutataque Beatissima Virgine & reliquis Sanctis, quos mihi illa nocte Tutelares elegeram, gratias summas pro beneficiis illa nocte acceptis egi. Deinde, oblati ad Dei honorem illius diei actionibus, B. Virginem elegi pro illa die & Angelum Custodem; custodes nimirum ne committerem quidquam, quòd illorum oculos posset offendere. Post, Litaniis recitatis, preces Congregationis persolvi, deinde ad meditationem horariam mentem præparavi. Ita ille. Ad hanc meditationem peragendam frequenter ad Sacram ædem convolabat, ubi gemino Sacrificio interfuit: fortassis unum auscultavit pro ijs, qui Sodales cum sint, ferialibus diebus, etiam totis mensibus, vel uni interesse dedignantur. Sub gemino hoc Sacro Beatæ Virgini sua commendabat studia, & enixissimis precibus felicem in ijs exorabat progressum. Et quidni illud reponeret Patrona Virgo: *Ego diligentes me diligo; & qui manè vigilant ad me, invenient me?* Nimirum qui manè vigiliant, non qui multam in lucem stertunt, qui in lectulo velut ianua in cardine cum stridore se circumvertunt; sed qui primo diei dilucu-
lo*

lo oculos , et manus cælo attollunt, linguas , & labia in laudes Marianas solvunt ; qui tanquam feduli clientes Patronæ suæ matutinum ferunt Ave ; illi , illi referunt cælestium donorum charismata, quæ pleno sinu in cultores suos opulentissima Virgo primam sub auroram effundit . Optima profectò laboris auspicia , si à pietate ducantur : benè fluunt Musarum studia , si ex lampade Mariana hauriantur .

Domum reversus , residuum usque ad scholam tempus litterarum studio consecrabat . Postmodum Gymnasium accedebat summa cum modestia , auditóque dein cum cæteris devotissimè sacrò consuetò , ad scholas denuo reversus , in iisdem non petulantem , sed cum primis morigerum se præstabat . Audi elogium , quod ipsi Congregationis acta attribuunt : *In schola semper attentus , nunquam garrulus ; nunquam in schola , vel alibi scamno incumbibat : nunquam vel Præceptor , vel alijs imposuit , nullum mendacium dixit .* Ubi tu modò talem invenies ? Procul , et de ultimis finibus pretium ejus .

Soluta schola iterum sacram ædem petebat , ubi rebus divinis tantisper recreatus , sæpè non finè lacrymis ad prandium domum revertebatur . Mensæ cum assideret , secutus Apostoli monitum , omnes cibos ad honorem Dei offerebat , ac desiderium ingens in sese excitabat ad singulos bolos , accipiendi Sacratissimum Corpus Christi .

Prandio peractò orationi se dabat , aut piæ colloquutioni , aut sacrarum imaginum picturæ , ad duodecimam usque : quæ audita resumebat iterum

PERFECTI SODALIS. 81

privata sua studia, usque ad tempus scholæ, quam nunquam ingrediebatur, nisi visitato prius Venerabili Sacramento; quo non paucos alios ad sui imitationem pertraxit.

Finitâ scholâ ad Ecclesiam iterum regressus, aliquamdiu protrahebat orationem, quam usque ad sextam sequebatur literarum studium: dein aliquod breve conscientiæ examen, quod ter, vel quater interdum repetebat. Quàm longè absit ab ijs hic adolescens, de quibus S. Bernardus: *multi quærent scientiam, pauci verò conscientiam: multi scire volunt; pauci autem facere ut prius per studium boni operis mundetur conscientia, primum disce, quid facias; postea quære, quid scias.* Cæterum qua ratione diem clauserit, percipiamus ex eiusdem verbis: *Finita cœna, et recreatione spirituales libros perlegi. Postea me ad crastinam præparavi meditationem; deinde gratis Deo actis pro beneficiis à Deo illa die acceptis, omnem illam noctem Deo obtuli, recitataque formula Congregationis, miserere, et de Profundis cum orationibus pro Sodalibus defunctis recitavi.* Deinde parentibus commendatis pro illis hæc rogebam: *facerent in omnibus Dei voluntatem: nunquam illum graviter offenderent: Deus illis necessaria tam animi tam corporis daret: denique, ut felicem finem habentes simul in Cœlis gauderemus.*

Finitis deinde B. Virginis Litaniis ad examen me præparavi, quod comitabatur ingens omnium peccatorum meorum dolor. De hora ad horam illud faciebam, & singula exquirebam: *an primas congregationes Deo dederim? Quomodo me induerim,*

F

quom-

Quomodo studia tractaverim? An meis actionibus bonam intentionem præfixerim? Quomodo quinque sensus custodierim? An otiosus tempus perdiderim. In summa: adeò strictè mearum actionum inivirationem, ut ferè semper media hora examen duraverit cum dolore postea excitato, quem semper in corde sensi & factò proposito firmissimo potius millies moriendi, quàm Deum vel levissimè offendendi.

Demum ut faciliùs meorum remissionem peccatorum impetrarem, B. Virginem, SS. Angelos, Patronos, & Curiam Cælestem rogavi, ut hoc apud Deum exorarent. Postea parumper mortem meditatus, felicem finem, ut munitus SS. Sacramentis excederem, rogabam Deum. Demum meis erratis pænitentia injuncta, spiritualiterque Sacra Synaxi refectus, prius actibus fidei, spei, charitatisque elicitis, aqua lustrali aspersus, ter imagini SS. Sacramenti exhibita genuflexione, in honorem illius ter terram fui exosculatus, & quinquies in honorem quinque vulnerum Christi, accepta effigie Christi in crucem acti cubile signavi. Postea in amplexus ruens, quinque vulnera osculatus actus amoris exercui lacrymis effigie rigata.

Postmodum anima, & corpore Deo commendata rogavi B. Virginem & Patronos, ut me defenderent à periculis animæ, & corporis, & etiam à turpibus somniis. Deinde lecto aqua benedicta armato, incepti totam Christi passi historiam breviter repetere. Denique distributis circa lectum custodibus Christum, & B. Virginem ad caput posui ad latus Angelum Custodem, & ita reliquos San-

Etos : ad pedes verò crucem Christi patientis , & ita quocunque aspexi , aliquem horum imaginabar mihi videre : quare summa cum reverentia lectum ingressus sum exhibito prius Sanctis honore : verba ultima fuere : Jesu Maria Joseph ; & ita in piis cogitationibus somnum capi , manibus in crucis modum compositis , quas ob causas sæpissimè spiritua- lia somniavi . Ita ille

Ecce ordinem diurnum , Mariano Clienti , et artium liberalium studioso observandum . Post auspicatam precibus diem , post operam musis navatam , post pensa scholastica reddita , post finem honesto ludo , aut pio colloquio impositum , post conscientiam examine discussam , post preces ante cubitum perfolutas , dormitum concedunt , modestè se in lecto componunt , oculos in facilem somnum declinant , noctemque quietè , & filenter agunt , et cogitationes cum oriente die susceptæ morientem quoque diem claudunt . Sic decet Sodales Parthenios vigilare , sic dormire ; cura modestiæ , et verecundiæ non stantibus modò , sed sedentibus , et ambulanti- bus , immo etiam jacentibus habenda . Virgo Patrona libidinis etiam umbram averfatur . Ex divo Antonino scimus , purissimam castimoniam nutricem inter S. Cæciliam , et Catharinam Virgines mediam , religiosorum lectulos circumivisse , aquam lustralem sopitis aspersisse manu , vocèque benè precatam fuisse , unò ex ijs averfis oculis præterito , quòd minùs decenter decubuisset . alium quoque transeundo neglexit , quòd alterum è lectulo pedem , fortè per imprudentiam , in somno , non

in vigilia, nudatum exposuisset. unde discendum, honestatem, et verecundiam, etiam in cubiculo, etiam in lectulo, etiam de nocte cordi habendam; ut nihil inciviliter, nihil impudicè fiat. Delicata res est castitas; etiam cum dormit, vigilat, & curam pudicitiae retinet; Licet absint hominum oculi, non tamen deest arbiter, & Custos Angelus.

§ II.

*Quomodo se aliarum virtutum
exercitio perfecit?*

Multam malitiam docuit otiositas, inquiebat Sapiens; sed quam illa malitiam docuisse potuerit Joannem nostrum, haud sanè dispicio; cum ne momentum quidem temporis pro magisterio suo nacta sit, quod iste non consecravit labori, nec labori inani, sed perenni virtutum exercitio praesertim humilitatis, et mortificationis, in omnibus occasionem captans amplioris meriti. En quid ipse de se referat in suis manuscriptis.

Interdum ligna in culinam portans admirantibus respondi; me actiones istas facere doctum amantissima, et charissima magistra animi Demissione, quæ docet, quo nobiliores, eò modestiores nos esse oportere. Interdum Religiosis iter facientibus portavi per urbem, vel meam patriam

triam ipsorum pallia, baculos, aliasque Sarcinas summa cum hilaritate, eosque per longum viae tractum ad Monasterium comitabar. Interdum in genua provolutus alterius calceos detraxi, cuius postmodum pedes deosculabar.

In culina interdum inservivi magna cum alacritate, subin ligna tuli in locum destinatum, quod munus Coqui est, in quo officio duravi, usquedum Materfamilias superveniret: illa abeunte iterum clam ad meum opus accessi. Interdum clam culinam ingressus offam, vel alia parabam ita, ut quando coqua veniebat, paratam illam inveni-ens, gratias mihi egerit, & ego illi. Interdum ancillam juvi in expurganda oriza, quam interim, ut mentem ad Deum elevaret, admonui. Sæpius ipse vasa aquâ luridâ repleta evacua-bam, quod præstabam ancilla non advertente, vel aliâ personâ alioquin non permitturâ. Acci-dit interdum, ut munus coquæ obirem, cultel-lo scinderem herbas comestorias, sale condirem ci-bos, accenderem ignem languentem: Subinde etiam expetii, ut me edoceret coqua, quomodo hæc vel illa res esset paranda: Postea edoctus illius officium fui executus. Contigerat fortè, ut errarem, à qua humillimè veniam petii, non ampliùs me facturum pollicitus: quæ subjunge-bat: imò ego debuissim veniam postulâsse, quod permiserim, se mecum peragere munus.

Semel in horto quodam vidi laborantes: citò ipsemet advolavi, & cum ipsis inserui plantas, expurgavique alia, & interea ipsos spiritualia do-cui: etiam res expurgatas ipse exportavi, aliis in-

terim admirantibus. Interdum humilitatis studio lavantibus se aquam infudi : postmodum strophium ad exsiccandas manus porrexī. Sæpè aliorum vestes tanquam famulus scopā purgavi. Meas mihi vestes ipse refeci ; licèt potuissē ancillis dare. Ubi ubi poteram , venabar occasiones me humiliandi & mortificandi . Semel in publica supplicatione per urbem ducta me homini semistulto , & qui erat jocus & fabula omnium , associavi , nec curavi admirationes omnium , & mei contemptum , qui inde nasci poterant ; subinde in templo in maxima hominum celebritate terræ oscula dedi : Quando intermiseram facere aliquid , de quo monitus fuissē interrogatus deinde , an illud præstitissē ? respondi , causis , quas justas habebam , suppressis , fuisse in causa meam pigritiam , & negligentiam &c.

Hæc ille , & ejusmodi virtutum actus , sui-que in rebus licet minimis victorias in suis manuscriptis per aliquot folia enumerat : nimirum quoniam heroicæ virtutis occasio non semper suppetebat , in rebus parvis semetipsum superare nitebatur , ut , cū occasio tulisset , etiam magna aggredi non reformidaret , secutus magnum Orientis Apostolum Franciscum Xaverium , suos identidem admonere solitum , *ut semet parvis in rebus vincere assuescerent : ita demum majorum certaminum fore victores* . Prudens sanè , & vitæ humanæ conformis admonitio. Etenim plerumque à minimis incipit , qui desinit in magnis .

Videtur mihi Mariophilus noster imitari voluisse

esse hominem illum, quem historiae memorant
stitisse eâ roboris præstantiâ præditum, ut bo-
m, taurumve sublatum in humeros non diffi-
lter portare valuerit. Unde huic tanta virium
agnitudo? à minoribus experimentis. Vitulum
teneris quotidie humo attollebat: crescente vi-
lo, crescebant elevantis vires; quæ denique
nimiam gravitati pecoris respondentes, jam bovi
tendo suffecerunt. Perinde se habere exer-
cimenta virtutum non ignorabat Sodalit noster:
riculô in levioribus factô, ad grandiora assur-
ndum, & quotidianis profectibus aucta ma-
rescere ad perfectionem: In minimis proban-
m conflictibus, quàm viriliter in majori certa-
ine stare possimus.

Verum enim verò in nulla re magis ejus cura
ta die distinebatur; quàm in frangenda volun-
te propria. Nec immerito: magnus quidem ho-
inis hostis mundus, caro, dæmon; sed ma-
ior voluntas propria, de qua S. Bernardus: *cesset
voluntas propria, & infernus non erit.* Sed
quid est hæc voluntas propria? Illa, ut S. Ber-
nardus loquitur, quæ non est communis cum
Deo, & hominibus, sed nostra tantum: quan-
do, quod volumus, non ad honorem Dei, non
ad utilitatem propriam, sed propter nosmetip-
os facimus, non intendentes placere Deo, nec
prodesse proximo, sed satisfacere proprijs moti-
bus animorum. Quando non sequimur legum
divinarum, nec humanarum, nec rationis, sed
naturæ in sua commoda impetum.

Hanc probè domare didicerat Athleta noster, ut

in hoc genere crederes repræsentâsse Religiosum in ipso sæculo. Audi, quid ipsemet in suis bonis operibus de se scribat. *Studebam abnegationi voluntatis propriae. Cum hoc volebam facere, aliud agebam: volebam hoc videre, & non aspiciebam. Jam maluissem sedere, & stabam, jam delectabar cum Deo agere in oratione, & inde avellebam me ad studia ex debito peragenda: Jam incitabar ad comedendum unum adhuc bolum, & amore Dei relinquebam. Interdum iam somno me dederam, & iussus aliquid facere, etsi non tenerer, tamen somnum & lectum dimittebam. Ita ille: Et fanè id ipsum de se dicere poterat hic Sodalis, quod ille Societatis Jesu Tiro in domo Probationis Brunensi, quærenti amico, quid rerum tandem ageret, breviter respondit: *Quid faciam Bruna si de me quæris amice: Quod nolo, facio quod volo, non facio.**

Parva hæc tibi videbuntur, & exigui momenti, proin nec digna, quibus tuum impendas studium. Sed erras: nunquam magnus eris, si parva hæc spreveris. maxima à minimis sua trahunt exordia; Percipe quid Hieronymus: *non sunt contemnenda quasi parva, quibus magna constare non possunt. Magnis victorijs parvas præmitte. Leunculos oportet ut vincas, si cum leonibus congregi est animus. Virtus magna in minoribus semper experimentum capit. Tu quoque, qui tecum ipso certas, experire in parvis, quid possis in magnis. si ad verbi asperioris morsum in iras excandescis, quo animo te calumniam laturum arbitrabere? si iræ impetum cohibere nescis, quando calamus, quo scribis, non est aptus, vel cultellus*
quo

quo uteris, non est sat acutus, aut obversatur ca-
ix, aut mensa negligentius ponitur; quomodo
cohibebis injuriis laceffitibus, verberibus appetitus?
si pulicis punctiunculæ cedis, scorpionis ictum,
quomodo sustinebis?

Ast quam coronam tot minoribus hisce Joan-
nis nostri victoriis & triumphis in cœlis reposi-
tam opinamur? R. P. Nierenbergius refert, S. Odo-
nem mensæ aliquando accumbentem, cum toto
animo in lectionem sacram intenderet, & jam
evolutô vescendi spatiô cænobii Abbas mensæ fi-
nem indiceret, collectas de more micas consume-
re neglexisse. Quid hîc ageret? eas absumendi
otium deerat, non absumptas relinquere, ne for-
è perirent, non licebat. Poterat, observante
nemine, sub mensam excutere, poterat abjice-
re; nec tamen id egit, sed sui vincendi occasio-
ne usus, manu micas retinuit, ac peracta com-
muni gratiarum actione, ex Refectorio egressis
Fratribus, ad pedes Abbatis se abjicit, veniam
deprecatus. Petitæ causam veniæ rogatus, mi-
cas à se collectas, nec tamen absumptas dum
exhibet, illæ in margaritas versæ Abbatem pri-
mum, cæterosque omnes in stuporem egerunt;
deinde in ornatum Ecclesiæ miraculô ipsô sanè
quàm pretiosum cesserunt. Quàm quæstuosè non
hic secutus est illud Christi monitum: *colligite
fragmenta, ne pereant*? Sed non minùs fructuo-
sè noster Sodalis: tot illæ in minimis victoriæ,
illa somni excutiendi summo mane alacritas, il-
lud osculum terræ fixum, illa sensuum refræna-
tio, illa vindictæ cohibitio, illa ignorantia con-
fessio,

essio, exacta illa in minimis præstita moderatoribus obedientia, fragmenta quidem sunt,amenta sunt, micæ sunt; sed erit, erit, cum in margaritas, in gemmas, in uniones versæ, atque in victrices coronas mirandò supremi Numinis artificiò intextæ illius & omnium quondam verticibus stellis, ac sole clariùs scintillabunt, qui Mariophilum nostrum sequi voluerint, & imitari.

C A P U T VIII.

REGULÆ NONÆ SYNOPSIS.

*Omnes frequentent ordinarios conventus; absentia
verò causas idoneas, aut pœnas dent.*

§. I.

Quanti fecerit frequentiam Marianorum Conventuum.

PArtheniæ Congregationes in bonum Reipublicæ Christianæ à Societate Jesu inventæ & institutæ tenuia prorsus habuerunt initia; sed quæ maximis incrementis Dei Deiparæque favore in immensum excreverunt. Rem totam Franciscus Sacchinus sic enarrat. Inchoata est pia
quæ-

quædam Sodalitas, auctore Joanne Leonio Belga, infimæ Rudimentorum Grammaticæ classis Magistro, inter inferiorum classium adolescentes ex his, qui præcipuo studio sociare cum literis pietatem cuperent. Cœpère diebus singulis, post missos cæteros, in unam è scholis, in qua altare pulchrè ornaverant, congregari. Ibi aliquamdiu orabant universi: Deinde unus è pio libello quidpiam legebat, audientibus cæteris: diebus verò Dominicis, ac festis, etiam vespertinas de more Ecclesiæ, modico cum cantu, peragebant preces. Ex his rudibus initiis Sodalitates, quæ deinde B. Virgini studio præcipuo dedicatæ, tam insigni juventutis, atque aliorum bono, certis formatæ institutis, latè per omnes mundi oras diffusæ sunt, emanârunt. Hactenus Sacchinus.

Mihi autem hæc in medium proferre placuit ad illustrandum Tridentini Sodalis nostri rarum zelum, quo in Marianorum cœtuum frequentiam exarserat. Nam non contentus publicos illos, & ordinarios frequentâsse omnes, cùm aliquot adolescentes nactus esset è gymnastica juventute sui imitatores, in privatis civis cujusdam ædibus cum iisdem novam Congregationem erexit. Videre erat in peramplo cubiculo ex utroque latere septem cellulas, seu parva cubicula, asseribus, tapetibusque à se invicem discreta, quæ facelle cuidam adhærebant, in cujus ara Magnæ Matris prostabat imago. Scopus, quò novò hoc Sodalitiò Joannis zelus collimabat, erat, ut adolescentes illi diebus potissimùm recreationum à pravis Sociis, periculosisque conventiculis, lufibusque

búsque abstracti in sua custodirentur innocentia, ac tempus virtutum exercitio, singularique Mariano cultui consecrarent.

A principio duodecim numerabantur Candidati, sub novo hoc vexillo Magnæ Matris honoribus militaturi, lapsu temporis hoc numero in maiorem excrecente; quos omnes primò omnium in pia commentandi arte gnaviter instruxerat, quam ipsemet tanti fecerat, ut omnem suum in virtutibus progressum eidem veluti validissimo instrumento in acceptis referret. Coeterum statis diebus horisque cogeatur cœtus, in quo jam Deiparæ decantabantur laudes, jam corolla recitabatur Mariana, jam pia instituebatur commentatio, jam libri sacri prælectio, jam spirituales conferentiæ, jam pia colloquia. Sua cuivis assignata erant officia, suus in orbem redibat labor, & concinna piarum functionum varietas mirè omnia condiebat. Adhibebantur quoque crebræ corporis diverberationes, aliæque penitentiae opera orationem comitabantur.

Non est, cur hîc miremur, voluisse Joannem nostrum cum nobilibus hisce adolescentibus novam, càmque tam piam excitare Congregationem, cùm ille tot alias profanas identidem in lucem prodire observârit. Etiam nobilior & opulentior mundus aliquibus in urbibus suam erexit. Inducuntur conventus ordinarii non in solam diem Dominicam, sed quandóque in singulos dies: celebrantur cum interventu utriusque sexûs: confidetur ad mensulas: confabulationum, lusuúmque fervent studia: Protrahuntur cœtus non unam ad ho-

horam, sed ad plures, & quandoque in seram noctem.

Scio equidem antiquam hinc illam cantilenam nobis occini: *Quid mali sit, quid mali sit in his conventibus?* Sit ita, quod ais: An nihil mali interim fit domi à familia, à liberis sibi solis, suæque effreni licentiæ relictis? An forsan, ut olim Job, quando ibant filii sui, & faciebant convivium per domos suas, unusquisque in die suo, consurgens diluculo offerebat holocausta pro singulis, ita vice versa hodie filii domi relictæ, orant pro parentibus absentibus, & servi pro dominis, ut in illis voluptuariis conventiculis nihil mali fiat? Dices: huic malo à cautiore parentibus iam consuli, & liberos unà secum ad hos conventus deduci, ut ita semper sint in oculis, & sub conspectu parentum. Capió, ut nimirum à teneris assuescant præclaris majorum suorum vestigiis insistere.

Sed, amabo te! an non hæc ætas videtur minus apta, & immatura? an non incultiore juventutem necesse erit identidem impingere contra politissimas illas tot affectatæ comitatis leges? Cum vix Lallare sciãnt, qua ratione colloquia protrahent in multas horas, in seram noctem?

Reponis: etiam huic ætatis defectui hodie prospectum. Quæ ita? eduntur jam in lucem libelli per modum catechismi, qui per interrogationes & responsiones facilem, & ad omnium caput accommodatam exhibent methodum, qua ratione, etiam à tenera juventute, hi conventus cum decore frequentari queant. Toti sunt hi cate-

catechismi in ordinandis cæremoniis , dirigendoque colloquio , cum altero præsertim sexu. Ingeniosè docent , quibus verborum phaleris nobilis adolescens alloquatur domicellam : & , cum foemina sit animal , laudis cum primis appetens , ostendunt , unde petendum encomium , nimirum à forma , à cincinnis , cæteroque mundo muliebri : ut in gravissimo hoc confesso prima fronte appareat , te non stivæ natum , sed à natura arteque fictum , factumque , qui nobili gynæceo ad stuporem usque subservire queas . Ad hoc conducuntur magnò pretiò moderatores , & instructores , qui informant , qui industriam acutant . Superi boni ! quis non videt jam , quantopere cum senescente mundo & ingenia deficient ; cum quod Parentes olim didicere solâ magistrâ naturâ , id jam filiis , & teneræ ætati necesse sit per catechismum instillari , & inculcari , & sponte currentibus calcar addi . Sed hæc per parenthesin , & contra immoderatos hos conventus , non verò moderatos & laudabiles . Nos ad nostra .

Inter alias leges , ad quas tenebantur novî nostri Congregati , erat , ut singulis octiduis , vel saltem quartodecimo die sacra exomologesi conscientiam expiarent ; quam si intermisissent , aultroneam sese offerebant pœnam . Diebus festis vis tenebantur gemino interesse Missæ Sacrificio aliisque sese exercere pietatis operibus . Legem etiam sibi tulerant optimi hi adolescentes , ut panem , qui ex merendula supererat , die Sabbati in altare deponerent , postea pauperibus distribuendum .

In hunc hortulum Marianum à Joanne confitum, suam quoque falcem immisit præmaturâ mors, & flosculum sublegit cælo iam maturum. Erat is adolescens lectissimus, Joannis contubernalis, qui rerum Spiritualium amore ita captus fuit, ut etiam de nocte ad orandum surgeret, & ad Joannis exempla suos mores totus effingeret. Et ne existimes, hanc culturam in flores tantum, & folia protuberâsse, dignos quoque Pœnitentiæ fructus protulit; nam adolescens hic mortuus, repertus est ferreâ ciliciâ corpori arctè adstricto incinctus, quo ultimum suum agonem sustinere voluit, cum eodem etiam tumulto illatus, ex quo vel moriens illud Christi inclamat: *sint lumbi vestri præcincti*. Verùm, quot putas è voluptuarijs illis, & immoderatis mundi Sodalitijs ciliciâ indutos elatos fuisse in tumultum? fors plures invenies, qui cruenti cum ferro in manu è duellis se iudici stiterint, ut zelotypiæ sacrificia, sic iam æternis ignibus victimæ destinata, non pœnitentia ibi discitur, quæ in hoc mundo agatur; sed quæ in alterum reservetur, agatur, hinc accumulatur. Salvator monet: *contendite intrare per angustam portam*, & violentia opus esse docet, suique perenni victoria, ut intres. Sed, quam contentionem adhibent illi, quam vim sibi inferunt! quorum dies vitæ sunt dies recreationis, dies conversationis; quorum vita perpetuum est voluptatum aucupium, & vanitatis studium.

In Joannis nostri oratorium, cum annum, & dimidium stetisset, tandem tempestas superincubuit, ab orco excitata: pravi enim aliquot focij,
bonum

bonum omne exosi, baculis, fustibusque armati, in conclave irruere, excitatoque vesano strepitu orantes interturbare primò sunt conati, verum, cum hac ratione nihil effecissent, cætu in oratione perseverante, in ipsum oratorij tectum insiliere, iniectisque per fenestras primò lignorum fragmentis, demum etiam ardentibus titionibus copios adolescentes adegere, ut, etiam ex aliorum consilio, temporì cedendum rati, oratorium illud suum dissolverint, non sinè luctu, & lacrymis. Nempe ut semper infestæ luci sunt tenebræ; ita mali, bonis: &, ut noctuæ, verspertilionésque lumen, quod ferre non possunt, infestant; ita, & virtutis comes invidia, quæ eminentem pietatem sustinere nequit, utpote perpetuam impietatis censuram.

§ II.

Quomodo destructum suum Sodalitium iterum erexerit?

E Verso priore illo pietatis cætu stygius ille savernio iam pœana concinebat: sed iussus est mox palinodiam canere, ubi Mariophilus noster in alias ædes, & convictum commigrans, antiquum suum oratorium iterum instauravit. Pro fabrica, pecunias paucas ab alijs collegerat, plerasque de suo subministrarat; cumque istæ defecissent, thecam argenteam, in qua ceram benedictam

dictam è collo pendulam gestabat , vendidit , ut suppeteret , quod in sumptus expenderet : longè quæstuosiori operæ pretiò , ac illi faciunt , qui pro promovendis continuandisque nocturnis illis conventiculis non tantùm sua pessumdant omnia , sed etiam aliena ; cùm debita contrahant nunquam solvenda.

Oratorium hoc longè elegantiori ordine , ac prius illud extructum erat , ad eius ædificium ipsemet propriis manibus , humerisque non verabatur deferre asseres , aliæque necessaria ; conducto etiam suis pecuniis homine , qui suâ operâ opus promoveret. Singulis mensibus novus eligebatur Magistratus : cæteris verò adolescentibus nostrum hunc Joannem sibi præficere nitentibus constanter ille se se opposuit , malens æditui munere fungi , quàm Præfecti. Tandem aliorum precibus expugnatus , hoc munus in se suscepit , quod cum omnium commendatione gerens , suo ductu ad raram morum innocentiam , pietatémque omnes evexit. Diebus , quibus à scholis vacabatur , visitatum ibant Ecclesias Beatæ Virginis , in itinere de rebus piis colloquendo. Statim tamen horis omnes iterum conveniebant , ut conferentias Spirituales inter sese agitarent. Domo exeunt & illi sæculi Sodales , & visitant , sed quàm rarò Virginem Matrem , tam frequenter alias , an propter Christum , vel Lazarum , nescio. Confidetur ad mensulas , omnia oculorum licentiæ laxantur fræna : luditur , miscentur colloquia cum altero sexu , in similitudinem templi exornato ; & tamen inter tot malorum irritamenta

constanter protestantur, cor suum pulsari ne quidem minima prava cogitatione? In meros Angelos immigrasse crederes omnes; cum in hos conventus commigrant: adeo humani amplius patiuntur nihil.

S. Hieronymus fatetur, se in cremo, in vasta & solis ardoribus exusta, horridaque solitudine constitutum, scorpionum, & ferarum Socium, fœlis imaginibus illusum, sibi visum esse Romanarum puellarum choreis interesse: et isti, ubi omnia concupiscentiæ irritamenta sunt præsentia, longissimè se abesse iactitant ab omni sinistris insultu. Credat hoc Judæus Apella. *Ne velis dicere, inquiebat Hugo à S. Victore, loquor cum muliere, & mundus sum; ignem luxuriæ accendit confabulatio.* Huius periculi non ignarus Ingolstadianus nonnemo Sodalis, & Parochus, ubicunque poterat, se sceminarum colloquiis subducebat: quæ severa sollicitudo, ne vel oculis, vel animo excideret unquam, scriptam maioribus à se litteris hanc Divi Bernardi sententiam suo in cubiculo suspendit: *cum mulieribus conversari, & non concupiscere, plus est, quàm mortuum suscitare.* Verùm eiusmodi miracula in istis conventiculis patrantur hodie finè fine; ut pro canonizatione quorundam horum Sodalium hac ex parte nulla esset difficultas, si non maior se se ingereret circa virtutes. Sed redeamus ad nostra.

Subin adolescentes nostri duce Joanne deambulatum egressi, si in mendicabulum incidissent, vel signum crucis formare, vel actum contritionis

nis elicere , vel eiusmodi quid pii edocebant , hunc in finem secum ferebant imagines , rosaria , aliásque reculas pias , propriis coëmptas pecuniis , eadémque passim distribuebant in obvios rusticellos ; quos ita sibi hac pia liberalitate benevolos reddiderant , ut , ubi prætereuntes vidissent , statim , hac sacrâ escâ attracti , sequerentur : isti verò , occasione hac usi , ad pietatis opera pro viribus hortabantur . Subin solus noster Mariophilus extra urbem ducebat secum ad facellum quoddam aliquot mendicabula , quæ primis fidei erudiebat elementis propositis præmiolis , quod præ cæteris expeditiùs ad propositas quæstiones respondissent . Semel , ubi advertit , mendicum carere corolla Mariana , nec alia ad manum esset , propriâ sese exspoliavit : aliàs sat longo itinere domum revolavit , ut pauperi afferret ceram benedictam , qua eundem carere intellexerat , et ita omne tempus quâ pietatis , quâ charitatis exercitiis infumebat .

De eodem memorant Annales , quòd è suo recens erecto coetu mors alterum sibi consodalem eripuerit ; adolescentem , ut stemmate nobilem , sic virtute longè illustriorem . Iste in gravem prolapsus morbum , octiduo antè , quàm è vivis discederet , enixissimis Joannem roga verat precibus , ut , quandoquidem in vita suus fuisset ad pietatem ductor , ita etiam in morte sibi assisteret , & ad supremam animaret lucem : quod & lubens ille præstitit , ea animi contentione , spiritusque fervore totam illam noctem , quæ ultima intercesserat , coram moribundo transigens

actûsque virtutum voce præiens, ut viribus exhaustus, contracto tota facie pallore, penè ipse mortuus, videretur morienti assistere: ex cuius tamen præsentia haud sifacilè dictu est, quantum hausisse solatium notatus sit moriens. Nescio, an simile caperes solatium, quisquis sæculi huius Sodalis es, si, quorum & quarum conventus immoderatè frequentâras in vivis, omnes morientis lectulo assisterent, fors adstantes nobiles illæ alterius sexûs Sodales, species refricarent, & ad mortualis candelæ lumen longè clariùs mentis oculis obijcerent integram iliadem pravaram cogitationum, quæ in vivis sub specioso illo verborum cortice: *quid mali sit?* latebant absconditæ. Fors horum & harum præsentia longè vivaciorẽ ingereret memoriam tot peccatorum omissionis, quæ necessariò post se trahit vita illa otiosa, fors illud Jobi tibi extorqueret suspirium *Dies mei transierunt*. O Dies, quàm multi numerò, quàm æstimabiles pretiò, quàm celeres tempore! in ictu oculi transierunt. Transierunt dies illi salutis, dies meriti, dies placendi Deo promerendi cœlum, agendæ pœnitentiæ, augendæ gratiæ, obtinendæ gloriæ. Transierunt: Sed quomodo transierunt? vacui sinè merito, steriles sinè fructu, inanes, sinè lucro. Hæc fortassis lamenta exciret præsentia tuorum consodaliũ, nec video, quid admodum solatii sperare tunc posses à communione bonorum operum; cùm illi conventus potissimùm videantur instituti, ut divites operibus quondam vacui & pauperes è vitæ stadio discedant.

CAPUT

CAPUT IX.

REGULÆ DECIMÆ SYNOPSIS.

*In celebrandis solemnitatibus procurent omnes
sua ope & exemplo maiorem Dei Deipa-
raeque gloriam, & honorem.*

§. I.

*Quomodo solemniora B. V. Festa
celebraverit?*

INstituit suas Solemnitates Deus : instituit, &
mundus. Deus præcipuas voluit celebrari cum
octava : mundus octavâ non contentus, Baccha-
nalia præcipuum suum festum in aliquot exten-
dit hebdomadas, & utinam non essent ex Chri-
stianis, qui toto anno hoc festum celebrarent,
& agitarent Bacchi orgia! Quo fit, ut, cum
pluribus intentus minor sit ad singula sensus, &
nemo duobus Dominis servire queat, festa
Dei quandoque iaceant, mundi floreat. Hinc
optandum, ut plures Mariophilo nostro si-
miles hoc sæculo resurgerent, unde mundus di-
sceret, qua ratione, & devotione Dei Deiparæ-
que solemnitates transigendæ. Hic iam persequi
G 3 lubet

Iubet, quomodo solemnia B. V. Festa agitarit
Sic itaque ille de se scribit.

Quando dies festus B. Virginis adventabat, singulari devotione me ad illum præparabam. v. g. octo diebus ante emundata per Confessionem conscientia S. Synaxin accedebam: à carne ter aequater abstinebam: ieiunabam itidem uno tantum vel ad summum duobus ferculis contentus: nil vini sumebam, modestiam etiam maiorem, silentiumque servabam. Disciplinas ferè quotidianas faciebam: cilicia tres horas strictissime corpori applicabam, ac vestitus noctu dormiebam. Quotidie aliquid de B. Virgine meditar. Hac ratione non sine magna animi mei consolatione amor crescebat. Quare in pervigilio duas ad minimum horas meditationi impendi; ubi invitavi B. Virginem Angelum Custodem, S. Joannem Evangelistam, & alios Sanctos, quibus in ordinem dispositis primum matri locum dedi: inde exordio usus incepti totam sanctis illis B. Virginis historiam, & vitam recensere tali cum pietate, ut ad singula ferè verba lacrymas funderem: Præsertim quando recordabar valedictionis B. Virginis à Christo filio; neque intueri illius effigiem sine valetudinis periculo poteram: vires enim deficiebant, & continuæ lacrymæ sequebantur. Demum cum duas horas lacrymis dedissem, validiceremque Matri meæ, talis me dolor invasit, ut viribus destituti, facie venisque inflammator adeò quateretur, ut coactus demum fuero in lectum me prosternere, ubi paulo post redeunte spiritu iterum capi colloquium cum B. Virgine, petivique, ut mihi cor suum daret, offerens vicissim
meum

neum, quod quidem tanta lacrymarum affluentia fervoreque præstiti, ut lacrymis vestes maderent. Hæc ille.

En ! quò sanctiùs festa Purissimæ Matris coleret, id exorsus est à mundanda sacra exomologesi conscientia, procul dubio illud Dei monitum secutus : *Nolite portare pondera in die Sabbati*. Jerem. 17. Ponderum horum nomine plures interpretum peccata intelligunt : & rectè, ni fallor, cùm peccata sint onus tam grave, ut vel angelicis imposita humeris in cœlo, momento eos depresserint in centrum abyssi. Hæc tamen pondera non pauci Sodalium, cùm toto anni tempore iis pressi incedant, ne quidem diebus festivis deponunt. Quin, quod pejus est, aliarum quoque culparum mole illa exaggerant, iisdem omnino diebus, quibus illa vel maximè oportet excutere. Hinc justissima illa S. Cyrilli querimonia : *Idne est, o Christiani, celebrare diem festum, indulgere ventri, & inconcessis voluptatibus habenas laxare ? Diebus ad exercenda opera servilia concessis, unusquisque suo intentus est operi, & abstinet à crapula, ludis, & vanitatibus : diebus autem festivis passim concurritur ad cauponas, & ludos ; ad spectacula & choreas in irrisionem Divini nominis, & diei prævaricationem.*

Observaveris superiùs, Mariophilum nostrum his in pervigiliis, quò certiùs reciprocòs Virginis nundinaretur amores, suum divinissimæ Matri obtulisse cor, sed sacra exomologesi ab omni peccati nævo expiatum, tot pœnitentiæ lacrymis elutum, longè gratissimum utique illi Cælorum

Reginæ tributum ! quæ nil ardentius prestat ,
quàm illud : *Fili ! præbe mihi cor tuum* . Ferunt
Bisuntinos Sodales olim in pervigilio Virginis An-
nuntiatae Societatis Jesu templum supplicatum in-
gressos , coram Virginis imagine , vota sua nua-
cupasse , atque in amoris pignus cum funalibus
candidis , votivâque tabula cor argenteum pretio
& arte visendum deposuisse sic inscriptum : *Con-
gregatio Annuntiatae Virginis hanc puro ex corde
puram cordis effigiem purioris observantiae ergò, pu-
rissimae Virgini vovet , dicat , dedicat* . O corda !
O Domina ! non tam argento quàm cælo incul-
penda ! Placuerit procul dubio magnopere puri-
tatis Matri cor hoc argenteum ; sed non minùs
cor dilecti Joannis sui Sodalis nostri , utpote non
mortuum , sed vivum ; non arte fabrefactum , sed
spiritu ab omni nævo expurgatum , omni argento
nitidius .

Erat etiam illi solenne in ejusmodi Festorum
pervigiliis aliquod exercere opus humilitatis . E-
quidem non ignoro , aliquorum obedientiam haud
levem subin pati difficultatem , quando vilia &
abjecta imperantur officia , qualia sunt ædituum
agere , gestare labara , circumferre fercula , à for-
dibus expurgare Marianum Odeum . Verùm Joan-
ni nostro longè gravius acciderat , quando ab
ejusmodi functionibus ejus manus Præsidis impe-
rium arcebat . Inciderat aliquando in Virginis
pervigilio in Sodales Oratorium everrentes . Ro-
gat illico adstantem Præsidem , ut sibi liceat in
operis societatem venire . Quod cùm negatum
esset , paruit ille quidem , sed mœstissimus abiit .

Ve-

Verum cum propediem revocato licentia facta esset, statim labori se accinxit, & cum nulla superesset amplius scopa, ad proximas Nobilis cuiusdam ædes evolavit, eaque emendicatâ in Odeum revolans sociam junxit operam ea animi alacritate, ut præ gaudio gestire videretur.

Nec tantum intra Mariani Odei angustias hic ejus fervor se contineri passus est, sed etiam quando solemnius quoddam Virginis festum inciderat, in aliis urbis Basilicis everrendis suam ædituis navabat operam. Hinc accidit, ut, cum semel pia ipsum inter & æditimum coorta esset contentio, eò quòd hic suam scopam, quam habebat unicam, Joanni nostro cedere nollet, iste ad proximas iterum ædes properârit, mutuataque scopâ lætus rediens, in partem operis venerit: Solus tamen fordes palliò suò exceptas exportare voluit in publicam plateam, nil illud pro more suo veritus: *quid dicent homines?*

Videtur mihi Tridentinus hic Sodalis in ea fuisse sententia, quam Mediolanensis ille è prima nobilitate juvenis sibi persuasissimam habuit. Erat hic sub ipsam horam, qua ad scholas frequentes auditores conveniunt, Gymnasium atriumque inter alios scoparios everrere solitus, & cum aliquando ipso illo tempore Sodalitii locum expurgâset, holoserico palliò purgamenta efferens, spectantes Sodales cavillabantur, quod præ verecundia fordes palliò occultaret: *impudens sim*, inquit, *si famulatum Marianum erubescendum mihi esse ducam*. Ac postea cum ad idem opus faciendum rediisset, rejecto palliò & pileo in atrium
clara

clara die ramenta deportavit. Hunc ipsissimum Cælestis Sapientiæ aphorismum altè in animo defixum gerebat Joannes noster : in Sodalitio jam dudum famulari didicerat ab illa , quæ se *ancillam Domini* compellavit. Nôrat , neminem debere se Sodalem Beatissimæ Virginis dicere , qui humilis non est . Quid enim Ancillæ servus supra Dominam se elevet ? Multò minùs se nominet Matris Divinæ filium , qui sequitur novercæ Evæ exemplum , Diis ut æquaretur , affectantis .

Habent insuper & suas celebritates & illecebras Sodales , quibus ad pietatem , seque , suósq; spectatores alliciant : animi enim mortaliū nulla re citiùs , quàm fatietate , virtutis tractationem fastidiunt . Hinc solemni ritu ad Divorum ædes supplicatum exeunt , insigni cultu ferias statas agunt , pulchro apparatu ludos sacros faciunt , cùm alii profanis inhiant .

Quid hac in parte noster Sodalis ? Primò quidem , ut ejusmodi supplicationes ad honorem Virginis instituendæ quàm solemniissimè haberentur , omnem opem , & industriam suam contulerat Varias vestes & ornatus unde unde poterat , & procurabat , & emendicabat : Pro Benefactoribus verò , qui talia commodabant , varias preces se dicturum pollicebatur , quas etiam diligentissimè persolvit . Quæ res , cùm palàm esset nota , non modico fuit ejusmodi benefactoribus , & incitamento , & solatio plurimùm spei in tam sancti , ut vocabant , adolescentis pro se precibus collocantibus . Et erant etiam in Urbe multi alii ,

qui suas ei necessitates commendabant, rati nihil non per ejus preces à Deo se posse impetrare.

In more positum erat iis temporibus Congregationi huic nostræ singulis annis semel tempore æstivo supplicabundum agmen educere Civitanium ad Virginem Thaumaturgam, quæ peregrinatio summo mane cœpta ob loci distantiam in totam reliquam diem protraheretur: supplicationem, cum per urbem incederet, noster Sodalis eâ oculorum totiûsque corporis modestia comitabatur, ut Divi Francisci tacitâ modestiâ concionantis speciem suæ ipse menti simul & spectatorum oculis obijcere soleret.

Extra urbis portas soluto ordine, dum turmatim reliquum iter per montem prosequerentur cæteri, hic perpetuò, vel de rebus spiritualibus sermonem inferebat, vel alta voce, si quem nactus erat socium, Rosarium cum eo recitabat, oculis ita in terram defixis, ut nunquam eos in cœlum sustulisse fuerit notatus.

Ad Basilicam demum ubi perventum est, quantis gaudiis fuerit perfusus, quantoque amore succensus, præsertim ubi sub sacro cantato sacratissima in altum levabatur Hostia, sat verbis ipse exprimere non poterat. Aliis ad reficiendas vires, prandiûmque capiendum dilapsis, ille sacro refectus epulô totum illud tempus, usquedum horis pomeridianis iterum in urbem supplicabundum agmen viam relegeret, in templo coram Virginis Thaumaturgæ ara hærens, & quidem flexis genibus inter varia pietatis exercitia exegit.

In

In reditu optimo cuidam Sodali se coniungens de rebus spiritualibus sermonem suum prosequatur : sed quæres : quando prandium sumpsit , & fractas hac peregrinatione refecit vires ? ieiunus domum rediit , licet cibariis fructibusque extinguendæ siti iis in caloribus quam maximè urgenti abunde instructus domo fuerit egressus . An cum Evangelico illo Viatore in latrones incidit ? Minimè , sed in mendicos vias illas obsidentes , qui ipsum expoliaverunt omnibus ita , ut nequidem unicò gustatò bolò tota die omnino ieiunus in urbem remearet . Verùm cum Angelo illo Tobiaë peregrinantis comite dicere fors poterat hic angelicis moribus adolescens : ego cibo invisibili & potu , qui ab hominibus videri non potest , utor , utpote cuius mens perenni cœlestium consolationum dulcedine pascebatur . Quàm longè aliter hodie eiusmodi peregrinationes à non paucis instituuntur , cum non à mendicis , sed à cauponis peculiò exspolientur ; nec ieiuni domum redeant , sed mustò pleni , & subin prægravati novâ peccatorum Sarcinâ , ut verissimum illud comprobetur : *qui multum peregrinantur , rarò sanctificantur* .

Hanc Virginem Civizanensem aliquoties intra annum privata devotione invisebat : audi , quæ ratione . *Cantabam per viam , scribit ipsemet , Litanias B. Virginis statim , ac videbam templum , in genua provolutus Eandem salutabam : in ingressu salutabam quoque Angelum Custodem templi . Postea flectebam ad aram B. Virginis magnaque inundante lætitia suavissimè flebam . Sub sacro*
ad

ad S. Synaxim accedens tanto in admirabilem Reginam desiderio ferebar, ut oculos ab illius conspectu neutiquam removere potuerim; sed immobilis hæserim etiam per quadrantem horæ, adeoque inflammarer, ut tota facies rubesceret. Nihil audiebam; nihil videbam, nisi solam B. Virgine m & cum semel antea malè me haberem, totius mali memoria amissa tandem melius me habere capi. Mansissem ibi diebus integris; adeò cælestibus deliciis inundabar. Et cum ibidem diu flexissem, inde me advocanti respondi: quæso, permitte me hic animam meam pascere. Hæc ille.

Qua quidem ratione instituendi peregrinationes, celebrandi Mariana festa luculenter ostendit, quàm procul abfuerit ab illa querimonia Hugonis Cardinalis lamentantis super illa verba. *Invenere illum in templo* Luc. 2. Amisit B. Virgo Christum, cum ad festum Paschale celebrandum Jerosolymam venit. In festo amittitur Christus: in festo crucifigitur. Festa nobis Christum sæpè eripiunt,

§ II.

Quomodo alias Solemnitates exegerit?

PRæter Solemnitates Marianas alias quoque habuit, quas Solemni cum cultu celebrabat: nimirum festum Pentecostes, & S. Josephi. En! quid de utroque scribat: ad Adventum Spiritûs Sancti singulariter me præparabam. Die Jovis festum antecedente accessi Sacram Synaxim: idem præ-

præstiti cum licentia Confessarii illis tribus diebus festivis. In Vigilia Pentecostes à prandio usque ad coenam nunquam cubiculò exivi: Sed ibi Spiritualibus vacavi rebus, librorumque lectioni, vix unicum verbum locutus: Modum accipiendo Spiritum Sanctum judicavi hunc optimum; ut ad exemplum Apostolorum me domi continerem, ac orationibus & examinandæ conscientiae ferventiùs ac alias instarem: pœnitentias, disciplinas, cilicia crebriùs adhiberem. Sic ille.

An non redivivum hic cernis Zelum antiquorum illorum Christianorum, de quibus act. 41. legitur: *erant perseverantes in Doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis Panis, & orationis*. Primò imitabatur eos in percipienda Doctrina Apostolorum, quàm quando non poterat, ex ore docentis, hauriebat eam ex lectione libri pii, id quod omnibus Sodalibus incumbere diebus hisce feriatis, nec enim aliud tempus sacræ huic exercitationi opportunius: *Sapientiam scribe in tempore vacuitatis* Eccl. 38. quibus verbis Salomon omnibus persvasissimum esse vult, dies feriatos, dies esse audiendis prælectionibus sublimis illius Scientiæ longè aptissimos, quam melius assequi non datur, quàm dum à negotiis & curis rerum caducarum otium conceditur in *tempore vacuitatis*, cum animus noster, qua est facultatum suarum imbecillitate, pluribus simul rebus intendere non possit.

Secundò: imitabatur veterum illorum christianorum Zelum & in communicatione fractionis panis, id est Eucharistiæ, ad divinam hanc
men.

mensam crebrius accumbendo: hic enim inter præcipuos dies festos agendi ritus est, convivii illos solemniore reddere. O si sciremus, quale, quantumque donum sit, quod in divino hoc Epulo à Deo offertur! Quis unquam stultas illas in voces prorumperet: *variis Divino pane vescor, ne me alii digito monstrent*. Quæ hæc loquendi ratio? Sicubi ursus in favum melis inciderit, tanta aviditate in illum fertur, ut tota apum agmina; aculeis in ipsum suis armata, facere non possint, ut inventa dulcedine non fruatur. Noster Mariophilus etsi linguæ eorum, qui illum fannis, ac dictis traducere erant soliti, non linguæ fuissent, sed gladii, non formidabat eorum vulnera, quia gustu perceperat suavitatem cibi Eucharistici, & fructum inexplicabilem, quem collegerat anima ejus, ex cibo hoc crebrius usurpato: juxta illud: *Comede Fili mel; quoniam bonum est*. Prov. 24.

Tertiò denique non aliud christiani illi Sancti agebant diutiùs, quàm ut orarent: *erant perseverantes in oratione*. Erat hoc negotium ejus diei tam proprium, ut Constantinus Imperator diem Dominicum orationis diem appellaret. Et verò oratio inter præcipuos religionis, & proprios actus unus est, quo homo magnum Deo honorem habet: orando enim se illi subjicit, fateturque, se eò summè indigere, & eum omnis boni auctorem agnoscere, juxta illud Psalmistæ: *invoca me, & honorificabis me*. Ps. 49. In quo laudis genere Christiani illi nostrum Sodalem tam strenuum sui habuere imitatore; ut totum annum

num velut unum diem festum celebraverit; cum
ejus vita fuerit perpetua oratio, & oratio bona,
utpote conjuncta cum jejunio.

Porro Sponso huic Virginis caelesti & divino
junxit terrenum illum S. Patriarcham Josephum,
de quo ille in suis bonis operibus ita scribit: B.
Josephum hunc in modum hoc mense colui. Ipso
festo ejusdem confessus S. Synaxim accessi. Tria
in ejusdem honorem audiui sacra: procuravi ap-
paratum pro celebranda ejusdem festivitate. Tan-
tum audito Sancti Josephi nomine oculi lacrymis
manare ceperant. In pervigilio auditis Vesp-
ris domum regressus domesticos omnes, ut in
honorem S. Josephi aliquid orarent, hortatus
sum: Vino, carneque abstinui. Illa ipsa Vigi-
lia rogatus semel ab aliquo puerulo, ut in hu-
meros sublatum aliò asportarem, sponendi, tam
diu me id facturum, quamdiu ipse *Pater & Ave*
recitare in honorem S. Josephi perseveraturus es-
set: quam conditionem cum acceptasset, necesse
fuit, facile horam integram, illum portare tan-
ta mea fatigatione, ut illam sequente adhuc die
in humeris velut luxatis persentiscerem. Curavi
insuper, ut coram illius imagine lampas accen-
deretur, coram qua humi prostratus una cum
aliis Litaniis & formulam, qua illum in Patro-
num singularem elegeram, recitavi: & deinceps
sive loquerer, sive scriberem Sacratissimis nomi-
nibus Jesu & Mariae etiam S. Josephi nomen
adjicere statui. Hæc ille.

Quia verò in hanc ipsissimam D. Josephi ho-
noribus consecratam diem coincidit Tridenti ipsa
Maria-

Marianæ formulæ renovatio, præcipua Partheniæ Sodalitii solemnitas, licet toto aliàs anno ejus in Virginem amor, ac pietas singulari scintillaret affectu, hac tamen festa luce totam vim suam, conatumque exeruisse visus est. Juxta regularum præscriptum expiabat eo die peccata confessione à toto anno repetita ea spiritus contentione, et cordis contritione, ut præcordia flagellaret suspiriis, oculos fatigaret lacrymis.

Ea luce vix orta, cum summo mane pro more comprecatio inciperet coram Deo Eucharistico instituta, quam cæteri Sodales mutatis stationibus in decem minimum horas prosequuntur, iste ferè totam coram exegit perpetuus Numinis adorator, ut perenni oratione eliquescentem animum in futurum præpararet holocaustum.

Formulam Marianam arte sua pictoria in cordis formam flammis coronati effigiatam, semel etiam proprio sanguine, & quidem flexis genibus exaratam, velut Marianæ pietatis tributum offerebat ipsemet propriis manibus, suosque Partheniæ amoris ignes, non in ardente solum cera, quàm dexterâ præferebat, sed è corde, & devoto corporis habitu singulariter promicantes communi Consodali jungebat incendio, incrementò devotionis utique longè maximò.

Sed non minùs ejus devotionem exacuebant sacri dies Parasceves, & Theophoriæ Domini, quorum primus, uti erat dolorum, sic alter gaudiorum illi feracissimus exstitit. Die illa Veneris in memoriam revocante, luctuosissimam illam Dei immortalis in corpore mortali emorientis ca-

H

astro-

Castrophen, in perpetua cogitatione habuit acerbissimam Christi crucem, ejusque toleratos pro hominum salute cruciatus. Peribat quodammodo sibi ipse; cum amoris illecebras, quæ in cruento hoc sacrificio convenirent, secum perpenderet. Eousque tunc exarserat pius ejus in morientem à cruce Redemptorem affectus, ut immani diverberatione corpus jam debilitatum humi abjiceret, haud sanè molliter cubaturum: rem enim indignam existimabat, ut delicatè dormiat peccator; cum hominum servator in duro crucis lectulo expansus gravissimè doleret: nec cibo, potuque tota illa die refocillari voluit, ubi Christum fele, & aceto potum vidit.

Licet aliàs, quidquid in vita acciderat molestius, Christi amore patientissimè ferret, ea tamen die omnes toto anno ab inimicis suis acceptas injurias in meditatione animo suo repræsentare, easque ante Christi pedes deponere erat solitus, coram quo in genua provolutus, preces, lacrymasque fundens; itane, inquiebat, mi Jesu! tantillas ego injurias tantus peccator non concoquam, dum tu, omnium maximè innocens, mei amore immani à cruce pendes suffixus? absit sub tam spinoso capite delicatum ego membrum sim. Condono ego ex animo, & ut tu quoque inimicis meis condones rogo, obsecroque. Genuinum perfectò Crucifixi discipulum, qui patiebatur, ut amaret, & amabat, ut pateretur.

Alibi ita pergit: Singulari etiam pietate me præparavi ad celebritatem Corporis Christi. Die
Mar-

Martis festum antecedente Eucharisticæ Mensæ accubui multis fuis lacrymis. Die Mercurii, & in Vigilia carne abstinui: his diebus semel jejunavi. Nunquam sine lacrymis hymnum Pange lingua recitavi: illum tamen, quando in frequentia hominum versabar, propter fletum non ausus fui recitare. Illis diebus, quantum licuit, me domi continui. Verbis exprimere vix possum, quo animi mei solatio ad hoc Sacramentum publicè expositum inviserem. Certè toto hoc tempore vix mihi tempus ad prandendum, vel cœnandum sumebam; adeò ægrè ab hoc sacro spectaculo avelli poteram. Cùm Sacerdotem viderem, qui S. Hostiam in sacrario erat repositurus in corde meo exclamabam: quæso, sine tantillum adhuc meum Dominum ibi commorari: sola recordatio huius pignoris amoris mihi lacrymas excutiebat. Tantus extitit meus dolor post transactam octavam Corporis Christi ut, dum in templo non videram amplius expositum Augustissimum Sacramentum, & mecum mente revolverem, qua cordis teneritudine illud elapsis diebus conspiciere licuerit, quoties lubebat, uberrimum in fletum prorumperem. Hæc ille.

Et ex hoc dolore licebit metiri magnitudinem gaudii, consolationis, & cordis iubili, quod ei attulerit solemnissimum Theophoriæ Festum: Sunt enim dies Festi dies lætitiæ, sed in piis animis lætitiæ spiritualis, nullique huius feraciores, quàm dictæ solemnitatis divinum convivium, omnium dulcedinum voluptate abundans,

efficiensque, ut dum in hac vita sumus, terra nobis Cœlum fiat.

Hinc etiam enatam, credo, illam animi frontisque hilaritatem, quam in nostro Mariophilo commentarii contestantur his verbis: *hilaris fuit & hilaritatem summopere omnibus commendabat, dicebatque, malle se agere cum hilari licet minus spirituali, quàm cum melancholico, magis tamen spirituali.* Credo optimæ fuisse conscientiae; quia semper lætus erat: magna ars est scire gaudere, lætari in rebus pessimis, materia est lacrymarum. Ut ignis & aqua non cohærent; ita nemo carnales unà, & spirituales delicias gustare se speret. Vis nunquam esse tristis? semper bene vive.

C A P U T X.

R E G U L Æ U N D E C I M Æ
S Y N O P S I S.

Sodales ægros suos consodales invisant.

2 Funus ad sepulturam comitentur, consuetisque precibus prosequantur.

§ I.

Quam curam impenderit agris Sodalibus?

ARduum Regula hæc præscribit charitatis exercitium, curam ægrorum, curam funerum suorum Sodalium; arduum, inquam, exercitium; nam morbidorum, ægrorumque cura molestiam non mediocrem secum apportat. Tristis decumbentium aspectus, gemitus, & querulosi ejulatus animum nostrum contrahunt, & mærore simul involvunt; gravis deinde odor, & squalor tristior fordésque, paulò delicatiorem stomachum facilè movent, nauséamque pariunt; ut malis absens, quàm præsens auxilium afferre: ac magnæ virtutis est, molestias morbi negligere, & afflicto succurrere. Quo tamen in genere, si qua alia in re excelluit Joannes, ut majorem à parentibus expectare non possint, qui illius curam experti sunt. Et profectò eius charitas

nunquam magis firma , quàm in infirmitate Sodalium , nunquam clariùs effulfit , quàm inter mortis umbras , nunquam vivacior , quàm inter funera .

Si vel ægrotare quemquam , vel iam mortuum intellexerat , in genua provolutus statim illum Deo commendabat , ut eò precibus priùs avoleret , quàm pedibus , quibus vel ægro felicem mortem impetraret , vel mortuo beatam vitam . Non modò ægrotantibus Sodalibus , sed nec ipsis quidem urbis Valetudinariis , atque Xenodochiis operam suam deesse patiebatur . Invisibat hæc identidem , ægros exuebat , pedes abluebat , lectulos componebat , cibos ministrabat , de Pœnitentiæ Sacramentis crudiebat , & ad dolores fedatè , & Christianè ferendos impensè hortabatur . Integros subin dies in hoc pietatis insumebat exercitio iam hunc , iam illum invisendo ægrum . Quando dies non suffecerat , addebat noctes . Duabus integris noctibus semel morituræ adstitit personæ Christi in crucem acti imaginem manu præferens , & ad ultimam luctam fortiter ineundam hortatus . Interim vix momentum temporis prætervolabat , quo non pii aliquid vel moribundo suggereret , vel adstantibus , licèt etiam inter hos numerarentur Sacerdotio insigniti . Et tamen fatebatur , nunquam breviores sibi fluxisse noctes . In quo quidem ille se genuinum Congregationis membrum esse luculenter ostendit . Observaveris non semel quanta alacritate , quàm admirabili promptitudine unum membrum unius corporis adjuvet alterum , si unum est læsum , ad opem ferendam ad-

advolant cætera: siquid patitur unum, compatiuntur reliqua omnia. Si planta pedis transfigitur à spina, lingua petit opem, oculus se demittit, manus distinetur in applicando remedio. Hinc, cum membrum se sciret corporis huius mystici: Consodales omnes esse Fílios magnæ illius Matris B. V. M.; omnes in eadem domo unius Congregationis educatos, fieri non poterat, ut commiseratione non tangeretur, & cum Apostolo non exclamaret: *quís infirmatur, & ego non infirmor?*

Postulantibus ægris vitas sanctorum integras horas prælegebat non minore decumbentium consolatione, quàm adstantium ædificatione: Quam sacram prælectionem interposito subin ingenioso lepore tam scitè condire nôrat, ut ægri magnoperè se exinde recreari persentiscerent, sublevarique, si non à corporis, saltem animi ægritudine: nam, ut benè pronuntiavit Seneca: *Nihil æquè ægrum reficit, atque adjuvat, quàm amicorum affectus.*

Cùm autem omnes allocutione, & lectione adjuvaret, passim ab omnibus advocabatur; aderat, advigilabat. Adstabat etiam ad ægrotantium consolationem, etiamsi morbi essent periculosissimi; cùmque, ne tam propè accederet, ab adstantibus admoneretur, reponebat: *Charitas nihil metuit: millies ponam vitam.* En! ad quem gradum ejus ascenderit charitas. Majorem charitatem nemo habet, quàm ut quis animam ponat pro amicis suis. Accidit, ut cùm omnes mira de huius Adolescentis sanctitate occupasset

opinio, venerationis ergò ab ægrotis rogaretur, ut lignò Crucis cibos muniret; quod ille officium constanter detrectavit, asserens: Christi in Crucem affixi imaginem arriperent, eadèmq; cibos signarent.

Verùm major erat ejus charitas, quàm ut unius Urbis Tridentinæ manibus se se includi pateretur. Intellexerat ægotare pauperculum quemdam Sodalem in oppidulo à civitate milliari Italico dissito. Evolat illicò, invisit, consolatur. Et cùm advertisset, ægrum non tam cum morbo, quàm cum paupertate conflictari, singulis diebus recreationum mensuram vini cum libra carnis à se in macello coëmpta, unde jusculum parari posset, propriis manibus attulit, ægro Sodale vix verba reperiente, quæ tantæ charitati gratus reponeret. Sed longè in alium remuneratorem hic zelus respiciebat. De S. Comite Elzeario commemorant, eum, cùm frequenter visitaret infirmos, leproforum plagas lavaret, hoc charitatis opus tanto præstitisse cum affectu, ac si vidisset ipsum Christum. Hunc, hunc in infirmo intuebatur Joannes. Nec immerito: probè enim expenderat illa in supremo Judicii die Judicis verba: non dicet Christus: Ego vos invito ad possidendum regnum, quia visitastis infirmos; sed quia *infirmus eram, & visitastis me*: Illum commiserationis affectum, quem infirmo ostendimus; illud incommodum, cui nos subicimus ad eundem consolandum, Christus agnoscat ut sibi præstitum. *Quod enim uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.*

Ast longè major ipsum angebat sollicitudo, ut ægris Sodalibus de cælesti prospiceretur cibo, quàm terrestri. Sæpiùs pro ægrotis, quando S. Eucharistiam sumere non poterant, ipsemet accedebat, & ad eorundem intentionem, ac consolationem eandem offerebat. Ubi campanæ pulsus, quo S. Viatici efferendi dabatur signum, inaudierat, quando id studiorum ratio permittebat, primus advolabat, licet ultimus semper supplicationis agmen clauderet, quem locum ubique, velut sibi proprium, sua illi humilitas fecerat. Accidit, ut ad ægrum sacrum deferretur Viaticum. Propediem advolat: rogat adiutuum, ut sibi candelam porrigeret: quam impetratam non tam manu gestans, quàm lætitiâ gestiens præferebat: Quo suo cereo Deo quidem Eucharistico piè præluxit, sed longè magis exemplò Sodalibus, ostenditque, eos, qui se profitentur servos perpetuos Matris, quantoperè deceat, si filium quoque comitentur suis religionis obsequiis.

§. II.

Quam curam gesserit Funeris Sodalium?

VUlt insuper Regula, ut Sodalis charitas ultra vitæ mortisque confinia excurrat, & cui ægro, morientique sedulus adstitisti, abeuntem è vivis precibus quoque, lustricisque sacris prosequa-

sequaris. Quid hic noster Mariophilus? Vix æger & loqui, & vivere defierat, cum iste diceretur exorsus exhortationem tam fervidam ad circumstantes habuit de vanitate mundi, ut magnus plerumque secutus sit animorum motus. Præclarus sanè orator! qui tam scitè nôrat captare tempus, & fortissimum ducere argumentum ab adjunctis. Sed quo Rostro usus est hic junior Tullius? nôris illud: lectus morientis est cathedra docentis. Ferunt Demosthenem, omnium facillè Oratorum Græciæ Principem, ut linguam, os, mænus, reliquâque corporis actionem ad perfecti Oratoris ideam efformaret, speculò fuisse usum, coram quo identidem se se exercebat. Demosthenem imitatus junior hic orator speculò usus est, nempe cadavere, quod est vivum quoddam vanitatis humanæ speculum: Uti re ipsa ostendit Concionator quispiam Gallicus, Parisios ad habendas ibidem conciones profectus, quando Matronæ cuidam magis spectatæ formæ, quàm vitæ, nobili ut sanguine, sic & libidine, importunè exposcenti, ut redux Parisinum sibi afferret speculum, calvariam cistulæ inclusam attulit, exhibuitque. Hoc speculum sanè est præstantissimus Oratorum formator. Illud cadaver licèt elingue, est tamen loquax: multa dicit, dum nihil dicit: licèt taciturnum, est tamen verbosum: suo silentio altum clamat: sine lingua docet, sine voce monet: sine verbis movet: dum nil pronuntiat, multa tibi prænuuntiat. O quoties hujus speculi aspectus fuit aspicientium salus! ò quoties mortis cogitatio, fuit novi hominis generatio!

Et

Et hæc est præcipua causa, cur regula hæc tantoperè inculcet istiusmodi Christianæ charitatis exercitia. Non tam respicit ægrorum, defunctorumque subsidium, quàm vivorum in via salutis præsidium. Compellit te intrare hanc sanctitatis scholam, ut ad ægri conspectum animò convalescas, & ad mortui cadaver spiritu reviviscas. Felix necessitas, quæ cogit ad meliora!

Ab hoc pietatis officio ad aliud transiit. Profferendo suis humeris funere sponte se se Præfidi offerebat, & quo pauperior erat Sodalis cuius funus curandum, eò ardentius prensabat officium. Scribit, cùm aliquando, dum Sodalis funus sepulchro inferretur, in cœmeterio consisteret, mente icælestis gloriæ consideratione immersa, dum fortuitò oculos in cælum attolleret, se ea animi dulcedine fuisse delibutum, ut supernorum illorum gaudiorum quasi prægustum senserit, indéque domum reversum, illo animi affectu, dulcedinéque perseverante, nil aliud potuisse loqui cum sociis, nisi de cælesti gloria. Res profectò mira! Alij animum mæsto horrore perculsum è cœmeterio domum referunt, & ideò adire horrent, hæcque pietatis Christianæ exercitia negligunt. Sed fortassis eo sunt de numero, qui mori timent: qui mortem considerant non ut terminum laborum, sed peccatorum. Juxta regulam S. Joannis Climaci: qui bonus est Christianus, mortem non timet; si sanctus, eam suspirat.

Præscribit insuper hæc regula in subsidium defunctorum statuta suffragia, quæ num persolverit
accu.

accuratè , ex eiusdem verbis colliges , quæ hic lubet attexere . Scribit ille .

Libentissime pro defunctis orabam. Interdum dum tormenta eorundem perpenderem , adeò commovebar ; ut noctu subin exclamarim : Venite anima, & petite , siqua re vobis opus est , me Patrem vestrum exhibeo . Aliquando pro defuncto orans tanto fervore fui correptus , ut ad Christum crucifixum accurrens exclamarim . Domine : mitte me in ignem , & ipsum libera , aliisque precibus usus sum , ut totus sudore manarem . Ita erga eas afficiebar , ut sæpè dum earum tormenta meditarer , manantibus oculis exclamarim : sum contentus , omnia tormenta pro illis pati modò liberentur . Hæc ille .

Voluit , ut afflictissimæ hæ animæ illum agnoscerent ut patrem : hinc etiam eas hæredes scripsit ; nam ad illas piacularibus à flammis redimendas totum se , suæque omnia bona opera in satisfactionem obtulerat : quæ quidem profusissima charitas quantoperè Divinis arriserit oculis , ex verbis D. Augustini collige : *non est quod ita faciat Deo amabiles , quàm facere misericordiam . Nec immeritò : quia ad Dei similitudinem nos quàm maximè transfert , qui dicitur Deus misericordiarum , & Deus totius consolationis .*

Imitare & tu , Sodalis Parthenie ! hunc consodalem tuum , & si nolis te , tuæque opera omnia in defunctorum subsidium devovere , saltem sacris lustricis , precibusque piacularibus præscriptis eos adjuva , quem quidem morem idcirco servabis diligentius , si cogitaveris , multum ali-

quan-

quando tibi profuturas easdem preces, si illas pro aliis accuratè persolveris: fraudi verò fore, si eas neglexeris.

C A P U T XI.

REGULÆ DUODECIMÆ SYNOPSIS

Quivis curet semper, ubicunque fuerit, se verum filium Sodalitatis ostendere, & morum integritate, exemploque omnes edificare.

VUlt Regula hæc, ut Sodalis, ubicunque locorum eum versari contigerit sit lucerna quædam: sed lucerna ardens & lucens: lucens exemplò, ardens charitate. Antiquis illis Romanis olim magna cura inerat, ut ante majorum suorum cineres in Catacumbis alerentur famosi illi ignes perpetui. Melius curâisset cæca gentilitas, ut defunctorum manibus luceret lux perpetua, & æternitas temporum. Regula iubet, ut & tu non tam ante cineres mortuorum, quàm oculos vivorum consodaliū tuorum lampas quædam sis, quæ ignes perpetuos nutriat non diuturnitate temporis, non tentationum, tribulationūve, vel ventis, vel aquis extinguendos, quò minùs invariabili morum integritate omnibus præluceas, qualem semper in Joanne de Schultaus suspexit Sodalitium nostrum Tridentinum.

In Congregationis Diario ad annum 1636. hæc verba legere est: *Hodie unanimi omnium Sodalium*

*lium suffragio in Congregationis Præfectum electus est Prænobilis Juvenis Joannes Baptista à Schult-haus. Ad hoc ferendum suffragium, cum eo tempore Minor Congregatio nondum esset separata à Majore, concurrere prima in utroque foro Inclytæ Hujus Urbis Capita Illustrissimi & Reverendissimi Cathedralis Ecclesiæ Canonici, Parochi, Presbyteri; ex Illustrissimo hujate Senatu præcipua & à nobilitate generis, & Juris utriusque scientia conspicua Capita. Sed miror, quod tot oculi in electione hac non respexerint ad illum Romanis & Græcis adeò familiarem Canonem: *Juvenes ad regendum ineptos arcendos à fascibus, & præfecturis.* Erat Joannes adhuc juvenis, erat adolescens inter ipsos adhuc hærens Scholasticos Gymnasii pulveres. Certè Juvenibus, quod rerum usu careant, non facile committendam esse rerum publicarum administrationem tota censuit antiquitas; nam quod dicebat Xenophon: sicut novi Citharædi multas perdunt Citharas, sic juvenes rempublicam sæpè evertunt. Hinc sapientes illi Veteres miserabilem Phaëtonis ruinam, velut saluberrimæ doctrinæ synopsis posteris reliquere; ut discerent Reipublicæ momenta à juvenibus imperitè administratum iri: Juvenile vitium est regere non posse impetum, aiebat Seneca.*

Verùm à Sapientissimis his Tridentinis Electoribus mihi reponi videor. Se suo suffragio non respexisse ad ætatem, sed in hoc Juvene ad viam viri in adolescentia, ad Juvenem quidem annis, sed grandævum jam virtute, & meritis. Sit sa-
ne

hè adoleſcentia inepta ad faſces: hæc tamen ineptitudo potiffimùm ex indomitis, & effrænatis affectibus oritur, qui, ſi in provectis quoque dominantur, æquè illos ad regimen inhabiles facient. Et ſanè, ſicut periculofum eſt juvenibus, & rerum imperitis gubernationis jura committere: Sic qui vitiis juvenilibus, hoc eſt, cupiditate, avaritia, timore, iracundia, amoribus, cæterisque inconſultis affectionibus laborant, aliis præeſſe non poſſunt, niſi fortè quis velit Phaëtonis ruinas ad ſua tempora revocare. Optima gubernandi ars, gubernare ſe ipſum.

In quo quidem genere quam perfectum ſui, ſuarumque paſſionum tot victoriis, & triumphis nactus ſit dominium Joannes noſter, hîc non attinget commemorare. Totus liber id abundè loquitur. Prefectò, ſi juxta eruditum quondam Pontificem Syneſium, illud primarium ac ſummè regium eſt, ſui ipſius regem eſſe, mentemque domesticæ belluæ, iram puta, quaſi moderatricem præficere; Si regium, inquam, eſt iram perdomuiſſe, quantò regalius erit cæteras noxias affectiones ſub jugum miſſiſſe, uti in Joanne noſtro vidimus, qui Mariani ſtudii curſum emenſus, viam quot paſſibus tot ſignavit ſui victoriis, digniſſimus proin, cui Veſulanus Vates illud accinat

Latus regnes avidum domando

Spiritum, quàm ſi Lybiam remotis

Gadibus jungas, & uterque Poenus

Serviat uni.

Quare non poſſum non ſuſpicere & mirari Sapientiſſimam hanc, & unanimem tot Illuſtrium,
do

doctissimorumque Sodalium electionem , quæ supra Congregationis candelabrum lucernam posuit absolutissimo virtutum omnium exemplotam potenter prælucentem , in qua & observare erat vivam quandam Marianarum legum epitomen, omnigenam virtutem nobilitati junctam , & in illa tenera ætate suspiciendam omnibus , ac admirandam . Non possum , inquam , non magnopere Mariani hujus Consilii in hac electione laudare , & prædicare sapientiam , & æquitatem , quod ipso facto declarare voluerit , cum aptissimum ad regendos alios , qui se ipsum prius regere didicisset ; qui affectiones ad amissim rationis ordinasset , hunc ad clavum sedere , hunc gubernare oportere .

Scio equidem illud veritatis indubitatae oraculum : *Væ tibi terra , cuius Rex puer est .* Eccles. 10. Sed ibi non ætas à sceptro excluditur , sed ætatis vitia in censuram vocantur : *Senectus enim venerabilis est , non diuturna , neque annorum numero computata : Cani autem sunt sensus hominis , & ætas senectutis vita immaculata .* Sap. 4.

Præcipit præterea hæc Regula , ut discessurus quis à Congregatione litteras patentes poscat , ut ab aliis quoque Sodalitiis , quò se fortè collaturus est ; tanquam unus è Sodalibus recipiatur . Cum Neoelectus noster Præfectus officiò suò præclarissimè functus Romam discesserit , cuius tenoris secum testimonia attulerit , nescio ; Illud haud gravatè mihi imaginor , quòd ubi Roma vitæ tenorem inspexerit , facile intellexerit , quàm nobilis palmes sibi excreverit in Tridentino hoc , &

Maria-

Mariano Vineto, cujus fructus honoris, & honestatis. Optimum testimonium est, cui figillum impressit vita immaculata. Non de nota meliore velim æstimes illa testimonia, quæ magnifica de te verbis dicunt, si tu moribus contradicas.

§. II.

Quâ Mariana arserit charitate?

Non tantum lucens erat Mariana hæc nostra lucerna, sed & ardens, ardens Charitate, ardens dilectione præsertim illius Virginis, supra cujus candelabrum erat posita. Ut officij dignitate eminuit, sic quoque Mariana dilectione. Præcipua inter virtutes, quæ eos ornant, qui præsumt, jure censetur liberalitas, & munificentia, quam ita sibi cordi habuit Joannes, ut propositum fecerit firmissimum, nulli mortaliū negandi gratiam, favorem, obsequium, si nomine B. Virginis à se expeteretur. Quod quidem decretum quot, quantaque amplectatur simul, ad quam ardua, multipliciaque charitatis obsequia se se exporrigat, quis est, qui non videt? In nuce continet Iliadem. Hinc haud immerito colliges, quanti roboris, quanti ponderis fuerint Joannis nostri preces ad Virginem fusæ. Iste nil negare poterat, quod nomine Virginis rogabatur: quid illa negarit, quando vicissim ab illo quid expetebatur? Munificentissima est

Maria, liberalitate se vinci non finit, non utique Mater à filio, non Domina à servo, & quidem à filio tam obsequioso, à servulo tam devoto? *Sicut Maris profunditas, sic nec Mariæ liberalitas potest exhaustiri*, inquit S. Richardus.

B. Virginem non alio nomine compellare erat solitus, quam *Matris*, identidem repetere solitus: *Mater mea hoc vult, Mater mea hoc jubet: obsequendum est*. Miraberis hinc, cur Mariam suam Matrem, se verò ut priùs dictum, Virginis nominaret mancipium? Quæ hæc correlativa? *Mater, & mancipium*? Fateor, correlativa hæc non sunt in Philosophico Athenæo, benè tamen in Mariano Odeo, in schola amoris: Ex titulo Matris cognoscis, quòd Mariam ut Matrem filiali amore dilexerit: ex titulo mancipij, quam servitutem servierit, nempe Virginis gloriæ ex asse mancipatam.

Et certè, uti tenero sensu Virginem appellare erat solitus suam Parentem, ita erga Hanc profusus animum induerat filii. Prodebat fermone, ubi cor ejus, ubi thesaurus esset: Nihil enim ipsi antiquius, nihil jucundius, quàm frequenter de Virginis laudibus colloquia miscere, quæ inter tantis sæpè affluebat solatiis, ut sola Mariani nominis suavitas lacrymas ipsi exprimeret, liquidos sui in Matrem amoris testes. Venerabile Mariæ nomen, quod intimis ferebat medullis, in ore frequenter habuit, idque non temere, & linguæ labentis vitiò, sed uti Mellissius Doctor solebat, interiore mentis jubilò, gaudiòque pronuntiabat genuinus hic, si quisquam alius Mariæ filius. Hujus in amorem tota mentis con-

ten-

tentione ferebatur semper diu, noctūque in id
unum intentus, qui Matris suæ favores eblandi-
retur, & suis in hanc studiis æmulos omnes lon-
gis patibus anteiret: quamquam si & eos con-
certare propius, vel legisset, vel audivisset, tunc
in vetis efferri lætitiis, inque voces, inque lau-
des resolvi, quo non est aliud luculentius amo-
ris indicium. Sed lubeat ipsummet sua amoris
sententia exprimentem audire.

*Amavi B. Virginem ex toto corde, anima, &
viribus. Eiusdem officium sapissimè recitabam: imò &
devotis lacrymis libellum interdum asper-
gebam, cogitans me illud recitare cum B. Virgine,
quod præstabam tanta animi collectione: ut & pe-
tus gaudiis perfunderetur, & cor intus saltitaret.
Interdum adeò amore in eam rapiebar, ut immo-
bilis per aliquod temporis spatium hærerem, at-
que totus illius desiderio inebriatus, actus amoris
ardentissimos exercerem. Singulis horis me illis
commendabam, & eandem ad mortis articulum
inviabam. Sæpius me illi solenniter consecrabam.
Sacrum de illa audiebam singulari cum devotione.
Per Angelum meum Custodem meas illi preces of-
ferebam. Interdum quam manu gestabam imagi-
nem B. Virginis, guttis ex oculis cadentibus ma-
defaciebam. Solitus etiam eram, quando ante
Virginis iconem domesticam stabam inclinato capi-
te, flexis genibus, & ter dicta salutatione angeli-
ca benedictionem petere dicendo: nos cum prole
pia benedicat Virgo Maria. Hæc ille.*

Porro ne animo dulce illud nomen Maria ex-
cideret, quinque quotidie sibi dicendos psalmos

dilegit, quibus initium optimi ominis literæ ex eodem sacrosancto Nomine dederunt. *Magnificat. Ad Dominum cum tribularer. Retribue servo tuo. In convertendo. Ad te levavi.* Quoties igitur hos decurrebat, Mariam oculi legebant, aures bibebant, lingua sonabat, cor suspirabat.

Observatus etiam est, cum tam intra, quam extra Urbem frequentes prostent Deiparæ imagines, ac signa, eorum nullum infalutatum præterisse. Venerabatur autem aperto capite, salutatione Angelica semel recitata, mira modestissimi oris suavitate, sive sol ureret, sive pluvia caderet, non mittebat. Idem cum in Virginis æde *Maria Major* dicta ante Virginis iconem procubuisset, tunc lacrymis, quibus dulcissimè fluentibus sinum opplebat, pro animi sensu liberè indulgens, diutissimè Divina contemplantur. Sic in Virginis cultu, ac nomine totus acquiescebat; ubi enim major animorum quies, quàm ubi ipse quievit Deus?

Laudes Litaneuticas bis quotidie, & quidem expansis brachiis recitabat: diebus verò Sabbatinis assistebat iisdem pro more cantari solitis tanto animi fervore, ut cum vix organi pulsus auditus esset, in copiosum fletum sese effunderet. Subin eo tempore B. Virginis, cæterorumque Sanctorum gloriam meditatus, cælestibus adeò recreabatur gaudiis, ut iis finitis postmodum intra semet diceret: *Nonne in Cælo antea fueram? Ah Deus! si hæc dulcedo illius tantummodò guttula est, quid erit mare illud immensum in Calis?*

Joanni nostro etiam solenne erat Marianas statuas, imagines, sui Musæi altariolum exornare, & inspergere floribus ac fertis coronare juxta dīctæ suæ Sponsæ votum : *fulcite me floribus*. Et anè quæ dignior his hortorum ornamentis, quàm hortus ille omnibus Virtutum odoramentis constitutus ; de quo S. Bernardus . *Hortus deliciarum obis sacratissimus tuus uterus, ò Maria : quia ex eo multiplices gaudii flores colligimus, quoties mente recolimus, quàm magna multitudo dulcedinis poti orbi inde refulsit. Verè paradisus Dei tu es ; quia lignum vitæ inde protulisti*. Quàm vellem, ut ad hoc exemplum respicerent illi Sodales, qui non Virginem, sed Venerem secuti, identidem illud ingeminant : *coronemus nos rosis*. Rosæ, inquam, quas cæcus ille puer inter colloquia spargit ; quas Bacchus inter compotatores ebriæ mentis internit ; quas petulantia in oculis gerit ; quas impudentia ad pudorem expugnandum offert . Quàm vereor, ne rosæ hæc spinas post se relinquant, ac aculeum figant sempiternum.

Curarat etiam, ut in Musæo suo coram Virginis icone diebus Sabbatinis tota nocte lampas arderet, & ut id ipsum in complurium Civium sedibus fieret, suò zelò effecit ; qua devotione quid aliud indicare voluit, quàm Mariam esse illam lampadem orbis lucidissimam, lampadem nextincti luminis, lucernam pedibus nostris etiam de nocte, & inter mortis æternæ tenebras peccatoribus lucentem, ut viam salutis inveniant.

Quàm verò devotionem præsetulerit erga Sa-

eratiuum Virginis Rosarium ; inde colliges, quod ejusdem corollam precatoriam, quando manibus non terebat, toto anno è collo suspensam circumtulit, diebus verò Sabbatinis manibus implicatam. O insigne præclarum auctoritatis Deiparæ cultoribus ante pectus pro torque, in manu gerendum pro annulis, & armillis, in fronte pro diademate præferendum ! Nec hoc contentus sub vesperum præsertim tempore æstivo integra puerorum, puellarumque agmina cogebat, invitabat præmiolis, sacrisque munusculis, & coram imagine B. Virginis vel supra ædium fores, vel sub porticu, vel in cœmeterio prostrante in genua provolutus cum iisdem alta voce corollam Marianam texebat, orationem claudens cantu Litaneutarum precum, qui mos etiamnum hodie in hac Urbe non sine laude, & populi ædificatione cernitur perennare. Idem præstitit & extra urbem præsertim sub ferias autumnales in patria sua, vel quando eum iter agere contigerat, ubi quotquot socios nancisci poterat ad recitandam secum corollam Marianam, & hortabatur, & pertrahebat. Qua quidem devotione Magnæ illi Matri longè gratissima, quantopere sibi ejusdem favores, & amores demeruerit, quis pro merito explicet?

Teste Bentio in annuis S. J. Lusitaniæ, Alutarius in Sutрино B. Virginis iconem, accensa quolibet Sabbato lampade, colebat texendo cum uxore, liberis, & familia corollam Marianam. Die quadam horrenda tempestas nubifragio juncta octoginta domos abstulit, ducentas quassavit; pluribus

per-

ereuntibus, ipse salvus evasit. Domi tota su-
 ellex natabat, orantibus uxore & liberis. Ubi
 qua refedit, venere in domum oppidani, qui
 ychnum Sabbatinum ardere, intactam ab aquis
 imaginem, & salvam conjugem stupent; cum
 amen aquam ascendisse viderent altius, quam
 c imago & lampas, & femina & liberi fuerint.
 i Alutarius hac devotione tam prodigiosum si-
 i Virginis promeruit praesidium, quam potenti
 circumvallatum ejusdem patrocinio nostrum Ma-
 iophilum arbitrabimur, qui non tantum ipsemet
 iofarii cultor existit singularissimus, sed in aliis
 quoque promotor zelantissimus?

Provocent & nos talia, & stimulos addant ad
 deiparam ejusmodi pietatis officiis studiosius
 olendam, ut quondam in universali illo orbis
 ereuntis fragore, in illa aquarum, ignis, & ele-
 mentorum omnium dissolutione, inter ultimos
 abantis mundi tremores, ac ululatus tabulam re-
 eriamus, qua in portum, sinumque Mariae ena-
 emus. Ardeat non tam in oleo, quam pectore,
 c affectu Mariana lampas; stet in arula cordis
 Matris admirabilis effigies, non tam penicillo
 ut scalpro expressa, quam intimis sensibus, &
 nedullis impressa; suspendatur ex ea *Rosarium*;
 am notae pietatis insigne, tot floribus, quot glo-
 ulis precatoriis contextum. Hanc corollam de ge-
 nibus supplex vespere maxime Sabbatino mani-
 us & ore volvat cliens Marianus; hanc obten-
 lat contra ingruentium tentationum fluctus con-
 ra excitatas ab Orco tempestates, contra exun-
 dantia juvenilis caloris aestuaria; sentiet enim ve-

rò præsens auxilium , & tot inter pereuntium animarum Syrtes , et Charybdes , tot vitiorum gurgites , & voragines , tot exorbitantis ætatis eluviones , ac diluvia , incolumem se beneficio piissimæ Patronæ servabit .

C A P U T XII.

REGULÆ DECIMÆ TERTIÆ S Y N O P S I S.

Sodales inter se necessitudinem , atque amicitiam colant , & Charitatem erga omnes foveant : pravas verò societates , & quæ has comitantur , averfentur .

§ I.

Qua erga omnes charitate flagra-verit ?

Charitas proximi est virtus, qua proximus tam amicus quàm inimicus propter Deum diligitur . Hac virtute diligit homo proximum sicut se ipsum : id est in Deo, ad Deum , propter Deum ; non ob utilitatem, non ob aliam causam naturalem. Sicut igitur homo sibi desiderat omne bonum , et fugit omne malum , ita faciat oportet proximo suo in corpore, et anima in rebus, et honore, uti à Mariophilo nostro præstitum comperies.

Eius charitas affectum voluntatis cum opere con-

coniungens, beneficia omnibus conferebat, omnibus prodesse, omnes obsequio, et amore prævenire satagebat. Præstabat beneficia temporalia, et spiritualia, consilia, exempla, Doctrinam, et quidem libenter, ac hilariter. Pro utilitate proximi temporali miras subibat molestias; pro spiritali salute etiam vitam temporalem periculo exponebat, uti in præcedentibus vidimus. Pro benefactis verò nullam laudem, vel gratitudinem, vel compensationem expectabat, sed solum Dei approbationem.

Inter actus christianæ beneficentiæ præcipuum tenet locum eleemosina, qua fides probatur, redimuntur peccata, emitur cælum. De eleemosinis Joannis nostri in pauperes, Xenodochia, ægrotos distributis, sparsim in hoc libro actum: pauca tantum hic attingam: Pauperculum studiosum, et sodalem, quasi ex integro de suo alebat; huic prospiciebat de calceis, vestibus, cæteroque victu. Integris subin ieiunabat diebus, ut suum pauperibus subministraret victum. Merendula, quæ sibi à matrefamilias in singulos dies afferebatur, in cœnam transibat alicuius pauperis ut haberet, quod pauperibus elargiretur, se etiam quandoque necessariis spoliabat, nil veritus, cum ob causam acerbis suorum subire reprehensiones.

Quando conspicabatur mendicos ædibus appropinquantes, non illi tam citò stipem petierant, ac iste patrifamilias denuntiabat, pauperem adesse pro eleemosina: quam obtentam ipsemet præ gaudio subsiliens afferebat, & depositò pileo porrigebat. Properat nimirum omnis benignitas, & iucundum est

est munus, quod obviam venit. Quod alicui donandum est pretium à celeritate sortitur juxta illud : qui citò dat , bis dat . Semel socium suum in pauperem quemdam verbis acrioribus invecum reprehendit , & si nil eleemosinæ dare vellet , saltem bonis verbis hominem dimitteret , monuit . Cùm insolenter non nemo pauperi eleemosinæ loco excussisset è capite pileum in lutum statim advolavit , & de terra sublatum eidem porrexit , tantò humanior , quantò alter inurbanior .

Quando aliud nil erat ad manum , saltem pomum vel alium donabat fructum , & vehementer affligebatur , si amore Dei rogatus , nil haberet , quod in eleemosinam elargiretur . Majorem crederes hujus fuisse dolorem , quod nihil dederit , quàm alterius , quod nihil acceperit . Sed in oculis Dei sufficit voluntas , cùm tribuendi facultas deest , imò hoc maximè attenditur , ut non solùm pro sis , sed velis prodesse . Nemo arboribus gratias agit , quod fructus ferant , nec vento , quod secundus aspiret ; nam licet hæc omnia beneficia sint , illis tamen deest bene faciendi voluntas , quæ sola apud Deum in pretio est . Utinam hanc voluntatem haberent omnes Sodales , quibus , cùm opulenti sint , facultas non deest , sed sola voluntas , qui cùm erga consanguineos sint plusquàm misericordes , erga pauperes sunt plusquàm crudeles . Sed hi non advertunt , dum despiciunt pauperem , quod licet iste sibi egenus sit , tamen omnes facere divites potest .

Ab hoc charitatis opere ad aliud transit. Afflictis consolandis addictissimus fuit, ut alienis calamitatibus magis affici videretur, quam propriis: ea de causa afflictorum ædes sæpius accesserat, ut eos, quos ope corporali non poterat, saltem spirituali hoc consolationis subsidio sublevaret. Quàm ad rem hîc pronuntiavit Magnus Gregorius: *ante Dei oculos nunquam est manus vacua à munere, si fuerit arca cordis repleta bona voluntate: voluntas autem bona est, sic adversa alterius, sicut nostra, pertimescere; sic de prosperitate proximi, sicut de nostro profectu gratulari; aliena damna nostra credere, aliena lucra nostra putare.*

Certè misericordem Mariophili nostri indolem flentem cum flentibus, gaudentem cum gaudentibus videtur ad vivum expressisse Poëta ille, dum genium pinxit, vultum suum in speculo contemplantem cum lemmate. *Vultum sumit amantis amans:*

Aspice me, quicumque voles me pingere, vultus

Qualis amantis erit, talis amoris erit.

Flentis erit vultus? vultum plorantis habebō.

Rideat ille: iterum vultus amantis erit.

Sollicitus me spectet; ero suspensus, & anceps,

Si timeat; mea mox ora timentis erunt.

Ingens quoque in ejus animo zelus exarserat, salutem proximi spiritualibus suis alloquiis promovendi. Lubeat id percipere ex iisdem actis. Jam docebat rusticos, jam nobiles, jam virgines, jam pueros, jam severum, jam mitem, prout res ferebat, se demonstrabat; cum gaudentibus

lætus, cum flentibus mæstus erat, ita ut omnibus omnia fieret, & omnes ad Deum adduceret. Patresfamilias rogabant eum, ut illarum filios, & filias instrueret in Divino obsequio; Domini, ut doceret doctrinam Christianam ancillas, & famulos. Ab ipsis Religiosis viris subinde ipsi juvenes instruendi committebantur, quorum curam suscipiens primò omnium ad Sacramentorum frequentiam, & hortabatur, & manucebat. Multi alii ejus verbis, & exemplis impulsus, ad hos gratiarum fontes identidem recurrebant. Et sanè quidquid sapientiæ, quidquid eloquentiæ, quidquid perceperat actionis bonæ totum hoc spiritualibus colloquiis in proximi emolumentum transfundebat.

Adeò subinde suis alloquiis ad virtutis studium alios animandi exarserat, ut cum non haberet, quos rebus spiritualibus instrueret, ad parietes suum sermonem dirigeret. Sed quæres hîc quo operæ pretiò? non aliò ac illi, qui ad saxea loquuntur corda: sola bona voluntas apud Deum in pretio est. Qui aliis prodesse nequit, dum vult, faltem prodest sibi.

Semel cum rusticum quemdam suas ante ædes bibentem conspexisset, accessit, eundemque ut haustum suum, cæteraque sua opera omnia iuxta Apostoli monitum bonæ intentionis adminiculò ad gloriam, honorémque Dei referret, prolixè docuit, atque quò plus temporis nancisceretur spirituale suum protrahendi alloquium, eidem suam merendulam obtulit. Quam insignis hæc charitas! benefacere ut magis benefacere queas.

Quan-

Quando conspiciebat fæminas aquam humeris gestantes prout his in partibus moris est, eas monebat, ut Christi crucem bajulantis recordarentur, eisque suum consecrarent laborem, qui etiam aquæ haustui æternum statuit præmium, quique promisit: *aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam Joan. 4.* Quamquam, et Mariophilus noster hîc ea sibi usurpare potuerit verba Gen. 24. *Pauxillum aquæ mihi ad bibendum præbe de hydria.* Nam ut ingeniosè hic commentatur Cornelius: *sitis apostolorum, est desiderium salutis hominum: huic potum præstant, qui eorum verba audiunt, & opere explent.*

Semel fæminam nobilem pretiosè, ornatèque vestitam docuit suo in vestitu Passionem Domini meditari: nimirum, ut quando cincinnos imponeret capiti, recordaretur coronæ spinæ, dum armillas induceret manibus, funium, & catenarum. Nobilis profectò Alchimista! qui etiam fumos nôrat convertere in pretiosum meritorum aurum. Inciderat aliquando in sodalem, et familiarem suum, sed qui cincinnis, cæteroque vestium habitu muliebrem quamdam vanitatem præferebat. Hunc, cùm suum alloquium expeteret, indignabundus à se reiecit, dictitans, se eum pro Sodali non agnoscere, neque agniturum unquam, donec muliebrem illum mundum deposuisset. Quod cùm alter in genua provolutus, se amore Virginis præstiturum sponondisset, cùm eodem in amicitiam rediit, eundemque amplexus est. Hoc monitore indigerent & hodie illi Absalones,

nes, qui cypressum imitantes, caput in altum tollunt, sese in capillorum vanitate ostentant; frondes sine fructu, corpus sine spiritu, pulchritudo sterilis, & virtutis expers, quibus totum pretium forma facit; si tamen quidquam pretiosum est, quod bracteato splendore oculis illudit.

Semel captata occasione, rudem quemdam piis monitis instruxerat, præcipuè verò veram contritionem elicere, & omnia ad Dei gloriam referre edocuerat; qui cùm postmodum flexis genibus benefactori suo gratias agere institisset, iussus est potiùs gratias Deo referre, à quo omne donum optimum.

Confedit aliquando inter duos puerulos multis aliis præsentibus, quos formare signum S. Crucis docuit, nec priùs à labore destitit, quàm scitissimè illud exprimerent. Aliis Parvulis interdum panem ab eo petentibus, panem non dabat, nisi prius signum crucis formassent, & Mysterium SS. Triados enarrassent. Quam bellè hic Petrus Blessensis in illa verba: *parvuli petierunt panem*, ita commentatur: *panem frangit, qui legem ex hominibus*. Utinam hunc panem frangerent & omnes illi, quibus ex officio incumbit; re præ fame parvuli emori cogrentur. Quando inciuerat in nefanda blasphemandi consuetudine detentos, hortabatur, ut blasphemix locò assuescerent illa verba proferre: *Sit nomen Domini benedictum*.

Si contigerat in eos incidere, quibus, cùm mundus tantùm saperet, spiritualia hæc ita desiderarent,

perent, ut pium alloquium non sustinerent, prosequeretur eorum sermonem; inferebat tamen semper sententiam quamdam vel de morte, vel de inferno, & ita in audientium animis aculeum relinquebat piscator hic animarum sagacissimus.

Semel cum inaudiisset personam quamdam à dæmone asportatam disparuisse, ita jacturæ huic indoluit optimus adolescens, ut sequenti nocte toto corpore coram Virginis imagine in terram prostratus dæmonem in nomine Jesu compellârit, dixeritque: *O fur animarum! tune audebis animam, quæ pretioso Christi Sanguine redempta est, abducere? Te conjuro per pretiosum Christi Sanguinem pro me & pro illa anima profusum, ut illam crastina die restituas: Sin minus multiplicabo ego & orationes & opera pœnitentiæ, ut te compellam.* Quæ verba eo spiritûs fervore protulit, ut uberes erumperent lacrymæ, & ut non vanas tantum has fuisse minas cacodæmon intellexeret, quò insignem de se referret victoriam, conspiciatus in terra jacere phlegma fædum ac ingens, illud ore sumptum deglutivit, eo nauseantis naturæ horrore, ut sola facti recordatio postmodum nauseam ei pareret summam, stomachumque moveret. Ex quo facile colliges, quibus ille lætitiis incessest, ubi altera die persona illa frustra pridie, totaque nocte quæsitâ, iterum comparuit. *O charitas! tibi oculos nunquam siccos esse, aut misericordia permittit, aut gaudium, inquit S. Zeno, nec recipis consolationem, ubi vides fratris desolationem.*

Præcipua verò ejus cura & studium eò collimabat,

mabat, ut inter Sodales pax facta tecta custodiretur. Mirabili hac in parte pollebat gratia & dexteritate adeò, ut quando inter Socios enalcebantur jurgia, bella, lites, ille unus ad componendas evocaretur velut alter Angelus pacis. At si altercantes inter se ex eo quæfivissent illis verborum Act. 7. *Quis te constituit Principem aut Judicem super nos?* An non reponere poterat cum Sylvestro? *Fatua interrogatio! Ubi enim charitas urget, nullus est necessarius Princeps aut Judex: ipsa charitas cuncta componit, ut supervacaneus sit iudex.*

Inciderat aliquando in virum nobilem recentem, eaque gravissima injuriâ affectum jam jam ad vindictam ad necem adversarii domo cum armis provolantem: Sistit hic furem; rogat; hortatur, ut pareat, vindictæ animum deponat. Sed actum egit: perstat alter in sententia: illatam injuriæ maculam non aliter eluendam, quam hostis sanguine: Tum Joannes: Si ita est, id saltem meis dabis precibus: Saltem ita ictum moderabere, ut non in momento hostem exanimem, desque spatium, quo ultimis muniri Sacramentis queat. Sed nec hoc à sui impote impetrare potuit, reponente: ita ictum ex destinato dirigam, ut momentò animam è corpore, & in infernum deturbem. Hoc velut fulmine percussus optimus Adolefcens in genua provolvitur, exclamat: En me succedaneam victimam! in me furorem exonera: ego mihi modò gravioris culpæ conscius non sum, adeoque spero, me fore in gratia Dei, quid de tuo inimico sit, nescio:

scio : moriar ego , ut saltem ejus vivat anima .
Frigidam igni affusam crederes ; adeò in mo-
mento hoc spectaculo restincta est ferocientis
ira , cui etiam arma è manibus sustulit , è cor-
de vindictæ studium , plenè restituta cum inimi-
co antiqua pace .

De ira nobilius , fortiùsque triumphare quì
potuerit hic Adolescens , haud ego sanè dispicio .
Joannem Baptistam Faëntium ex religiosissimo
Capuccinorum ordine ferunt , quamvis aliàs ,
uti reliquas animi passiones , ita & iram in po-
testate haberet , hanc tamen aliquando ita effer-
buisse , ut violentiùs cohibita , ferventem iam
nimium sanguinem , ruptâ pectoris venâ , ma-
gno impetu profuderit . Quid hîc Faëntius ?
in templum se raptim conjicit , & ut erat cruen-
tus , ante Christi in crucem acti lignum se ab-
jicit , atque succlamat : En meum sanguinem
Domine ! Præclara sanè victoria ! Sed Faëntius
sanguinem ex ore manantem Christo in sacrifi-
cium obtulit ; Sodalìs Tridentinus vitam , &
sanguinem : ille extinguendæ iræ propriæ , hic
alienæ . Joanni Faëntio , cùm ita sanguinem
suum ante Crucifixi imaginem exhiberet , Chri-
stus , conversâ ad lateris Vulnus dexterâ , ita re-
posuit : Vide , qualia & ego tui causâ olim fue-
rim passus . Quo ille spectaculo attonitus iram
sanguine domitam meliori sanguini dedicavit .
Ad hoc utique exemplar , & Sodalìs noster re-
spexerit , qui totus erat in meditatione Passio-
nis Christi . Altè animo nobili illi illud im-
presserit : si Salvator nos inimicos , & æternæ

mortis reos æterno suo Patri sanguine reconciliavit : Si remisit nobis decem talentorum milia , gravissimas injurias Deo illatas ; quàm par sit , ut homo homini vel unam remittat , eidemque reconcilietur ?

§. II.

Quomodo oderit pravas Societates.

ARistippus interrogatus , quid omnium mirabilissimum sibi videretur in theatro vitæ humanæ ? reposuit : *Vir probus inter improbos.* Adeò operosum est inter malos bonum esse , ut habeatur instar miraculi . Amicitia pares aut invenit , aut facit : illud deterrimum , quòd à natura ita comparati simus , ut quoties bonus malo jungitur , non ex malo bonus fiat ; sed à malo bonus contaminetur . Hinc meliùs est habere malorum odium , quàm consortium . Quem Christianæ philosophiæ aphorismum tam altè animo imbiberat noster Sodalis , ut pravas societates non modò fugeret , ac execraretur ; sed etiam ad eas infectandas , perdendas , eliminandas , omnibus incubuerit viribus . Non tantùm defensivè se habuit , sed offensivè hoc in bello .

Eò jam assurrexerat heroica ejus virtus , ut non jam ipse timeret pravorum lociorum fannas , cavillos , ludibria ; sed potiùs isti expavescerent ejus linguam , & manum . Nullus ampliùs audebat , eo præsente , vel vocabulum proferre obscœ-

Ecceum, ni vellet sonante alapa temeritatem lucrare, & impudens os acerrimæ reprehensionis luxuriam sibi prolui. Nimirum ita fieri amat, quando quis respectus humanos seposuit, conculcavitque. Non est, cur sibi à mala societate timeat; benè ista, quod metuat, habet. Hunc ipsum in finem suam, de qua supra, domesticis in ædibus congregationem erexerat, ut alios consodales à pravis societatibus, conventiculis, lusibus, popinis abstraheret, illius hominum facis hostis acerrimus. Id enim ad literati Sodalitatis partes quàm maximè pertinere arbitrabatur, ut etiam regulæ insinuant, ut non tantum propriæ invigilaret saluti; sed etiam pro viribus curaret alienam.

Inaudierat, latitare in urbe scortum quoddam, unde periculum erat, ne pravi focii, velut corvi ad cadaver, advolarent. Quid ille? nihil non egit zelosus hic auceps, ut venatricem hanc Venerem suis pelleret à latebris; sed actum egit, donec invocato brachio sæculari lupam hanc Mariano insidiantem gregi urbe fugaverit hic Pastor bonus.

Dum Congregationis æditiuum ageret, non ita suas curas immerserat Marianæ suppellectilis custodiæ, quin non longè magis invigilaret Sodalium innocentia, ne illa in ejusmodi milvorum ungues incideret; majus decus Virginis futurum ratus, si oleum ornaretur veris, vivisque castitatis liliis, quàm altaria floribus fictitiis. Hinc in tempore monebat Præsidem, monebat Marianum Consilium, quando intellexerat, hæere

eiusmodi liliū inter spinas ; ut altiore potestate maturè eriperetur , antequam suffocaretur .

Reperire nimirum est non paucos , qui , cum se Parthenii horti genimina genuina profiteantur , spinis tamen similiore , quàm floribus , nōrunt vafre quidvis simulare , & dissimulare , curas observantium eludere , callidè se miscere liliis , & specie larvatæ honestatis alios decipere , spinarum aculeos sub verborum lenocinio abscondere . Applicant se candidioribus animis , quos ut inficiant , ad latus adhærent , officiosa studia præferunt , donec familiari consuetudine sibi eos devinciant , sensimque virtutis fibras elidant , bona proposita improbè dictis & factis , velut in herbis suffocent , & enecent .

O quàm esset optandum , ut frequentius illa renovaretur historia , quam Thomas Cantipratanus narrat de Juvene quodam lascivo , & fœdis ignibus incenso , qui , cum per viride quondam pratum deambulare , infamia caloris sui vestigia reliquit ; quidquid enim graminis pedibus attigerat , exaruit , & ustionis notas retinuit . O pudendum æstum ! o fœdam adustionem ! o ignominiosa stigmata , hircum hunc prodentia ! expalluit tellus ad istud libidinis monstrum ; & si licuisset , sub sceleratis pedibus hiatum diduxisset . Quàm multi perversos vitarent fœcios , si ex eiusmodi stigmatis dignoscerent ; nunc vultu decepti , tunc primùm sibi carbonem vicinum sentiunt , cum se jam denigratos ferè dolent . Hinc oporteret , ut nil antiquius haberet juvenus , quàm eos fugere , qui animorum
ipsi.

psissimi latrones, Pyladem tamen mentiuntur. Sed latent subin hi sub ovina pelle lupi, ut eò grassentur nocentiùs.

Verùm ut accessorium sequitur principale; uti pravas societates Sodalìs noster oderat, sic & deestabatur funestas earundem appendices, otium, noxiam libertatem, choreas, ludos, larvas, gaudeas. Otium, illum parentem, & nutricem ceterorum vitiorum, novercam virtutum omnium, luem pestilentem mentium, morbum lethalem, pulvinar diaboli animitus execrabatur. Festis, ordo diurnus, superiùs descriptus: testes tot præclara opera, queis tempus implevit, ita ut non præterlaberetur momentum, quod non fructuosè collocârit. Immo etiam consolares suos ab illa animi peste, ab otio, abstrahere pro viribus allaborabat. Ipsemet tempus omne, quod à virtutum exercitio supererat, scientiarum studio transigebat, quibus ita erat additus, ut nonnisi evocatus semel iterùmque ad prandium, cœnamve subin potuerit adduci. Interdum eorundem desiderio ita abripiiebatur, ut etiam in mensa libellum sibi ante oculos poneret, ac lectione prandium interpolaret. Integros interdum dies domi se continebat, & citiùs etiam à mensa surgebat, ut plus nancisceretur temporis, quod studiis consecraret. Dictitare erat solitus, se plus studiis, quàm cibis pasci. Tibi forsan hìc in mentem veniet illud, de guttibus non est disputandum, me mea delectant, te tua, quémque sua: aliam huic, aliam tibi placere viam. Sed quæ tibi præplacent studia?

quæ via ? fortasse unus ex iis es , de quibus Solomon : *nullum sit pratum , quod non pertranseat luxuria nostra ?* Sed velim & illud cogites : *extrema gaudii luctus occupat* : mundi fabularum tristis semper est catastrophe , & cum personatis gaudiis larva detrahetur , tunc primum intelliges , quàm non iuverit , vel ad tempus insaniisse. Et ex his pronum erit conjectare , quàm procul Sodalis noster abfuerit à comestationibus , computationibus , conviviis que frequentandis , quibus tot alii indulgent. Et licet quandoque iis interesse Urbanitatis exigeret ratio , suam tamen orexin ad longè alias epulas anhelantem haud obscure prodebat. Nam , ut acta perhibent , tam dextrè nôrat de Angelico Eucharistiæ epulo humanas inter epulas sermonem inferre , ac declarare , quanti referret frequenter eidem accumbere , ut non paucis ex convivis id persvaserit , inque sui sequelam eos pertraxerit. Egregium planè epulonem , qui dum corpus satiatur cibis , nobiliorem animæ famem , & orexin ad Angelicam dapem in convivis suis excitat. Nimirum quem ipse rerum divinarum gustum habebat , totâ vitâ suâ delectationem maximam quærens in auditione Verbi divini , lectione librorum sacrorum , & frequentatione sanctissimorum mysteriorum ; cō gaudebat etiam alios imbuere , ut non solus aliquando compareret ad Cœnam magnam in Cœlo , sed comitantibus pluribus suo zelo , subque exemplo attractis.

Ex dictis etiam haud difficilè erit arguere , quàm procul abfuerit à lusibus , choreis profanis

nis spectaculis , comœdiis , cæterisque mundi irritamentis . Ad longè sanctiora ejus anhelabant vota , ferebantur studia . Delicata omnia , quæque prima mortalibus habentur , adeò ipse penitus non habuit , ut etiam nausearet . Fatebatur ipse , nihil fluxarum rerum jam esse , cujus affectum non illius amore exuisset , qui se suaque omnia pro hominum salute impendit . Æterna tantùm tanto semper in pretio habuit , ut præ illis , & terrena universa , & quidquid in semetipso æternum non meminisset , generoso fastu despiceret . Jam pridem perenni illo suo meditando studio didicerat , non nisi verissimum esse illud : Mundi mel est fel ; ejus munera funera : ejus pax fax : ejus arrisus irrisus : ejus culmen fulmen : illius jocus focus . Mundi fallacis oculi sunt scopuli : ejus cumuli tumuli : illius sors mors : mundi lætitia est tristitia : honos onus : sapientia dementia ; Mellei boli sunt doli ; mundi amplexus fit nexus : blanditia sævitia : copia inopia . Mundus amat , post modicum hamat : pfallit , mox fallit : blanditur , mentitur : dum oritur , moritur .

CAPUT. XIII.

REGULÆ DECIMÆ QUARTÆ
SYNOPSIS.

*Ad extremum omnes satagant suas leges pernosce-
re, atque accuratè ad earum normam
vitam instituere.*

Non est, quod mireris, si tam operosè ite-
rum iterumque sui custodiam inculcant
Marianæ regulæ; nulla siquidem nimia videri
debet cautela, qua contra tam perniciosum ma-
lum, legum neglectum itur. Tria autem ad
perfectionem operis à legibus præscripti requirit
Philosophus, primò quidem, *si sciens; deinde
si eligat, atque eligens propter ipsa: tertio si sta-
bili atque immobili effectu præditus agat.* Primò
igitur necesse est, ut ex scientia opereris, id est,
ex arte, & ad regularum amussim: ad hoc au-
tem cum primis necessaria est legum notitia. Au-
di, quid Chrysologus: *præcedit scientia virtu-
tis actum; quia nemo potest fideliter appetere,
quod ignorat.* Et fanè, quis unquam voluit ar-
tem perdiscere, quin unà & in regulas inquire-
ret, ut eas addisceret? quis se in servum do-
mino locavit, quin priùs sciret, quales hæc
servitus pareret obligationes?

Sed quæ nostro Mariophilo legum Mariana-

rum cura? De illo id dici poterat: *in Angello cum libello*. Hujus testis omni exceptione major vita ad omnes regularum exacta apices. Testantur id ipsum Congregationis commentarii, legum Marianarum libellum, quo utebatur, longo usu exesum, & attritum, fuisse sæpè reperi-
tum à contubernalibus in Oratoriolo à lacrymis madidum, ut intelligeres, verbi divini semen non incidisse in terram aridam. Sed ubi tuus libellus? fortassis jam à tempore immemorabili in angulo quodam in pulvere dormit, & requiescit. O quàm tibi fervirent hæ lacrymæ ad abluendas has fordes. Forfan omnino accepit libellum repudii, aut dimissus, aut amissus? Si ita est, en, alium tibi substituo: Leges nimirum Marianas, in viva Idea expressas, inspice, & fac secundùm exemplar.

Secundò, *si eligat, atque eligens propter ipsa*. Oportet, ut exercitio regularum assuescas; quia Deo placet, placet Deiparæ: non ex timore, non ex aliqua consuetudine, non ob respectus humanos. Opus bonum intentio facit: quod est corpus sine vita, hoc est opus sinè intentione bona. Deus non remuneratur verba, sed adverbia, inquit S. Bernardus; laudatur pictor, non qui multum pingit, sed qui benè.

Sodalis noster suis bonis operibus, quæ singulis mensibus pro more offerebat, identidem hæc verba inferebat: *hoc mense examen meum particulare eò direxi, ut singulis meis actionibus præfigerem bonam intentionem*. Sed quam illam? Illud identidem die ac nocte repetere solitus erat:

Domine, non servio tibi, ut paradysum obtineam. Sic est, diligenti Deum sufficit ei placere, quem diligit; quia nulla major est repetenda remuneratio, quàm ipsa dilectio: nec ulla major dignitas Creaturæ, quàm suo placere Creatori.

Etiam ipsa literarum studia non ad vanitatem honoris, non ad inanitatem quæstus, sed ad unam Dei gloriam referebat: in musæo suo ante mensulam collocavit Virginis imaginem, coram qua, velut Sapientiæ sede, literarios suos peragebat labores, quos etiam condiebant frequentia ad Deiparam, quam unicè adamabat, suspiria, & quasi quædam precum jacula, quæ per intervalla ad dulcissimam Matrem vibrabat; columbam diceres, alterum oculum libris, alterum cœlo intendentem. Credite mihi, Sodales! in studiis cum Maria, seu meliore Pallade pagellas volvit, qui eas Mariano honori consecratas cupit; auram sibi ab ea afflari sentit, quisquis reciproca suspiria frequens ad eam emittit.

In singulis chartis, quibus suas elucubrationes scholasticas inscripserat, legere erat majusculis literis efformatum Mariæ nomen, cui sua consecrârat studia, quam unam utpote Sapientiæ sedem in studiorum suorum Patronam elegerat, & Advocatam, ad hanc confugium habebat orationis: Huic uni felices, quos in literis habuit progressus, in acceptis referebat. Duo suo exemplo demonstrare voluit, Mariam esse illum in clientes sibi devotos sapientiæ aquæ ductum, ficciora ingenia irrigantem, obscuriores intellectus illu-

illustrantem, hebetioris mentis exacuentem tenebras, quas multis naturæ infelicitas infudit, miseratione gratiosæ Virginis depellentem, ac profligentem. Et sanè communis condiscipulorum opinio tulit, eò, quòd præter horas plerasque orationi, & rebus divinis impensas, in literis tamen addiscendis, profectûque maximo, nemini cederet, non nisi divinitus hanc ei doctrinam instillatam.

Tertia exactè obiti officij conditio est, ut *stabili atque immobili effectu præditus agas*, id est, perseveranter. Aliqui sub ipsum Sodalitatum ingressum magnam præseferunt modestiam, promptitudinem, diligentiam, regularum observantiam; Verùm fat citò remittit ardor, refrigescit charitas. Cur ita? motus ille non erat ab intrinseco. Ferrum sub can lentibus prunis illico ignescit, resplendet illico; Si extrahas, iterum nigrescit, ac ad frigus, & naturam redit, quare? quia ferrum non motu proprio effecit illam mutationem, sed contra inclinationem suam violenter admisit. Idem usu venire in hac Spiritûs officina conspicias. Etiam incurij aliàs constringuntur, ut sese inflamment; calorem mutant, compulsi ad id exemplis Sociorum, custodia parentum, vigilantia moderatorum; sed hoc impulsu deficiente, & calor deficit: ardent, scintillant; sed calore vi intruso: liberiores auram nacti, statim iterum refrigescunt, & passionum suarum nigrorem induunt. Ut officium suum exactè quis præstet, agi debet interno virtutis impulsu, non externa vi, uti agebatur noster Mariophilus, qui omnia

nia sua opera animabat interno charitatis Spiritu, ut ipsemet de se testatus est, quando scripsit : *Deum amavi, Deo servivi, absque ullo meo lucro; quare sæpè exclamabam : Domine ! neque propter cælum, neque propter consolationes neque propter ullam aliam rem te amo, tibi servio; sed solum propter tuam bonitatem.* En ! quo ad agendum movebatur impulsu. Qui charitate agitur, operatur magna, & perseveranter : hic ignis dicit : nunquam sufficit. Etiam columbæ Architæ volabant : etiam statuæ Mercurij Trismegisti movebantur, deferentes in mensam lances : Verùm brevissimus erat earum motus; quia non animabantur interno Spiritu. Cordis locò habebant rotas, *machina mentis*, inquebat S. Gregorius, *vis amoris, quæ illam, & è mundo extrahit, & in alta tollit.* Hoc spiritu, si cares, si tuarum actionum primum mobile sint respectus humani, struthionem imitaberis, qui quidem alas ingentes explicat, sed vix à terra palmò levatur : apparebit, quòd voles in altum, apparentia exteriori, sed re ipsa semper reptabis super terram. Quàm verò Mariophilus noster omnes actiones suas interno quodam pietatis sensu imbueret, quàm omnia ex virtutis procederent studio, ex ipsius iterum libet verbis percipere. Semel, scribit ille ! conopeum quod sanctissimi Sacramenti tegebat tabernaculum, auro intextum, reficiendum summis votis à matrefamilias poposci, quæ tandem concessit. Ego impetratam à me vestem, quæ omni ex parte lacera erat, summa cum lætitia refeci;

cī; prius tamen à matrefamilias instructus. Cum autem sartor appellarer, respondi: utinam meo Domino beneficium aliquod præstare possem! indignum me esse, qui hoc munus peragam. Et inter nendum cogitabam, quanta cum lætitia Beatissima Virgo Filio suo vestes confecisset quantaque cum diligentia; quare & ego indicibili cum gaudio & diligentia opus urgebam. Hoc advertit materfamilias, quæ certè, inquit hoc opus ad me pertineret, nec permetterem nisi talem in te gustum devotionemque notare; à quo ad prandium ægrè me avocare potuerunt domestici, vixque finitâ mensâ ad meum redivi laborem, & sex fermè horas duravi. Hæc ille: En! dum manus tota esset in opere, mens tota erat in dilectione, in humilitate, in Deo, in Deipara.

Sic etiam, dum depingeret aliquando flagellationem Christi, adeò meditationi immergebatur animus, ut subinde cogeretur penicillum è manibus seponere, & suas lacrymis laxare habenas. Interdum aliorum lavabat pedes, mira animi voluptate. Sed unde hæc? *Cogitabam, scribit ille, in illo cum discipulis opere, admirandum abiecti cordis Christi exemplum.* Observatus est non semel, etiam in publica via, in genua procumbere, & obvio mendicabulo exosculari pedes. Sed quo Spiritûs impulsu ad hoc demissionis se inclinavit opus? Non alio, quàm quo Mediolanensis ille Sodalis, qui, cum mendico, & fordidato stipem à Coetu Sodalium collectam elargiretur, isque gaudio gestiens in genua

qua procubuiſſet , gratias acturus , Sodalis quoque ad mendici ſe pedes abiectis , luridumque hominem complexus , atque exoſculatus , *Deus bone* , inquit , *tu ad pedes meos accidis* , *Chriſti perſonam qui geris* ? En , quò reſpexit & Sodalis noſter : ſuſpexit in homine Deum ; in paupe-
re Chriſtum .

Inde etiam ſuam traxit originem ſua illa erga pauperes reverentia . Semel , cùm pauper aliquis , & ipſe ad eundem , eumque peranguſtum ponticulum conveniſſent , voluit ut alter præcederet , quando in xenodochio ægris inferviebat , quando pauperculum alloquebatur , etiam quando puerulo vel puellulæ ſtipem largiebatur , id ſemper nudato præſtabat capite . Chriſtum in pauperibus honorabat : altè nimirum illud principium animo impreſſerat , quo imbutos etiam ad infima obſequia alacres olim demiſſe intellexerat Aquilanos Sodales , ut ægris apertò capite inſervirent , daréntque manibus aquam , & potum genibus flexis præberent , cùmque vir nobilis obtreſcendo diceret : *nimirum* , *paria nunc mendicis ac Principibus obſequia præſtantur* : Præfectus pro reliquis reſpondit : *miraris* , *paria utriſque præſtari* ? *enimvero illud ego potiùs admirror* , *pauperibus non ampliora , maiorique cum reverentia deferri , quàm Principibus ; cùm in his eorum dignitas , in illis Chriſtus venerationis cauſa ſit* .

Imitare & tu , lector Parthenie , hunc ſpiritum , & non illorum , qui ſpiritu ita debiles ſunt , ut ad omnem motum inconfiderati verbi ſinant

finiant à corde auferri omnem custodiam legum Marianarum. O quot ad risum, ad cavillum pravi focij agitantur ut arundines, quò cuiusvis vocis sibilus eos inclinat! Qui in corde foveat genuinum magnæ Matri placendi, inserviendique studium, non ut vexilla turrium agitantur in omne latus à quovis vento; sed durant, & perseverant, ut annosa quercus, quæ ne quidem vacillat ad fragores tempestatum, qualem in nostro Mariophilo Congregatio Tridentina semper suspexit, qui stabili, atque immobili affectu præditus, in actionibus suis in vitæ cursu unicè respiciebat, velut ad cynosuram, ad virtutis excellentiam, Deiparæque beneplacitum & honorem, non ignarus, Beatam Virginem non tam respicere ad id, quod quis agit, quam cur & quomodo agit; non tam ad substantiam operis, quam modum; non tam ad initia, quam ad finem.

Atque his omnibus virtutibus suis terminum immotum constituit perseverantiam, qua ab incepto semel apud nos pietatis officio neque ipse quidquam digressus, neque ab aliis deduci se unquam passus est. Et sanè, vix est aliud certius præcipui & eminentis erga Deiparam affectus argumentum, quam quædam in eiusdem cultu assiduitas ac constantia. Thesaurus, cui in dies fit additamentum, etsi illud magnum non sit, incredibile tamen augmentum accipit cum tempore; quantò magis, si fiat id per concatenatam actuum præstantissimorum seriem, uti in Joanne nostro apparuit, qui tandem nobis vale-

ledicens, ac Romam profectus, Societatem IESU ingressus est, in qua per quinquennium circiter sanctissime vixit, & tandem circa annum Christi 1653. dum Præfectum in Seminario Romano ageret, diem suum obiit; Sed qua morte autumas? si ex signis prodromis arguere licet, non nisi pientissima. Geminam ille præparationem morti suæ remotiorem unam, proximiorē alteram adhibuit, utramque talem, quæ non nisi effectum fortiri potuit optimum. Jam prius bis mundo mortuus, semel admirabilis suo mortificationis studio, quæ servus Mariæ: iterum relictō sæculō, quæ Jesu Socius in Religione; an non à Matre, an non à Filio mortem speraret exoptatissimam? Res est tam plena solatii, quam unanimi Patrum calculo firmata, malè illum mori non posse, qui Mariæ vixit obsequiis.

De Sodali quodam Friburgensi annuæ perhibent, eum, cum ardentioris febriculæ vehementiâ ad extremam vitæ lineam deductus fuisset P. Præsidi solatium animæ suæ in hunc modum exposuisse: Nunquid mi Pater! assidentem mihi Patronam Cœli Dominam vides? Ecce triduô iam sustinet me, solatur afflicto, erigit pusillanimum congređienti cum morte sudorem abstergit verbo: facit id morienti, quod incolumis sæpè petii, ne scilicet me deferat in hora mortis. An non simile quid sibi quoque polliceretur hic admirabilis noster Sodalis Tridentinus? Et quid ni materna inter ubera hunc clientem reficeret gttatiarum Mater, qui per totum annum jejuniis emaciatus, in ipsis festorum illius pervigiliis ad usque

usque noctem, ne vel tantillum admisit, quo corpus languidum reficeretur? Quid ni promerita tandem lauro victorem filium coronaret, qui nullum in vita diem præterire voluit, quo pulchrum de rosis fertum, ardentissimis affectibus connexum, Materno vertici non imponeret? Gratis certè non amatur Virgo, nec coronatur. Nihil ambitiosius expetierat unquam innocens hæc columba, quàm in vulneribus habitare Christi, quàm in gremio quiescere Matris divinæ. Hinc vivendi legem, patiendi robur, moriendi denique artem hauserat, quæ illum haud dubiè Matri gloriosæ sociaverit in Cœlis, postquam ab hac Matre afflicta divelli nullis voluptatibus potuit in terris.

Sic est: *piissimè obiit, clarissimam sanctitatis famam post se relinquens*. Ita testabantur literæ Romæ missæ ad Congregationem nostram. Postremos dies vel noctes integras ardentissimo virtutum Theologicarum exercitio ad mortem se parabat, quod illi difficile non erat. Mors Echo vitæ: quibus studiis assuevimus in vita, ea quoque in morte recurrunt. Identidem Mariam ardentissimis suspiriis invocabat: quid mirum? Cœlum ingressurus, si hujus Januam pulsaret. Tandem cum fatalem sibi horam imminere advertit, acceptam Christi in cruce pendentis effigiem, & sanctissimæ Matris iconem, post crebras tenerrimâsque dissuaviationes pectori imposuit, atque sic iis, quibus vixit immortuus fuit.

Refert Sodalis Parthenius, Novodomi nobilem adolescentem subitâ febriculâ decessisse. Hic

ad ultimam luctam instructus, jussit canem nigerrimum scuticâ abigi, ut B. Virgo, quam adventare cernebat, commodum ad se accessum haberet: quam etiam lecto jam adstantem manibus junctis venerabundus alloquebatur: O Virgo! ò Maria! ò Patrona mea dulcissima! tuum ne desere tibi castimonie votò obstrictum, & in hora mortis suscipe. Dixit, repetitisque frequenter Jesu, ac Mariæ nominibus, cum ea ad Superos triumphabundus abiit.

Hic, velim, benè notes ultima illa verba: *cum ea ad Superos triumphabundus abiit*. Qui in vita sub Marianis pugnant vexillis, & vincunt, his Maria non tantùm assistit in morte, sed etiam post mortem eos sistit Divinissimo suo Filio: impetrat, ut *ammò quiescant à laboribus suis*: Sed qua in sede? Qui vicerit (inquit Rex & dator gloriæ Christus) dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ejus. Apoc. 3. 21. Ad hunc thronum utique, uti sperare fas, deduxerit in triumpho Sodalem quoque nostrum Tridentinum Maria, qui sub Ejusdem auspiciis cum mundo, carne, & dæmone pugnavit fortissimè, gloriosissimè triumphavit. In triumpho, inquam, deduxerit longè solenniore, ac olim suis triumphatoribus adornavit Roma. Frustra hic mihi jam suos Aurelianus Imperator cervos, molossos, aut tigres Heliogabalus, elephantos Pompejus, Firmus Imperator struthiones, leones M. Antonius; frustra Imperatores cæteri alias belluas, currus trium-

triumphales trahere coactas urbi, orbique super-
bè ostentaverint, quando nostro Mariano trium-
phatori in cæleste Capitolium invec̃to jugum in-
duerint pro cervis cicurati timores, pro canibus,
domiti invidiæ motus, pro tigribus, fracti iræ
impetus, pro leonibus compressi audaciæ nifus,
pro elephantis superbiæ debellati conatus. Ejus
triumphali effedo inscriptum resplenduerit pro-
cul dubio illud Abbatis Clarevallenfis lemma:
Quod pugnātem fatigat, vincentem coronat.

Sed quæ corona? Non utique illa, quam olim
suis triumphatoribus statuit antiqua Roma, vel
castrensis, vel muralis, vel civica, vel obsidio-
nalis; sed immortalis, & non alia quā *coro-
na vitæ*! Nam ubi nunc illa in ornamentum ca-
pitis pretiosè implexa, vel hedera Bacchi, vel
Cæsaris laurea, vel palma Rutilii, vel quercus
Coriolani, vel myrtus Varronis, vel olea Her-
culis, vel Decii gramen, vel denique aureum
diadema Caligulæ, solem, & lunam, & sydera
errantia præferens? Emarcuere illa, inque cine-
res, unā cum capitibus coronatis abiēre omnia.
Coronæ, quas genuinis Mariæ Clientibus cælum
statuet, tabescere nequeunt, ætate sua æternita-
tem æquant.

Testantur insuper prædictæ literæ Romanæ, Jo-
annem nostrum eam post se sanctitatis famam
reliquisse, ut statim post obitum plurimi ve-
stes ejus diriperent, & alia ab eo usurpata reli-
quiarum locò haberent. Quin imò sparsum est,
quòd quidam Convictorum, devotionis causā,
ei auriculam absciderit.

Memorat Surius, ob patrata à S. Avito innu-
mera miracula, adeò in eum populorum accen-
sa fuisse studia, ut Aurelianenses, Dunensésque
mortui exuviis inhiantes, propè ad arma vene-
rint. Jam castra castris opposita stabant, con-
cursumque fuisset, ni Leusus quispiam, summo
genere vir, furentes monuisset, ne crudeli pie-
tate Divum offenderet. Utinam pari studio pro
Joannis nostri non exuviis, sed virtutibus à So-
dalibus certaretur, quas in medio positas nulli
invidet, nobilissimas sine dubio omnium reli-
quiarum.

Nec est, cur quisquam hic miracula exigat;
nam teste S. Petro Damiani, *uberiorem fructum
præbet audientibus Sanctorum vita', quàm mira-
cula: illa exigit imitationem; ista ingerunt admi-
rationem: miracula docent, quàm Sancti fuerint;
vita verò insinuat, qualiter & nunc homines fie-
ri valeant Sancti.*

CAPUT XIV.

Anacephalæosis hætenus dictorum,
seu Parænesis ad Marianos
Sodales.

AD quod olim tam ardentè hortabatur Chri-
stianos omnes S. Bonaventura illis verbis :
Mariam induite , quotquot diligitis eam : Hæc
luceat in moribus , splendeat in actionibus ; splen-
dido Mariæ vestimento induitur , & velut sole
amicitur , qui illustres Sanctissimæ Virginis vir-
tutes æmulatur : id ego singulariter sibi dictum
velim arbitrentur Parthenii Clientes . Jam ab
initio hujus opusculi Sodalem speculum quod-
dam esse dixi , quod B. Virginis mores in se re-
ciperet , & aliis repræsentaret . Videte digni-
tatem vestram , Sodales , imago quædam divi-
na : speculum justitiæ , norma quædam rectè vi-
vendi , simulacrum B. Virginis quoddam , speci-
ménque virtutum illius estis . Magna omninò
dignitas , & præ qua nullas ego avorum , ac quo-
rumvis majorum mihi imagines optem . Qui
verò Virginis audire vult & speculum , & imi-
tator tenui conatu , & perbrevis passu grandia ejus
vestigia non implebit . Tantæ artis prototypum
diligentem in ectypo requirit penicillum , nisi
monstrum imagini substitutum velis .

Vidimus superiùs, quàm præcellens archetypum in Deipara Sodali prima exhibeat Regula, ad ejus normam suos effingat mores; & primò quidem imitandam Virginis castitatem. Fuit equidem Maria teste S. Bonaventura *mare quoddam plenum gratiarum & virtutum*; Hæ enim omnes in illam à primo statim conceptu plenissimis canalibus, & quidem maxima cum dignitate confluxerunt: at nullius virtutis laude tantùm enituit ac pudicitie, ita ut ceteræ virtutes in Maria velut in speculo, castitas velut in sole reluceret. quo fit, ut quamvis perfectionum omnium decora, & ornamenta in Virgine habeamus, in eam tamen intueri potissimùm debeamus exemplum custodiendi.

Nolim hic mihi dicas: nimis altum, & non imitabile tibi proponi exemplar: hunc solem tuos non ferre oculos. Non exigit regula, ut eoque assurgas, donec omnes illos altissimos Archetypi apices exæques. Imitare heliotropium solis florem dictum, qui, quia solem perpetuò respicit, eidem quaquaversum suam inclinat faciem, ita ut dum sol in Cælis circulum describit maximum, hic in terris & suum licèt minimum describat. Sic & tu, si Virginem non assequeris, saltem sequeris: si cœlum non attingis, saltem humi non reptabis. Quòd si tamen solem hunc intueri tui non sustinent oculi, eos saltem defige in perfectam Tridentini Sodalis Idcam, quem liber iste tibi exhibuit; In hac refractis radiis, minorj oculorum offendiculo, Marianarum virtutum splendorem videbis adumbrat-

bratum. Imitare proin primo Confodalis tui castimoniam. Magna vis exemplorum, & momenti plurimum habet ad sequelam ea cogitatio, *nihil nimis arduum esse, quò Sodales tui evadere potuerunt.* Sic S. Augustinum, *casta dignitas continentiae, serena & non dissolutè hilaris, honestè blandiens, ut veniret eò, quò transire dubitabat, hortabatur: extendens pia manus, plenas gregibus bonorum exemplorum, & cunctantem, irridebat irrisione exhortatoria: Tu non poteris, quod isti & istae? ab illicitis scilicet voluptatibus animum corpusque continere.* Et huius quidem virtutis cultura deberet esse Parthenii clientis princeps cura. Est enim castitas gratissimum Virginis domicilium, & jucundissimum diversorium; nam ut ingeniosè in illa verba: *pascitur inter lilia* Cant. 2. Mellifluus Doctor observat: *amat florigeram patriam flos de radice Jesse, & libenter inter lilia pascit flos campi, & lilium convallium.* Huic consonat S. Franciscus Salesius: *Castitas virtutum omnium est lilium nihil pulchrum nisi per puritatem.* Hinc juxta S. Zenonem, *Castitas vera est aeterna formositas.*

Imitare & Confodalis tui humilitatem. Harum virtutum Virginitatis, & humilitatis pulchra est permixtio, teste Bernardo, nec mediocriter Deo placet illa anima, in qua, & humilitas commendat Virginitatem, & virginitas exornat humilitatem. Quæ cum omnibus, tum singulariter imitanda est Sodali. Velim autem ut ad Exemplum Tridentini nostri Confodalis tua tibi humilitas quàm maximè pro custodia castitatis ser-

viat; nimirum, ut non altum sapias, caveasque, ne nimia tui te fiducia decipiat, & tuis innixus viribus in Castitatis agone discrimen non declines. Quisquis hic non timuit, jam lapsus est. Quot & quales viri post mortificationes, & victorias, post signa & magnalia incauto foeminae aspectu corruerunt? nonne praesumptuosae temeritatis est, si adolescens, in lubrico consistens, vitiò ætatis ardens, ubi tot viri cecidère, aliquid audeat, & non evitet discrimen?

Hanc pugnandi rationem inculcat Doctor gentium: *fugite fornicationem*: non dixit odiò habete fornicationem, aut averfamini, sed fugite: nimis acer, & vehemens hic agone est, fugiendo repugnandum est. *Fuga Laurigeros parit ista triumphos*. Quos vel ipsi Poetæ tibi ingeniosè polliceri sunt visi, cum Virginem Daphnidem Apollinis amores fugâ eludentem, in arborem Laurum triumphis deputatam, versam esse finxere. Imitare & obedientiam exactissimam quæ Præsidi, quæ Magistratui Mariano, quæ suis Superioribus præstitam à Sodali nostro. Hæc virtus, uti cæteras omnes menti inferit, insertasque custodit, ita pariter summum est, ac planè necessarium tenerioris ætatis ornamentum. Uti ex primi parentis inobedientia omnis felicitas infirmata est; sic pariter per obedientiam Filii Dei redintegrata, cui medicam quoque admovit manum cælestis illa Archiatra obsequiosissima illa voluntate: *fiat mihi secundum Verbum tuum*. Hanc Christus præ cæteris virtutibus commendavit, qui ne eam per-

perderet , perdidit vitam . Christus obedivit Matri suæ , cur non tu , & tuæ ? Non dedignetur facere Christianus , quod fecit Christus . Pudeat , pœniteat , si illa quæ est terribilis ut castrorum acies ordinata , in castris suis minùs obedientes habeat , quàm vel Scipio , vel Mitridates in suis : atqui hic suos inter milites habuit , qui libratum jam in hostis caput gladium , cùm receptui caneretur , ipso in ictu cohibuit , vaginæque reddidit : ille rogatus , quamam refretus classem educere in Africam pararet ? trecentos viros ostendit , turrîmque è maris scopulo assurgentem , & dixit : *nullus horum est , qui non conscensa turri semet in mare præcipitaturus sit , si iussero .* Uti victoria ab obedientia pendet in præliis profanis , sic in Marianis : hac instruere , ut illam consequare .

Imitare & reliquas virtutes omnes , quæ in Sodali nostro tot tantæque , ac in gradu tam excellenti eminuere , ut quæ in singulis singulæ , in eo uno viderentur singulares . *Animo virtute ex-culto , teste Tullio , nihil est formosius , nihil pulchrius , nihil amabilius , cuius facies , si oculis cerneretur , mirabiles sui amores excitaret .* Hanc animæ pulchritudinem nitorémque facile assequeris , si cum Mariophilo nostro ea adhibeas remedia , quæ serviunt ad eluendam omnem peccati maculam . *Haurietis aquas cum gaudio de fontibus Salvatoris* monebat Propheta Isaias c. 12. hi fontes sunt Sacramenta de vulneribus Christi uberrimè profluentia . Ad has scaturigines gratiarum , volunt regulæ , ut crebrò anheles

heles , sicut cervus ad fontes aquarum , hanc tibi vivificam propinant aquam , ut cupiditatum extinguas sitim , & ablutus puritatem conscientiae consequaris , longè gratissimum illud virtutibus diversorium ! Hoc autem eò facilius consequeris , si illam accuratè custodieris regulam , quæ vult , ut *cuique suus certusque sit conscientiae arbiter* . Nec immeritò : nam , ut benè observat Sodalis Parthenius : unum , certumque esse convenit , qui te nôrit , qui morbis tuis efficacem medicinam faciat : sanitatem non amat , qui apud multos medicos quærit ; priusquam morbum tuum quartus , quintusve inspexerit , periisti . ita qui temerè per diversos animorum medicos vagantur , morbis vix levantur . Ut neque Pastores , neque coquos plures prodesse aiunt . Quid enim quæris ? Ut & hic , & ille dissimulet ? Ut impunè apud tertium deponas , quod ad primum iteratò referre non audebas ? Ut quartus te ad se primò adeuntem benignè dimittat , quem primus relabentem toties , absolvere non posset ? Ut nemo sciat te eadem iterare ? Ut peccandi occasiones nemo præscindat ; quia nemo notat ? Quisquis talis es , arbitros quidem mutas , sed non animum ; & si nescis , rarò absolveris , quia idem : id est , reus esse vis , atque ad amplectendam feriam frugem animum nunquam inducis . Et videlicet palpum aut fomentum , non scalpellum ulceribus tuis quæritas . Seriò integritatem animi tui exposcenti , sit certus , qui animum perspectum habeat , qui constanter morbum curret , qui remediis mutatis experiatur omnia , ut
tibi

tibi sanitas reparetur. Quibus alia mens, illi jam propè propiùs perierunt. Porro Epulæ Eucharisticæ Mariophilo nostro suæ erant deliciæ, suus in terris paradisus, ad quas sua unicè anhelabant vota, ferebantur studia. S. Chrysologus Eucharistiam vocat arborem vitæ plantatam in medio paradisi Ecclesiæ; quia ex ea comedentibus vitam divinam & consimilem immortalitatem non tam spondet, quàm fervat. Perire debuerant herclè universi, si hanc arborem vetitam sibi intellexissent. sed quæ arbori huic, & paradiso insidiari solet Orci perennis invidia, invenit & hic nocendi modum veterator serpens è loco diverso & armis contrariis nos oppugnans ac olim nostros Protoparentes Adamum & Evam. Quos olim ingluvie perdidit, hodie exfugit inedia. Pulsus licet ex arbore paradisi, vel remotissima cernit hic serpens Epidaurius. Non citiùs ad esum divini hujus fructûs manum parat extendere bonus Sodalis, cùm sibilat horrendum è tesquis suis excubitor anguis; sistere manum & dentes jubet: moras iniicit ac torpedinem, & nisi vanus sim augur, haud paucos hodie hac arte basilisci territos pessimè circumvenit. Certi populi in Africa Abissini dicti tam severum sibi quot annis indicunt jejunium, ut viribus omnino concidant. Hujus non ignaræ nationes circumjacentes eorum hostes, finem hujus jejunii expectant, & tum armis adoriuntur, quando præ debilitate, nec arma contra expedire, nec pedibus insistere queunt. Hoc ipso stratagemate utitur Orcinus serpens, jejunium

suadet, & abstinenciam ab hoc cibo fortium, ut sic debilitatos, languentésque spiritu, suis adoriatur technis, eoque sternat facilius. Hinc non immerito Congregatio tamquam provida mater suis filiis hanc legem tulit: *quocunque mense non comderitis, paradiso vestro periclitamini.*

Observaveris superius, Joannem nostrum sub sui Confessarii directione maturè suscepisse deliberationem de vitæ statu, consilio tam sapienti, quàm omnibus imitando, nam ut rectè observat Gregorius Nazianzenus. *Certum vitæ genus constituere est res tanti momenti, ut totius vitæ vel rectè, vel malè traductæ fundamentum in eo sit positum.* Nam licet Deus omnes velit fieri salvos, adeoque singulis aliquam gratiarum seriem præparaverit, quæ si à nulla creata voluntate turbetur, illos certò ad Cœlum ductura est; non tamen per eandem omnes viam seu vitæ statum deducit, sed gratias efficaces aliquibus paratas alligat ad certum statum, quem si ipsi vel defectu prudentis deliberationis non agnoscunt sibi à Deo præfixum, vel agnitum amplecti nolunt, sed ad alium se transferunt, possunt in eo quidem salvari, sed quia filum divinæ circa se Providentiæ turbarunt Deus illos in gravia peccata labi sinit: itaque gratia finali & æterna beatitudine sua culpa privantur. Hoc doceris ex illo Prov. 1. *Vocavi, & renuistis Despexistis omne consilium (observa: consilium meum --- Ego quoque in interitu vestro ridebo.* Hinc S. Gregorius in Epist. ad Maur. Imp. *sunt, qui nisi omnia reliquerint, salvari apud Deum*

Deum nullatenus possunt. Videndum proinde cuique salutis suæ studioſo, ne in tam grave discrimen per suam incuriam se coniiciat, sed prudenter de vitæ statu deliberet, ut agnoscat, qua ipse via se ad Cœlos deducendum sperare possit.

Notaveris etiam superius, Mariophilum nostrum, ut in perfecti Sodalis ideam se se expoliret, familiarissimum sibi fecisse frequentem usum, examen conscientiae. Quater subin de die id instituebat: horis subin singulis in se ipsum descende-
bat, conscientiae suæ latebras excussurus: nec tantum id sapiens hic adolescens factitabat, sed & censorio iudicio, creberrimè in singulas suas actiones animadvertibat. Poterat & hic, si libuisset, idem de se profiteri, quod Romanus sapiens: *speculator mei, censorque secretus cognosco de moribus meis.*

Imitare tu quoque & informatus verbis, & instructus exemplis, ac attende tibi, qui tibi ipsi cavere à te ipso cupis. Nemo namque læditur, nisi à se ipso. Nosce te, ut vincas, regredere in te ipsum sapissimè, ut noscas. Anguilla in se ipsam retorta, quem cingit, suffocat. Elanguescunt vitia, si in te ipsum crebriùs te reflexeris. Denique velim sapienti credas: *qui peccare se nescit, corrigi non vult. Deprehendas te oportet, antequam emendes.* Seneca ep. 28.

Examiனி conscientiae generali adjuugebat Particulare. Deligebat nimirum è toto vitiorum agmine quasi ad singulare certamen provocandum unum, cum quo strenuè congredebatur, atque debellabat, tum aliud, atque aliud tentandum, ac

con-

convellendum aggressus. Incredibile dictu est, quot victorias spondeat hoc armorum genus, cui vitia penitus excindere animus est. Contra multa simul vitia decertare, est omnibus indulgere. Nec Hercules contra duos. Unum designandum est, quod in singulare certamen deligas; alias nullum vinctes. Tela seorsim fragilia, in fasciculum ligata quodvis robur eludunt. Ita vitiorum omnium victor erit, qui contra singula pugnaverit; Unde Thomas ille Kempensis: *si omni anno, inquit, unum vitium extirparemus, citò viri perfecti evaderemus.*

Suaferim autem, ut primò omnium securim admoveas passioni tuæ principi, ac prædominanti, quæ cæterorum velut dux est & mater fecundissima malorum. Implacabile debet bellum intercedere se inter & vitium illud, quod tam diu calcaneo tuo insidiabitur, quamliu vita supererit. Non morietur hostis ille, nisi te mortuo. Ut ille semper in armis, ita tu semper esto in vigilia. Ut capite succiso membra omnia concidunt, sublato duce dissipatur exercitus, ita debellata passione principe cæteræ ducuntur in triumphum.

Imitare & illud Consodalis tui perenne orationis studium, præsertim id, quod mente peragitur, quo ille velut scala usus ad excelsum illum perfectionis ascendit apicem: Nec mirum: in hac orandi methodo rerum omnium eam vilitatem intueri licet, quam facile despicit, amoremque suum ab illis abstractum ad Deum, cuius infinitam præstantiam usu atque consuetudine

ne propius nosse incipit, transfert. In hoc pia commentandi studio virtutis pulchritudo atque sincera jucunditas se se aperit, vitiorumque turpitudine, & molestissimi aculei in lucem, ac conspectum proferuntur, quo fit, ut virtus probe cognita nullo negotio ad se trahat, & vitia remotò falsæ voluptatis velò prodita, horrore sui abs se cautiores absterreant.

Nec abs re feceris si ad imitationem Mario-phili nostri ad S. P. Ignatii obeunda sacra Exercitia mentem aliquando adjeceris. Si prava quadam peccandi consuetudine gravatus teneris, in hac spiritus officina ferrea illa dissolvetur ac colliquescet catena. Si velut in labyrintho quodam cogitationum deprehensus, nescias, ad quem vitæ statum te transferas, hæc Ariadnæum filum porrigent, quo elucteris. Si Cœlestibus donis mentem tuam irrorari cupis, hic toto sinu pluviam excipies. Enimvero si unquam ullum tempus est, cum se animus Deo dilatat ad ejus opes capiendas, illud est, quo à curis aliis liber Deo vacat. Hic se Divina liberalitas ubertim infundit, capacemque mentem sanctissimis votis, ipsoque adeò Deo complet, unde alacris ad pia veluti secundò ventò inferatur. Verbo: in hoc mentis silentio, in hac rerum omnium oblivione & nuditate vera cordis requies, vera tranquillitas sita est. Ibi reperitur Deus, ubi omnes creaturæ deferuntur.

Et profectò his ex Exercitiis tam mirabiles morum, vitæque totius mutationes ex

tantumque lumen vivendi accensum est, ut Bartholomæus Torres Episcopus Canariensis testatus sit, eum, triginta annis, quibus versatus sit in studiis sapientiæ, & permultis, quibus Theologiam docuerit, nunquam ad suam utilitatem didicisse tantum, quantum se Exercitia paucis diebus docuerunt. Ac neminem sibi cognitum ait, qui non pietatis magnum inde profectum retulerit, palamque prædicaret, nihil omnino è mortalibus rebus se voluisse iis antelatum. Atque utinam, inquit, quanti est ille thesaurus, tanti æstimare possemus.

Et ex his orationum fontibus videtur scaturisse in Mariophilo nostro illa puritas intentionis, illa accuratissima in omnibus operibus suis agendi ratio: Poterat & ille dicere cum Psalmista: *oculi mei semper ad Dominum* Ps. 24. Oculi actionum intentio est: Oculos ad Dominum semper habet, qui per intentionem ad amorem Dei dirigit omne, quod agit. Plus intentione nostra Deus, quam opere, conatu plus, quàm executione, voluntate potiùs, quàm re ipsa delectatur, ad illius non hujus mensuram præmium constituit. Optima autem intentio, quæ ex puro profluit amore Dei. Aurum est charitas; ut ab illo ignobilia etiam metalla vel ligna fulgorem, sic ab hac viles, omittendæque aliàs actiones pretium accipiunt.

Oportet autem & bona benè facere: benè facere est rem ad legum amussim facere; suo rem quamque tempore & modo facere; à neutro vel latum unguem discedere. Sic qui agit, multum facit,

facit, esto non multa. Aliud enim est bona facere, aliud bonum effici; nec enim quia bona feceris, continuo factus es bonus, nisi benè eadem feceris. Bona & non benè facere, idem est, ac characteres, quos formas, litura obliterare.

Oportet insuper, ut cum Sodali nostro in operibus tuis excellens sis, ut res obviæ, quæ ad manum sunt, & facilè passim occurrunt, nec sui desiderium, ut obtineantur, nec obtentæ solatium creant: ita opera vulgaria numerum non pretium faciunt. Ponderat Deus, non numerat opera; rem, non censum attendit. Vide quid ei offeras; & memento: tuo, ut supremo rerum omnium Domino, rara, exquisita & planè insignia esse debere, quæ offerri mereantur.

Præprimis autem velim, ut Sodalis nostrî Tridentini vestigiis insistas in pravæ societatum fuga. E pueritiæ quasi portu egressis primus scopulus, isque periculosissimus, occurrunt focii: hi innocentiae piratæ velis remisque devitandi sunt, ac nunquam magis, ac quando, ne videantur lupi, ovinam induunt, artificiosè nequitiam contegunt, ut eò grassentur nocentius. Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis Prov. c. 3. monebat sapiens: lac isti proponant: intus est venenum. Quare ut primum advertis te iam apertè advocari ad flagitium, clama *lupus hic, hic lupus est*, & amicitiam istam non dissolve, sed rumpe. Evangelii præceptum est: *si oculus tuus dexter scandalizat te erue eum, & proice abs te*. Sit & amicus iste

oculo dextro charior, abige à te isto Christi baculo: *vade post me sathana, scandalum es mihi,* aut isto S. Agnetis flagello: *discede à me pabulum mortis, fomes peccati.* Quòd si canis impudens urgere pergat, perge tu obniti, *non faciam latres, & oblatres licet usque, & usque non faciam.* Non audeo, inquis: quid non audes? negare. Negare audes; ille aufit rogare? Sed spernar, traducar, irridebor! Quid inde? Ut vermis fructus magis maturos, ita malitia eos plerumque arrodit acerbius, qui meliores. Certum bonitatis indicium est, malis displicuisse: vituperium foret, à talibus amari & commendari. Nihil pensi habe, si de te ii loquantur malè, qui nihil faciunt benè. Nec cenferi debet malum, unde meliores fimus. Cos ista virtutis est. Non parum juvant mali probos, dum persequuntur, augent patientiam, merita cumulant.

Hortabatur etiam alios Tridentinus hic Sodalis, ne larvati incederent: Deum etiam rogabat ut Principibus inspiraret, ne larvas, & profanas comœdias permitterent. Ita acta Congregationis. Verùm tu in istis nil latere periculi, tuta omnia arbitrare! sed toto aberras Cœlo. Inter gravissimas eacodæmonis impugnationes, quibus etiam pudicæ mentes exagitantur sunt formæ, quas oculis, cæterisque sensibus infernalis Protheus obiicit. Irritamenta præsertim libidinis tam artificioso penicillo expingit veterator, ut multi præsertim juvenilis ætatis, cum illo vetiti amoris magistro, & ciniffone exclamare cogantur: *ut vidi, ut perii! ut me meus abstulit error: Dea cypri,*

cyprica (sic luxuriam Poëtæ nominant) miseris mortalibus, ut versutiùs illudat, varios in comitatu suo stipatores habet : nam, & vestium luxus se spectandum exhibet, & odorata narium illicia suavem auram spirant, & cantores, ac cantatrices dulcibus modulis personant; crispatis capillis ephœbi, & formosæ adolescentulæ venustate oris blandiuntur aspectui; unde fit, ut haud pauci hoc spectaculo capti, se se assecclas huic choragio applicent. Quibus clam imagines hæ semel visæ adeò tenaciter adhærent, ut frustra conentur eas è memoria delere; quidquid agant, & abigant, redeunt species, & vel invitos vellicant. Alii non contenti hanc lascivam vanitatis pompam oculis spectare, sensu experiri, etiam animo revolvunt, & repetita sæpius delectatione, degustant.

Quare meum sequere consilium, & missis his ludricis lubricæ voluptatis irritamentis, ac vanitatis illecebris tuos oculos, tua studia, tuos amores in eam transfer, quæ sola est *Mater pulchræ dilectionis*. Ad hoc præstandum, uti innumeris aliis teneris titulis, sic quàm maxime obligaris ex eo, quòd sis Sodalis, id est Mariæ filius. Mariophilus noster, ut statim in primo legeris capite, solitus erat Mariam non alio compellare nomine, quàm *Mater mea*. quo indicare voluit, Mariam esse Matrem Sodalium: Sed nunquid illa est Mater Christianorum omnium? equidem non diffiteor; sed significare voluit, Mariam Sodalium esse Matrem singularem, & non ordinariâ quadam prærogativâ, Sol in om-

nia quidem hæc inferiora corpora beneficos suos dispensat radios ; sed non omnibus æquali eos munificentia impertit. Gemmæ & uniones dicuntur illius partus proprii , horum auctor ille & parens : in reliqua , ut causa universalis , in has influit ut causa particularis . Gemmæ sunt Sodales , quos ut partum sibi ex alle proprium vendicat Mulier illa vestita sole . Horum illa sola & parens , & auctor . Mysticum hoc Congregationis corpus Illa sola concepit , & intra protectionis suæ finem recepit ; hoc Illa coagmentavit , ad sui similitudinem Marianis suis efformavit legibus , & in publicam Christiani orbis lucem enixa est : hunc partum Illa tot lactavit gratiis , educavit virtutibus , & ad suum perfectionis statum perduxit . Quod si ex his Maternitatis titulis nondum satis perspiceres , quænam Sodalium Mater ? Sodales ipsos considera : nam , & ex similitudine haud obscure colligere est , quænam Mater . Est filius imago Patris , imago matris in utriusque similitudinem genita . Quis autem magnæ huic Matri moribus similior genuino Sodali ? Sed , & ex affectu , ex dilectione filiali tandem agnoscitur , quænam vera Mater . Si in integro quodam agnorum grege cognoscere vis , quænam hujus vel illius agniculi mater , ad quid attendis ? Illam agnam in quam agniculus suos identidem intendit oculos , ad quam exterritus recurrit , cujus lateri perpetuò adhæret , à cujus uberibus pendet , hanc , inquam agnam indubitatio matrem pronuntias . Eâdem utere regulâ , ut quænam veri

Sodalis existat Mater, dignoscas. Attende defunctum hunc Sodalem nostrum, cujus Matris ille filius, quo jure Virginem suam vocitârit Matrem. Erat Maria amorum suorum scopus, in hac vivens defixos perpetuò tenebat mentis, & corporis oculos; ad hanc identidem tot suis recurrebat suspiriis, ab ejus sinu non poterat avelli, ab ejus Maternis uberibus pendere totus est visus: Et talem filium, eique similes Maria non redamet? non in sinu ferat? sanè faciet, & non sine eorum maximò emolumentò. Nam ego, inquit, diligentes me diligo, & qui manè vigilant ad me, invenient me. Mecum sunt divitiæ & gloria, opes superbae, & iustitia. Melior est enim fructus meus auro, & lapide pretioso, & gemina mea argento electo. In viis iustitiæ ambulo: in medio semitarum iudicii; ut ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam Proverb. 8. Expectamus ista? diligamus Mariam; & hunc amorem quibus quibus modis, novi veteresque sint foveamus. Illa nos semper amat. Eam ergo iam amet, qui nunquam amavit, quique amavit iam amet.

CAPUT XV.

Pius obitus trium adolescentum
Sodaliū Tridentinorum.

*Lubet hīc coronidis locō tres alios adolescentes in
medium proferre, ut, quos in eodem Odeo idem
Marianum studium conjunxerat, laudis
prærogativa non separet.*

§ I.

Pius obitus Joannis Haim.

ANno 1630. Crudelis Parca sæviit in nostrum
viridarium, & charissimum nobis florem
melluit ad beatiores hortos transplantandum. Erat
is egregiæ indolis, & vitæ integerrimæ adolescens
Joannes à Haim Abusiensis Tirolensis, qui cum
stadium Gymnasii nostri percurrisset, simul &
vitæ absoluit, pulcherrimas, quas imitentur,
virtutes posteris relinquens. Qui vidit adolescen-
tem quovis tempore, pietatis effigiem se vidisse
fatebatur; adeò vultu, incessu, sermone nil nisi
pium spirabat, ut vulgò suo tempore Angelus dice-
retur, ac omnes tum raris eximiæ suæ virtutis,
& ingenii pariter dotibus, tum prudentiâ supra
ætatem maturâ in amorem raperet, & admiratio-
nem.

nem. Nihil in eo juvenile præter ætatem, incessu tam modesto & humili, oculis nunquam à terra elevatis, ut intuentes componeret, & viva quædam esset, perpetuâque liberiorum morum censura. Fuit vivum planè Marianarum legum ectypon, in quo virtutes omnes, quas eæ præcipiunt, velut in pellucido speculo, erant contemplandæ.

Cùm sanus adhuc esset, optimis se se ad moriendum armis velut futurorum præfagus munivit; conscientiam enim ita sagaci, & maturo iudicio excoluit, ut etiam à minutis peccatorum maculis quàm diligentissimè se se præservârit. Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ æstimatione supra ætatem seria & attenta obibat. Diebus præsertim festivis, & vacationum quàm multis sæpiùs officiis non adstitit piissimus templi incola? Gaudebat nimirum quàm maximè, si diuturniore sacræ hostiæ aspectu pascere oculos quotidie posset, cùm corpus, & animam quotidie non liceret.

Cùm in morbum incidisset, cæteris nil mali opinantibus, ipse unus in æterna intentus, cepit disponere domui suæ: accersito igitur ad morbi initium animæ medico, tanta animi pœnitundine, resignatione, ad mortem promptitudine, conscientiam suam mundavit, ut contrarium sentiente confessario, constanter diceret, morbum hunc sibi supremum fore. Atque idcirco enixè eundem rogavit, ut constanter sibi adesset, piis colloquiis, & documentis ad supremam luctam animandô.

Sacrum Viaticum cùm acciperet, ardentissimæ devotione, ac demissione animi *confiteor* recitans, plurimisque jaculatoriis precibus usus, & has inter cùm sacra Hostia porrigeretur Divinum Hospitem ardentibus verbis: *veni dilecte mi!* in sui cordis domicilium invitans, licet admodum debilis magnopere ædificavit circumstantes.

Castimonix ut integerrimus cultor exstitit in vita, sic quoque in morte: adeò, ut in morbi indigentia nec ancillulæ ministeria æquò animò ferret *Mallem* inquiebat, *omnium fæminarum præsentia & aspectu carere*: nimirum nauseabat cæterarum præsentiam, qui ex omnibus mulieribus Benedictam pridem in vitæ mortisque Dominam ac Patronam assumpserat. Illibatum castitatis florem tumulto intulisse, nemo fuit, qui ambigeret. Nec mirum: insidiantem voluptatem ferrò terrebat, ac arcebat, flagris ciliciisque frequenter usus, ac sibi severus pro lecto corpus in asserere sæpè reclinavit, non nisi pane, & aqua pascuus, exemplò docens, quo quietior situ jaceret castitas, quo edulio saginaretur innocentia.

Interea vitæ ac naturæ viribus magnopere defluentibus, quò ille Cælo viciniùs appropinquabat, eò propiores indè voluptates præsentire videbatur. Nesciebat enim mens recti conscia mortem timere, sed lætus ac gaudens eam præstolabatur: & quid ni? Vitæ hujus exitum non timet, qui alterius ingressum sperat. Nulla parentum, nulla amicorum sollicitudo, imò nec mentio, totus in Deum, B. Virginem ac SS. Patronos absorptus. Inter ipsa deliria diuturna
solum

solum Divinam, quibus cor abundabat, os loquebatur affectu ardentissimo. Commendationem animae ex more Ecclesiae voce moribunda recitavit, identidem imaginem Crucifixi, & manibus & brachiis arctissime stringens, ac suavissime deosculatus.

Patientia in morbo inusitata, & miranda in illo fuit. Cum forbitiunculas, & fomenta medici praescriberent, à quibus summopere abhorrebat, ad nutum tamen eorum sumebat, qui illa amore Dei, & Sanctorum offerebant; licet saepe ad lacrymas usque illa fastidiret: attamen ad solum B. Virginis, aut Dei nomen lubens volensque amara omnia, duraque admisit. Illud verò cum primis insitam virtutem luculenter patefecit, quod molesta primum labe, mox cruciatibus acerrimis, & ulceribus altè depressis morbus diuturnus tantum non potuerit, ut ab adolescentis ore morosam vel acerbam vocem seu notam extorqueret. Ex nulla alia re haud aliàs facilius scire possumus, quanta virtute animum quis instruxerit suum, quam cum aegrotat: plerumque enim inter corporis morbos, animus suos exferit. Unde in hac mentis æquabilitate constantem quamdam adolescentis virtutem, eamque solidam deprehendere licuit.

In suprema lucta, cum animam Creatori redderet, neque lingua formare vocem sat posset, in Sanctorum suffragiis, quæ Sacerdos alta voce implorabat, ipse æger moribundo sono S. Catharinam, S. Magdalenam inclamavit ad luctam. Identidem in effigiem Magnae Matris inter crebra

bra suspiria, osculave ita oculos defixos tenebat, ut in eam animo, & propè corpore toto immigrasse videretur. Fluebat lætitiâ pectus, natabat in gaudiis animus, omnes sensus mira quadam animi voluptate perfundeabantur, cum adstans conscientiae moderator ei in memoriam revocaret, quod Sodalis esset, & iam ad recipiendum fidelis suæ servitutis præmium evocaretur. Hinc formulam Sodalitatis in extremis maximo cum gustu, & affectu aliquoties pronuntiavit, cordis sui hæredem B. Virginem scribens, adjuncto pretioso quodam anathemate à parentibus sibi olim submillo.

In exhalanda anima summam animi, & conscientiae tranquillitatem præseferibat? nil horridum aut anxium spirans, sed ad B. Virginem compositus vultus videbatur. Imò inchoatas à Confessario ultimas preces ipse non modo absolvit, sed moribundum cygnum imitatus, emoriente licet sed hilari voce illud *sub tuum præsidium* suavissimè modulatus pulcherrimam & vitæ & odæ fecit clausulam, non à canitie, sed à virtutum candore æstimandus olor.

§ II.

Pius obitus Caroli à Roccabruna.

Nobiles cunas Carolus Tridenti habuit, nobiliores nutrices musas. Harum in sinu non profanam modo, sed sanctiorem sapientiam imbibit, & virtutem, non ignarus, nec in generis, nec in ingenii nobilitate quidquam esse gloriæ, si virtute destituta se ad ignobilium sortem abiiciat. Plus utramque ad contumeliam, quàm sui commendationem momenti afferre. Quod si gratior è pulchro corpore venit virtus, gratissima certè venerit, necesse est in Carolo, in quo, & forma rara, & indoles elegans, & mores suavissimi certamen de palma videntur suscepisse, me quidem iudice his omnibus imperavit rara quædam verecundia, virgineique candoris diligens perpetuâque custodia. Quid amabilius exclamat hic Bernardus est adolescente verecundo? Quàm pulchra, & quàm splendida gemma est modestia in vita, & vultu? Quàm minimè dubia verè spei nuntia, index bonæ indolis, virga disciplinæ, expugnatrix malorum, propugnatrix puritatis innatæ, specialis gloria conscientiæ, famæ custos, vitæ decus, virtutis sedes, naturæ laus, honestatis insigne.

Omnes proin Carolus ob modestiam, & verecundiam singularem amore sibi devinciebat, & vicissim suspiciebant omnes, et velut in morum spe-

speculum intuebantur. Jugis ejus hæc modestia cum aliàs traheret oculos, longè fortius rapiebat, quando in Jesu, & Mariæ obsequijs occupari sinebatur. Nil illi magis volupe, & frequens fuit, quàm adesse rebus Divinis, Sodalitatis congressus, & officia frequentare, recurrere indefessum ad Sacramenta, virorum spiritualium frui consortio, & familiaritate: aliam amicitiam, vel societatem nec amabat, nec admittebat, nisi fortè pijsissimorum:

Anima ejus innocentissima non tam candidissimi castimonix lilij, quàm vireti integri rarissimis floribus confiti speciem refcrebat: Tot enim jam in adolescente virtutes apparebant, quot ab adulta ætate perfectior pietas posset desiderare, Præcipuè verò eminebat in eo Mariæ amor. Hanc post Deum sibi unicè cultam novo semper varioque tenerrimi amoris incremento venerari institit. Illius honori dedicata frequentare templa: illius vertici quotidianas è salutationis angelicæ rosis contextas corollas imponere; Illius celebrationi quotidie officium Marianum recitare, Illius venerationi diebus sabbatinis omnibus aculeatum è filo ferreo gestare cingulum solebat. Et ex hoc Mariæ cultu (qui nunquam sterilis est) tanquam ex fonte promanârunt virtutes in illo complures aliæ, quæ Marianam pietatem velut pedi sequæ comitari solent. Si Divino accumberet epulo, quod solebat frequentissimè, Cælestium deliciarum flumini innatare videbatur; ita madabant oculi lacrymis, cor in singultus, & suspiria prorumpebat. Et hæc devotionis interna signa
non

non dubia pariter apparebant, five in lustrandâ accuratè per quotidianum noctis examen conscientia, five in obeunda post longam præparationem exhomologesi, ubi ad scrupulum usque fuit diligens; Nimirum & ipse cum veris Mariæ Sodalibus vitæ morumque integritate quàm proximè assequi laboraverat Marianarum virtutum exempla, quæ eadem reluxerunt plurima in omni ejus licet perexiguo vitæ curriculo circumscripta.

Denique cùm, & genus, & opes, & præclara indoles in maximam spem eum ducerent, ille magnanimo juvene dignissimum facinus aggressus est, cepitque supra humana ire; iamque in eo erat, ut abdicatis iis, quæ nos imbelles animæ miraremur, Deo se penitus in Religioso ordine emanciparet: nec longè à voto aberat, cùm vitæ metam contigit, subductus tutissimum in portum, raptusque, ne malitia mutaret intellectum. Cui iam vel spectanti non acerbissimus contigit hic falcis præmaturus ictus? solus ille inter voluntatis Divinæ brachia suavissimè conquiescens excepit mortem paratissimus; cui vicinus continuos virtutum maximarum actus elicuit ita, ut esset Religiosis etiam admirationi, & exemplo. Unâ ante mortem horulâ fassus est conscientiæ suæ moderatori, hoc unum sibi displicere, quod in Societate Jesu mori non contingeret, & bonum suum propositum exequi non valeret. Sed Deo visum est, illum potius ad stipendia accipienda, quàm facienda evocare, ostenderéque; quòd sæpè virtus transcendat annos, & longum iter brevi compendio absolvat. Ne-

que

que enim interest, quamdiu vixeris, sed quàm benè vixeris.

Ex quo etiam apparebat, eum multo ante probasse instituti Religiosi rationem, quàm capeßere licebat, illo virtutum apparatu viam sibi comuniens ad vitam Religiosam tutò incundam, relicto posteris insigni documento, quæ dispositiones præmittendæ vocationem ad Religionem prosequentibus: nempe vitæ innocentiam, mores incorruptos, habitus honorum operum insitos animo. Neque enim Religiosus status ad agendam poenitentiam tantummodò institutus est, sed plerumque ad prosequendam tantum virtutem, neque ad delocendos mores, sed ad confirmandos promovendosque in bono. Quare qui obnoxium se vitijs constituit, potius aditum sibi vitæ religiosæ præcludit, quàm aperiat accessum.

§ III.

Pius obitus Dominici Locatellj.

Octavo Calendas Junij Anno à partu Virginæ 1642 exhalavit florentem animam Nobilis Adolescens Dominicus Locatellus perpetuum Elysiis in hortis verè ornaturus. Sperare hoc jubet eximia ejus & rara prorsus virtus, cui cum natalium splendor accessisset, nescio quantum amplius arridebat, & quasi quandam inde dignitatem trahebat, sicut si lumen à Chrystallo aut
fecti-

fectili gemma pelluceat, *amarius* emicat quàm è cornu, ut Virgilius ait, sic & virtus in tra-bea & inter imagines Nobilium splendidior est quàm in lacerna. Nam & in cæteris interest; ex aurone, an ligno quid constet.

Suo tempore splendidior gemmam non vi-dit Sodalitium nostrum, Adolescentem superis juxta ac hominibus charum, & animi candore prorsus amabilem. Testabantur id condiscipuli, facti sunt domestici, qui omnes uno ore, se to-to, quo Tridenti fuit tempore, nihil quidquam, quod alicujus eum accusaret labeculæ, notasse in eo asleverarunt.

Suæ conscientie rigidus exactor, quoties se propositum in exhomologesi octiduana factum, violasse deprehendit, ducenties osculatus est ter-ram. Aliis carnis afflictionibus adeò erat assue-tus, ut quantumvis secreti sui tenax, cæteros tamen Sodales suos effugere haud potuerit, qui Dominici inter ludendum tardidatem cilicii usui adscribebant, & ubi subinde ab iisdem ad pilæ lusum invitatus recusasset, piò jocò inter se Do-minicum cilicium induisse dictitabant. Cibo-rum abstinentiæ mirum deditus sabbatino jejunio alterum, tertiumve addebat. Nec paupertatis virtutem ignorasse visus est divitis aliàs fortunæ adolescens, cum omnes pecunias domo sæpè, & copiosè submissas matrifamilias servandas tradi-derit, vix obolò sibi relictò, nec quidquam, nisi amore Dei mendicabuli instar ab ea repetie-rit.

Affiduam sacris libris operam navans spatiò
trium

trium mensium octo satis prolixos ascetas evoluit, lectaque etiam animo impressisse factis docuit, dum in dies majora virtutis specimina exhibuit. Singulari tamen desiderio legendi gesta S. Aloyfii, atque Ubaldini tenebatur, quos non minori etiam studio imitari conatus erat. Non diu ante obitum donaverat ei Magister effigiem Ubaldini, (cui pictor cincinnos cultasque vestes apposuerat, non tam ad virtutis, quam sanguinis nobilitatem in hoc juvene ostendendam): atque, ut dono gratiam adderet: En Dominice! inquit, quam fortem fuisse oportet animum juvenis istius, quo tam spartano contemptu tam formosos crines, pretiosumque abjecit vestitum? Verba ista, quæ Pater protulerat, seriùs interpretatus, quamprimum domum redux quadrassem ex suo sat divite ærario, & hunc non jure sed amore Dei pauperum more poposcit, quo accepto rectà ad constrictam properans sibi, quos modestissimè aluerat, crines, ad ludibrium usque abscindi curavit. Eadem prope constantiâ submissas sibi, semelque duntaxat corpori adhibitas vestes, purpurâ aurorque superbas, rejecit, firmissimò sanciens propositò eas nunquam amplius induere. An non de Nobili hoc, & prædivite adolescente de omnibus mundi illicitam generosè triumphante idipsum prædicari queat, quod Abbas Mellifluus sat nunquam admirari potuit, dum exclamavit: Quid mirabilius, quam inter epulas esurire; inter vestes multas, & pretiosas algere, paupertate premi inter divitias, quas affert mundus, quas ostentat malignus,

gnus, quas desiderat noster iste appetitus? An non meritò coronabitur, qui sic certaverit, mundum abiiciens promittentem, irridens inimicum tentantem, & quod gloriosius est, de se ipso triumphans, & crucifigens concupiscentiam pruri-
entem?

Quanta verò rerum sacrarum siti flagraret, non exiguo argumento est, continuus ad Collegium Patrum Societatis Jesu accessus, quos nullo non die iterum iterumque visitarat, nullà, ut ipse candidè affirmare solebat, alia de causa, quam ut suum rerum piarum famelicum animum satiate posset. Hinc integros sæpè recreationum dies à Magistri sui aut conscientiae moderatoris ore hæsit, nec non nisi iussus ab illorum latere discessit.

Quàm demissè de se sentiret, modesta oris purpura vel in ipsis laudibus testata est, cum non tam hostis impacta manu, quam laudantis linguâ rubore suffundi. Virgini Patronæ suæ addictissimus cliens nullo non die ipsi horarum officium majus persolvit. Legum accuratissimè observans magnis passibus ad summos Parthenonis honores properavit, quos sine dubio, si supervixisset, brevè assecutus fuisset. Fermè nunquam domo egressus est, quin B. Virginem prolatâ antiphonâ *Salve Regina* sibi in comitem invitârit. Ipsius in honorem plura domi servilia munera egit non minore sui animi alacritate, quam domesticorum admiratione. Eiusdem imaginem nunquam sine honoris signo exhibito prætergressus est, in quibus pietatis exercitiis ita se gessit, ut crederetur esse totus in devotione, & tota in
eo devotio. N Mirum

Mirum in eo præter cætera obsequendi studi-
um vel ad nutum majorum suorum promptissimum
ut etiam in virtutum exercitio à conscientia suæ
Moderatoris consilio nunquam vel unguem disces-
serit. Interrogatus quodam Dominico die à Ma-
gistro, cur pro more ad Sacrum Epulum non
accessisset? se facultatis à Confessario petendæ ob-
litum esse, respondit.

Senilis in eo prudentia non obscurum immi-
nentis mortis præsagium fuit, ut non rarò inte-
ger adhuc, & sanus ad ultimum certamen brevè
ineundum à multis fuerit animatus, ad quod
ut semper se paratum promptumque dixit,
talem se brevè post ipsò factò ostendit in ultima
cum morte lucta. Rationis & omnium sensuum
usu privatus est, ne intellectum, quem malitia
toto vitæ tempore mutare non poterat, Dæmo-
nis fraudes perverterent: nève quos innocens
vita non meruerat, ferri ignisque cruciatus sen-
tire cogeretur, atque ita ad candidam stellarum
patriam avolavit sincera hæc, candidaque anima,
tantò nitidiùs inter ætheris cives arsurā illustri-
or, quantò vixit in hac mundi fœce purior, terfi-
orque.

OMNIA AD MAJOREM DEI,
DEIPARÆQUE IMMACULATÆ HONO-
R E M, ET G L O R I A M.

PRO:

PROTESTATIO AUCTORIS.

QUoniam in hoc opusculo aliqua
narrantur, quæ vel miraculi
speciem, vel sanctitatis nomen Adole-
scentibus probis conciliare videntur;
protestor, me illa omnia humanâ tan-
tùm, & historicâ fide, neque tan-
quam ab Apostolica Sede examinata
atque approbata referre: idque juxta
mentem, & Decretum Urbani VIII.
Summi Pontificis Anno 1631. editum
ibique circa res hujuscemodi plura san-
cientem: quæ ego omnia, & singu-
la, prout decet obedientem Ecclesiæ
filium amplector, & recipio: & se-
cundùm eadem, lucubrationem hanc
ab omnibus legi, intelligique desidero.

IN-

I N D E X

E T

SYNOPSIS CAPITUM.

CAPUT I.

- §. 1. Joannis Baptista à Schulthaus
castitas. fol. 1.
- §. 2. Mortificationis, & propriæ ab-
negationis studium f. 6.
- §. 3. Humilitas f. 13.
- §. 4. Triumphus de respectibus hu-
manis. f. 19.
- §. 5. Zelus Mariane gloriæ f. 25.

CAPUT II.

- Exacta obedientia f. 32. Sacramen-
torum frequentia f. 34. Puri-
tas conscientie f. 35. Amor Dei
f. 37.

CAPUT

CAPUT III.

Candor animi erga conscientiae moderatorem f. 41.

Exercitia S. P. Ignatii sub ejusdem directione obita f. 43.

CAPUT IV.

§. 1. *Ejus desiderium audiendi Verbi divini.* f. 47.

§. 2. *Studium lectionis sacrae* f. 52.

CAPUT V.

Orationis assiduitas. f. 57.

CAPUT VI.

§. 1. *Devotio erga sacrificium Missae & S. Eucharistiam* f. 62.

§. 2. *Meditatio Passionis Dominicae.* f. 69.

CAPUT VII.

§. 1. *Ejus ordo diurnus.* f. 77.

§. 2. *Varia pietatis exercitia.*

CAPUT VIII.

§. 1. *Quando cum nobilibus aliquot adolescentibus privatam aliquam*
piam.

piamque Congregationem erexerit? f. 90.

§. 2. *Quomodo à pravis sociis ever-
sam iterum instaurarit?* f. 96.

CAPUT IX.

§. 1. *Singularis ejus cultus Festorum
B. Virginis.* f. 101.

§. 2. *Item aliorum Festorum* f. 109.

CAPUT X.

§. 1. *Cura aegris Sodalibus impen-
sa.* f. 117.

§. 2. *Cura funeris Sodalium.* f. 121.

CAPUT XI.

§. 1. *Mariana Præfectura præclare
ab eo gesta.* f. 125.

§. 2. *Quantus ejus erga Virginem am-
or.* f. 129.

CAPUT XII.

§. 1. *Ejus charitas erga proximum,
& conservandæ pacis studium.* f. 136.

§. 2. *Fuga pravarum societatum.* f. 145.

CAPUT

CAPUT XIII.

Eius in omnibus operibus suis perfecta agendi ratio, ac constantia.
f. 152. Pia mors. f. 159.

CAPUT XIV.

*Anacephalæosis hætenus dictorum,
 & Parænesis ad Marianos clientes.*
f. 165.

CAPUT XV.

*Exhibet pios obitus trium nobilium
 adolescentum nostrorum Sodalium.*

§. 1. Pius obitus Joannis ab Haim.
f. 182.

§. 2. Caroli à Roccabruna. f. 187.

§. 3. Dominici Locatelli. f. 190.

CAPUT XIII.

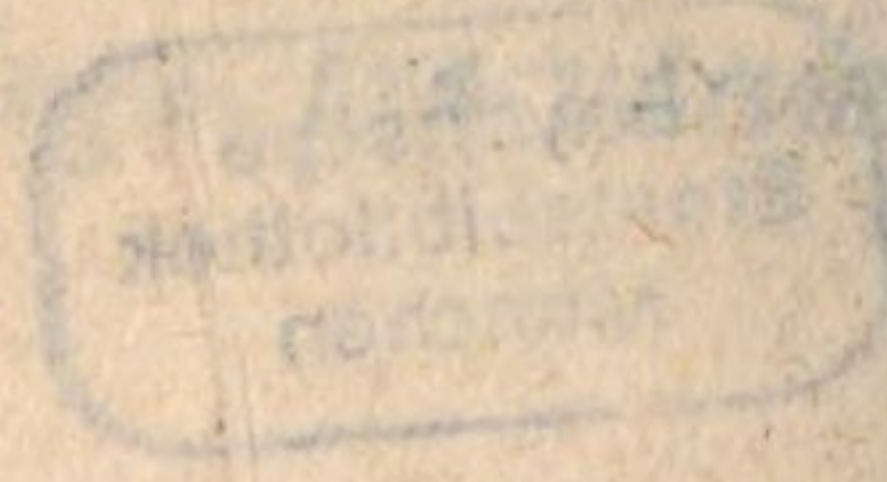
Ex in omnibus operibus suis perfectus
Et regis tunc a consilio.
f. 152. Ric. more. f. 152.

CAPUT XIV.

Anaphorae hactenus distantes
et pariter ad. 14. hactenus clari.
f. 152.

CAPUT XV.

Ex hoc per omnes terminos nobilissimi
nobilissimi nobilissimi nobilissimi.
f. 1. Ric. aditus locutus de Hain.
f. 182.
f. 182.
f. 182.
f. 182.

Idea perfecti Sodalitatis ...

Tridentum 1727

Asc. 4186#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10267015-5